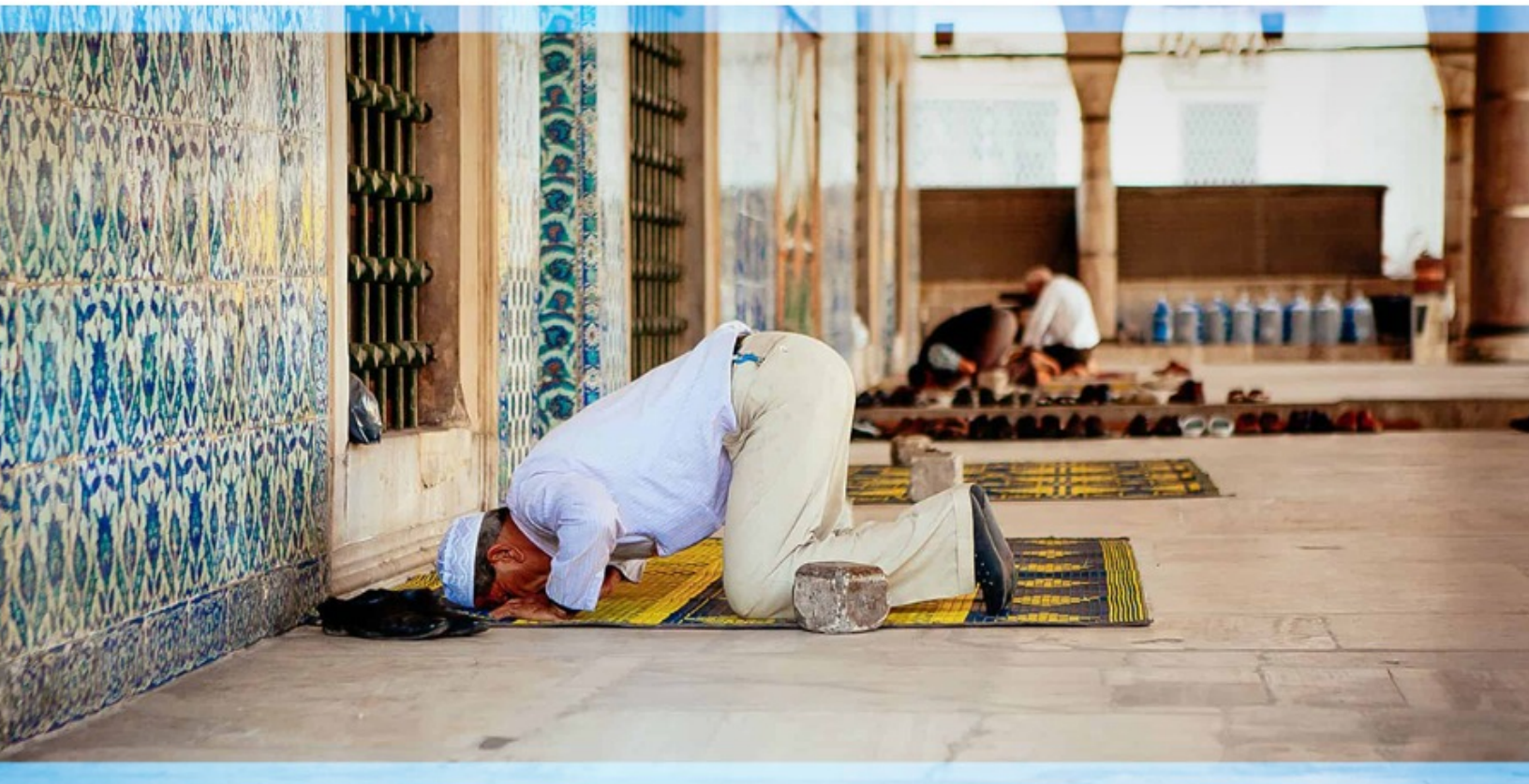

SELIM EL-HILALI

Orientuesi i shpirtit drejt pendimit të singertë

Orientuesi i Shpirtit drejt Pendimit të Singertë.

Titulli i librit në orgjinal: “Hadi er ruh ila ahkami et teubeti en nesuh”

Autor: Selim ibën Ijd el-Hilali

Përktheu: Ebu Enes Bledar Karaj el-Albani

Recensoi: Arjan Ahmesula

Pëmbajtja:

01 - Fjala e përkthyesit:

02 - Parathënie:

03 - Kapitulli i parë: Pendimi i singertë

04 - Kapitulli i dytë: Domosdoshmëria e të penduarit

05 - Kapitulli i tretë: Pendimi është obligim i menjëhershëm

06 - Kapitulli i katërt: Vonimi i pendimit është gjynah për të cilin duhet të pendohesh

07 - Kapitulli i pestë: Cilat janë ato gjynahe për të cilat duhet penduar

08 - Kapitulli i gjashtë: Pendimi i bidatçiut

09 - Kapitulli i shtatë: Rregullat e pendimit të mosbesimtarit

10 - Kapitulli i tetë: Gjendja e njeriut pas pendimit

11 - Kapitulli i nëntë: A pranohet pendimi prej një gjynahu nëse vazhdon në një gjynah tjetër

12 - Kapitulli i dhjetë: A prishet pendimi nëse përsëritet i njëjti gjynah

13 - Kapitulli i njëmbëdhjetë: Pendimi i atij i cili nuk ka mundësi ta kthejë atë hak që ka shkelur

14 - Kapitulli i dymbëdhjetë: Të drejtat e njerëzve

15 - Kapitulli i trembëdhjetë: Pendimi i atij që shpif për të ndershmen dhe i atij që gënjen

16 - Kapitulli i katërbëdhjetë: Pendimi i vjedhësit, të cilit i është prerë dora në dënim

17 - Kapitulli i pesëmbëdhjetë: Pendimi i vrasësit me paramendim

18 - Kapitulli i gjashtëmbëdhjetë: Prej bidateve që bëhen në pendim

Fjala e përkthyesit:

Falënderimet i takojnë vetëm Allahut. Vetëm Atë falënderojmë, Atij i kërkojmë ndihmë dhe falje të gjynaheve tona. I kërkojmë mbrojtje Allahut prej të keqes së vetëve (**shpirtrave**) dhe punëve tona! Atë të cilin e udhëzon Allahu, nuk ka kush e humb dhe atë të cilin humb Allahu, nuk ka kush e udhëzon. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar tjetër me të drejtë përveç Allahut dhe dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i Dërguari i Tij.

I Dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) thotë: **“Të gjithë bijtë e Ademit janë gabimtarë, por gabimtarët më të mirë janë ata që kthehen tek Allahu me pendim!”**

Prej këtu kuptojmë rëndësinë e pendimit dhe të rregullave të tij për besimtarin që kërkon Kënaqësinë e Krijuesit të Tij dhe adhurimin sa më të plotë vetëm të Atij. Të gjithë ne biem në gjynahe, me apo pa dashje dhe askush nuk mund të shpëtojë prej tyre; kush më pak e kush më shumë. Por cila është zgjidhja? A mundet që ta rikthejmë pastërtinë prej gjynahut dhe fshirjen e tij sikur të mos kishte dalë prej nesh?

A mundet që besimtari të shpëtojë prej gjynaheve të tij dhe të mos dënohet për to në Botën Tjetër?

Ç'është pendimi dhe ç'vend zë ai në adhurim dhe në jetën e besimtarit?

Me pyetje të tilla të shumta ballafaqohet besimtari çdo ditë të jetës së tij, por cila është përgjigjja për to dhe cila është rruga që ai duhet të ndjekë në zgjidhjen e tyre?

Të gjitha këto e të ngjashme me to janë përmbledhur në këtë libër që keni në duar nga autori i tij, Allahu ia shpërbleftë me të mira!

Ndërsa unë e kam paraqitur librin disi të shkurtuar dhe të përmbledhur, duke parë më të nevojshmen për t'u paraqitur dhe për të ndihmuar vëllezërit e mi musliman në këtë temë, sepse autori, në të vërtetë e ka zgjatur shumë librin e tij dhe ka folur në të shumë hollësisht, për të cilat unë kam treguar vetëm rezultatin dhe argumentin e tij. Por kjo gjë jo në të gjithë librin, por në disa vende për të cilat e kam parë të arsyeshme shkurtimin.

Lus Allahun që të më bëjë dobi me këtë libër, mua dhe vëllezërve të mi muslimanë që do ta lexojnë atë, që do ta mësojnë, do ta praktikojnë dhe do të kontribuojnë në përhapjen e tij! Ai është Dëgjuesi dhe Ai që i përgjigjet lutjeve!

Përkthyesi.

Parathënie:

Falënderimet i takojnë vetëm Allahut. Vetëm Atë falënderojmë, Atij i kërkojmë ndihmë dhe falje të gjynaheve tona. I kërkojmë mbrojtje Allahut prej të keqes së vetëve **(shpirtrave)** dhe punëve tona! Atë të cilin e udhëzon Allahu, nuk ka kush e humb dhe atë të cilin humb Allahu, nuk ka kush e udhëzon. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar tjetër me të drejtë përveç Allahut dhe dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i Dërguari i Tij.

Kush zbret në strehën e pendimit dhe qëndron në të, ai ka zbritur në të gjitha strehët e Islamit, sepse pendimi i plotë i përfshin ato të gjitha dhe radhitet në to.

Shumë njerëz e kanë komentuar fjalën Teube/pendim me fjalën e tyre: **“Teubeja/pendimi është vendimi për të mos e përsëritur më gjynahun, largimi prej tij në çast dhe keqardhja për atë që ka kaluar. E nëse ai gjynah ka lidhje me të drejtat e ndokujt prej njerëzve, atëherë duhet edhe një kusht i katërt i cili është kthimi i asaj të drejte te i zoti i saj.”**

Por të gjitha këto, janë vetëm një pjesë e përkufizimit të Teubes/pendimit, madje kushte prej kushteve të tij. Kjo, për shkak se Teubeja në fjalën e Allahut dhe të të Dërguarit të Tij (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem), përveç këtyre, përmban edhe vendimin për kryerjen e të urdhëruarave dhe kapjen pas tyre.

Kështu që, nuk mund të jesh i penduar vetëm me largimin prej gjynahut, vendimin për mos t'iu kthyer më dhe pendesës, derisa të gjendet tek ti vendosmëria e prerë për kryerjen e të urdhëruarave dhe plotësimin e tyre.

E vërteta e pendimit është se ai i përfshin të dy këto elementë, por nëse ai paraqitet i bashkangjitur me kryerjen e të urdhëruarave, atëherë përkufizimi i tyre është i saktë. E nëse përmendet vetëm pendimi, pa kryerjen e të urdhëruarave, atëherë ai i përmban të dy elementët.

Në të vërtetë, pendimi është vetë feja Islame dhe e gjithë feja hyn në realitetin e pendimit. Për këtë arsye, penduesi meriton që të jetë i dashuri i Allahut të Lartësuar: **“Vërtet Allahu i do shumë ata të cilët i kthehen Atij me pendim, dhe Ai i do ata të cilët pastrojnë vetveten (duke u larë e duke i pastruar pjesët e trupit dhe gjithë trupin për të qenë të pastruar për kryerjen e faljes etj.)”** [el Bekare: 222]

Allahu e do kryerjen e të urdhëruarave dhe largimin prej të ndaluarave. Kështu që, pendimi është të kthyerit prej asaj që urren Allahu, qoftë ajo punë e jashtme apo e brendshme (**e zemrës**), për t'u drejtuar në atë që do Allahu, qoftë ajo punë e jashtme apo e brendshme.

Ndaj, në realitetin e teubes përfshihet Islami (**dorëzimi tek Allahu**), Imani (**besimi**) dhe Ihsani (**bamirësia**), duke i përshkuar kështu të gjitha strehët apo gradët e Islamit.

Për këtë shkak, pendimi është qëllimi i besimtarit, fillimi dhe mbarimi i të gjithë çështjes. Ai është qëllimi për të cilin është krijuar gjithësia.

Ndërsa urdhrat e Allahut dhe Njësimi i Tij janë një pjesë e pendimit, madje, pjesa më e madhe e tij mbi të cilën ai është ndërtuar.

Sikur pendimi të mos ishte emër përmbledhës i të gjitha normave Islame, realitetit të besimit dhe gradëve të bamirësisë, atëherë Krijuesi i Lartësuar nuk do të gëzohej aq shumë me pendimin e robit të Tij.

Por shumica e njerëzve nuk e dinë rëndësinë e pendimit dhe as realitetin e tij. Si rrjedhojë, të mësuarit e tij, puna me të dhe të veshurit me cilësinë e pendimit është lënë mënjanë.

Për këtë arsye, iu luta Allahut të më lehtësojë mbledhjen e disa pjesëve që kanë lidhje me rregullat e pendimit, për të cilat nevoja

është shumë e madhe dhe të cilat robi pendues i Allahut nuk duhet t'i injorojë, pastaj i titullova:

“Orientuesi i Shpirtit drejt Pendimit të Singertë.”

Lus Allahun e Lartësuar që ta dërgojë këtë plaçkë te tregtarët e saj dhe tek ata të cilët ia dinë vlerën.

E nëse gjatë rrugës së saj bie në dorën e ndokujt që nuk e njeh atë, atëherë **“ndodh që mbartësi i një njohurie të mos jetë i urtë (të mos e kuptojë atë)”** dhe **“ndodh që mbartësi i një njohurie ta transportojë atë tek ai që është më i dijshtëm se ai (kupton më shumë).”**

Nëse ia qëlloj të vërtetës dhe kam sukses në të, ajo është mirësi dhe begati prej Allahut, e nëse gaboj dhe e lë mangët diçka, ajo është prej meje dhe prej djallit të mallkuar.

I lutem Allahut të më falë gabimin tim që e kam bërë duke luajtur apo me seriozitet, gabimisht apo me qëllim, dhe të gjitha këto ekzistojnë tek unë.

Allahu e mëshiroftë atë vëlla, i cili është xheloz për fenë e tij dhe këshillues i besueshëm, që nëse gjen diçka për të cilën duhet të më këshillojë, unë e pres këshillën e tij deri sa të jem në këtë jetë. Dhe, për te Allahu është qëllimi i rrugës sonë.

E shkroi këtë duke falënderuar Zotin e tij dhe duke dërguar salavat mbi të Dërguarin e Allahut: Ebu Usame Selim bin Ijd el Hilali, E Hënë, nëntë Dhul kaade, 1411h. Amman/Jordani.

Kapitulli i parë: Pendimi i singertë.

Vëllezër të dashur! Allahu iu drejtoftë në të vërtetën! Dijeni se fjala **En nasuh-i** singertë, i pastër, është në formën sipërore, duke pasur qëllim përzmadhimin e madhërimit, siç mund të themi: **shekkur** - falenderues i madh, apo **sabbur** -durimtar i madh.

Rrënja e fjalës **nesaha** - ka kuptimin: pastrimi dhe çlirimi i diçkaje prej mashtrimit dhe mbeturinave të ndryshme të padëshiruara. Me rrënjën kryesore të kësaj fjale lidhet gjithashtu fjala **khalesa-i** singertë, i pastër.

Kështu, singëriteti në pendim, adhurim e konsultim, do të thotë: pastrimi dhe çlirimi i tij prej çdo lloj mashtrimi, mangësie apo kundravajtje, si dhe prezentimi i tij në formën më të plotë.

Ndërsa shprehjet e selefëve (**brezave të parë të Islamit**), në lidhje me kuptimin e pendimit të singertë, janë të shumta e të ndryshme, saqë kanë arritur në mbi njëzet fjalë (**kuptime**), por të gjitha ato kthehen në një pikë të vetme e cila përfshin tre gjëra kryesore:

E para: Përfshirja e të gjitha gjynaheve, në atë mënyrë që të mos lësh asnjë gjynah pa përfshirë në pendim dhe asnjë gabim pa futur në të. Të pendohesh për të gjitha gjynahet dhe gabimet, pa përjashtuar asnjë prej tyre.

E dyta: Prezentimi i vendosmërisë dhe besnikërisë në pendim me të gjithë qënien tënde, në atë mënyrë që të mos ngelë tek ti asnjë lloj lëkundjeje, mosvendosmërie apo vonim, por të bashkosh të gjithë vullnetin dhe vendosmërinë për ta kryer atë sa më parë.

E treta: Pastrimi i pendimit prej gjërave të padëshiruara dhe atyre që e prishin singëritetin në të. Të pendohesh vetëm për hir të Allahut, duke pasur frikë prej Tij e dënimit të Tij, si dhe duke shpresuar shpërblimin e Tij. Jo si ai që pendohet për të ruajtur pozitën e tij apo nderin, pushtetin apo gjendjen shoqërore. As si ai që kërkon ta lavdërojnë njerëzit apo që i ruhet sharjeve të tyre. Ose si ai që i ruhet ngritjes së mendjelehtëve mbi të apo kërkon kryerjen e ndonjë nevoje të tij prej gjërave të kësaj bote. Dhe as si ai që pendohet për shkak të dështimit apo pamundësisë së tij, e të tjera si këto prej gjërave të cilat prishin saktësinë dhe singëritetin e pendimit tek Allahu i Lartësuar.

E para lidhet me ato gjëra prej të cilave duhet të pendohesh, e dyta me vetë penduesin dhe gjendjen e tij dhe e treta lidhet me Atë tek i Cili pendohesh.

Kështu që, singeriteti i pendimit është besnikëria në të, kërkimi i Fytyrës së Allahut dhe përfshirja e të gjitha gjynaheve në pendim.

Për këtë shkak, pendimi është gjëja më e vështirë të cilën e kanë mjekuar **sadikunët** - besnikët dhe ky ka qenë pendimi më i plotë.

Disa injorantë pretendojnë se **Nasuh**-i pastër, i singertë, është emri i një burri i cili ka qenë në kohën e të Dërguarit të Allahut (sal-lallahu ‘alejhi ue sel-lem), dhe se i Dërguari i urdhëroi shokët e tij që të pendohen si pendimi i tij. Por dijetari i Islamit Ibën Tejmije (RahimehUllah) e ka hedhur poshtë këtë injorancë, në librin e tij **“Dekaik et tefsir”** - Imtësitë e komentimit të Kuranit, vëll.5, faqe 12. Fjalën e tij do t’a përmendim të plotë në kapitullin: **“Disa bidate-risi në pendim”**, në dashtë Allahu i Lartësuar.

Kapitulli i dytë: Domosdoshmëria e të penduarit.

O ti rob i penduar! Dije se pendimi i pastër është detyrë e domosdoshme mbi çdo musliman. Argument për këtë kemi në Kuran, në Sunet, në unanimin e dijetarëve dhe në logjikën e shëndoshë.

• Në Kuran:

Pranuesi më i madh i pendimit, Mëshirëploti thotë: **“Dhe që të gjithë ju pendohuni tek Allahu që t’iu falë të gjithëve, o besimtarë, që të mund të jeni të fituar.”** [En Nur: 31]

Falësi më i Madh, Mëshirëploti thotë: **“O ju që keni besuar! Kthejuni Allahut me pendim të çiltër e të vërtetë...”** [Et Tahrim: 8]

Fjala **“kthejuni Allahut me pendim”** është urdhër dhe urdhëri përmban obligimin, domosdoshmërinë e kryerjes së asaj me të cilën urdhërohet.

• **Këto vargje të ndershme e të qarta Kuranore përputhen me hadithet e vërteta:**

Transmetohet nga Ebi Burde se ka thënë: Kam dëgjuar El Egar, i cili ishte prej shokëve të Dërguarit të Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem), t’i thoshte Ibën Umerit (radijAllahu ‘anhu): I Dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) ka thënë: **“O ju njerëz! Pendohuni tek Allahu! Unë i drejtohem Atij me pendim njëqind herë në ditë.”** [E ka nxjerrë Muslimi:17/24 - Sherhu i En Neveviut]

• **Për këtë shkak, populli musliman është bashkuar unanimitisht në të qënurit e pendimit obligim dhe detyrë e domosdoshme:**

El Kurtubi (RahimehUllah), në tefsirin e tij **“El Xhamiu li Ahkami el Kuran”**, vëll.5/ f.90 thotë: **“Është bashkuar i gjithë populli musliman unanimitisht, se pendimi është Fard - detyrë e domosdoshme mbi besimtarët.”**

Thotë gjithashtu, në vëll.18/f.197: **“Ai është detyrë mbi çdo musliman në të gjitha gjendjet dhe në çdo kohë.”**

Dhe thotë, në vëll.12/238: **“Nuk ka kundërshtim në mesin e popullit musliman, se pendimi është obligim dhe detyrë e domosdoshme mbi çdo musliman.”**

Ibën Kudame el Makdesi, në librin **“Muhtesar Minhaxh el Kasidin”**, faqe 322, thotë: **“Është formuar Ixhmau - unanimi i të gjithë dijetarëve të Islamit në të qënurit e pendimit obligim dhe detyrë e domosdoshme.”**

Dijetari i Islamit Ibën Tejmije (RahimehUllah), në librin **“Mexhmuu el Fetava”**, vëll.10/f.310, thotë: **“Duhet patjetër për çdo njeri që**

të pendohet, sepse pendimi ka qenë obligim mbi të gjithë ata që kanë kaluar dhe do të jetë i tillë mbi ata që do të vijnë.”

• **Ndërsa nga ana logjike mund të themi:**

Nuk ka njeri që të mos bëjë gjynahe. Askush nuk mund të shpëtojë nga kjo e metë e mangësi, por ajo që ndryshon dhe lëviz nga njëri person tek tjetri është sasia e tyre; kush më shumë e kush më pak.

Ndërsa baza e gjynahut ekziston tek të gjithë dhe çdokush është i detyruar që të pendohet me pendim të pastër e të çiltër.

Këtë realitet, i cili nuk mund të mohohet, e vë në dukje i Dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem), me fjalën e tij: **“Të gjithë bijtë e Ademit janë gabimtarë, por gabimtarët më të mirë janë ata që kthehen tek Allahu me pendim!”** [E ka nxjerrë Tirmidhiu (2499), Ibn Maxhe (4451), Ahmedi (3/198), etj. **Autori thotë:** Senedi - zinxhiri i transmetuesëve të këtij hadithi është i mirë - Hasen] Kjo për shkak se pakujdesia dhe mangësia janë prej natyrës së njeriut.

I dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) thotë: **“Sikur njerëzit të mos bënë gjynahe, atëherë Allahu do të krijonte krijesa të tjera që bënë gjynahe dhe që më pas t’ua falte atyre, sepse Ai është Falësi më i Madh, Mëshirëploti.”** [E ka nxjerrë El Hakim (4/246) dhe Ebu Naim në Librin **“Hiljatu el Eulija”**. **Autori thotë:** Senedi i tij është i saktë - Sahih]

Gjithashtu, dihet se gjynahet janë devijim nga rruga e drejtë dhe jo në avantazh të njerëzimit. Ato çenojnë jetën e njerëzve, e çrregullojnë atë dhe e vënë në rrezik. Kështu që, nuk ka ndonjë me logjikë, që të kënaqet me këtë përfundim dhe mos të përpiqet për ndryshimin e tij. Prej këtui, pendimi është detyrë e domosdoshme edhe nga ana e mendjes dhe logjikës së shëndoshë.

Me këtë themi se Lajmi i saktë **(tekstet Kuranore dhe Hadithet e sakta)** përputhet me logjikën e saktë; ashtu që robi **(njeriu)** t’i përgjigjet thirrjes së Krijuesit të tij, para se të kafshojë gishtat e tij me rënkim e pendim, atëherë kur nuk është më koha e pendimit,

dhe para se të akuzojë mendjen e tij dhe të pohojë se ka qenë injorant.

Allahu i Lartësuar thotë: **“Dhe ndiqni më të mirën që ju është zbritur nga Zoti juaj (Kurani dhe gjithë ç’përmban ai nga mësimet dhe ndalimet e Islamit), para se t’ju vijë ndëshkimi papritmas duke mos e ndjerë aspak! Që të mos thotë dikush: ‘Medet për mua! Ah që qeshë i pabindur ndaj Allahut (nuk bëra çfarë urdhëroi Allahu të bëj) dhe nuk qeshë veçse prej atyre që e përqeshën të vërtetën!’ Apo mos të thotë: ‘Veç sikur të më kishte udhëzuar Allahu, pa do të kisha qenë me të vërtetë prej Muttekinëve (të përkushtuarve në besimin e pastër Islam).’ Apo të mos thotë kur të shohë ndëshkimin: ‘Veç sikur të më jepej edhe njëherë rasti (të kthehesha në dunja), pa do të kisha qenë me të vërtetë prej Muhsininëve (mirëpunuesëve në rrugë të Allahut).’ (Do t’u thuhet): ‘Po! Por në të vërtetë ty të erdhën ajetet e Mia (provat, shenjat, shpalljet) dhe ti i mohove ato, u bërë tepër kryeneç dhe ishe nga mosbesimtarët!’ Dhe Ditën e Kiametit do t’i shohësh ata që shpifën kundër Allahut (duke thënë që Ai ka bir apo shokë)- fytyrat e tyre do të jenë të nxira. A nuk është në Xhehenem një vendbanim për mendjemëdhenjtë mospërfillës?!”** [Ez Zumer: 55-60]

Allahu i Lartësuar thotë: **“Dhe do të thonë: ‘Ah! Sikur të kishim dëgjuar ose të kishim menduar, ne nuk do të kishim qenë mes banorëve të Zjarrit flakërues! Pastaj ata do të dëshmojnë mëkatin e tyre. Kështu pra, larg prej banorëve të Zjarrit flakërues!”** [El Mulk: 10-11]

Kapitulli i tretë: Pendimi është obligim i menjëhershëm.

O ti njeri i sprovuar dhe që dëshiron të kthehesh tek Allahu me pendim! Dije se pendimi është obligim që duhet kryer menjëherë

pas gjynahut dhe pa vonuar, duke u bazuar për këtë në Kuran, Sunet dhe në logjikën e shëndoshë.

Shumë prej njerëzve mund të mendojnë se pendimi është detyrë që pret dhe e ka afatin të gjatë, saqë kujtojnë se afati i tij është e gjithë jeta para se të vdesësh. Duke rënë kështu në shtyrjen e afatit dhe lënien e të penduarit për një kohë të gjatë, dy elemente të cilat janë shtyllat e këmbënguljes negative në gjynahe, sipas Kuranit, Sunetit dhe logjikës së shëndoshë.

- **Në Kuran:**

Vumë re më sipër se si Allahu i fajëson ata që vazhdojnë në mëkatet e tyre me vetëdije dhe lavdëron ata që shpejtojnë në pendim dhe në kthimin tek Allahu.

Allahu i Lartësuar thotë: **“Dhe ata të cilët kur kanë bërë Fahishe (shkelje të kurorës apo marrëdhënie të tjera imorale të paligjshme), apo që e kanë njollosur veten e tyre me gjynah, e kujtojnë Allahun dhe kërkojnë falje për gjynahet e tyre, dhe kush mund të falë gjynahet përveç Allahut? Dhe nuk vazhdojnë në gabimin që kanë bërë, kur e dinë atë.”** [Al Imran: 135]

- **Ndërsa në Sunet:** i Dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) ka thënë: **“Mëshironi (të tjerët) që të mëshiroheni (nga Allahu) dhe falni (të tjerët) që t’iu falen juve gjynahet. Mjerë për fjalën nënshtruese (që kërkon të nënshtrojë të tjerët) dhe mjerë për ata që vazhdojnë në gjynahet e tyre me vetëdije.”** [E ka nxjerrë Buhariu, në librin **“El Edeb el Mufrad”** faqe 370, Ahmedi (2/165, 219), Abd ibën Hamid në **“El Muntehab minel musned”** faqe 320, nga hadithi i Abdullah bin Amr. **Autori thotë:** Senedi i tij është sahih- i saktë. El Mundhiri dhe el Iraki kanë thënë për të: SenedXhejid-i mirë. Të njëjtën gjë ka thënë edhe el Albani në **“Es Silsiletu es Sahiha”** nr.482.]

- **Ndërsa nga ana logjike:** ai që e shtyn afatin thotë: **“Do të pendohem nesër...”, “Kjo është fjalë e kotë, si do të pendohet nesër kur ai nuk e posedon të nesërmen?!”**

Allahu i Lartësuar thotë: **“Askush nuk e di se ç’do të fitojë e ç’do t’i ndodhë nesër...”** [Lukman: 34]

Njeriu gjithashtu shpreson që të vjetërohet në moshë e pastaj të pendohet. Por e gjitha kjo është fryrja e djallit; si e pretendon këtë kur ai nuk e di exhelin e tij **(se sa do të jetojë e kur do të vdesë)?!**

Allahu i Lartësuar thotë: **“Ai është i Cili iu ka krijuar juve nga dheu (Ademin ‘alejhis-selam), pastaj (ka krijuar pasardhësit e Ademit) nga Nutfah-lëngu i ngjizur i krijuar nga bashkimi i farës së vezës mashkullore me ato femërore, pastaj nga një copë gjaku e mpiksuar, pastaj ju nxjerr jashtë si foshnjë, pastaj ju jep rritje që të mund të arrini moshën e fuqisë (rinisë) dhe më pas të jeni të moshuar,- edhe pse disa prej jush vdesin më përpara,- dhe që të arrini një afat të përcaktuar (vdekjen), me qëllim që mbase kuptoni (e fitoni mençuri).”** [Gafir: 67]

Mëkatet janë helm shkatërrues të cilat ia humbin njeriut lumturinë e përjetëshme. Ato janë shkak për largimin e robit nga Allahu i Lartësuar, kështu që largimi prej tyre është obligim i menjëhershëm.

Për këtë arsye, Ibnul Kajim (RahimehUllah) thotë: **“Pendimi menjëherë pas gjynahit është Fard - obligim i cili nuk lejohet të vonohet.”**

Ndërsa imam En Neveviu (RahimehUllah) thotë: **“Dijetarët kanë rënë dakord unanimisht, se pendimi për çdo vepër të keqe është vaxhib - obligim që duhet kryer menjëherë dhe që nuk lejohet vonimi i tij, qoftë ajo vepër gjynah i madh apo i vogël.”**

Ndërsa Ebu Hamid el Gazali ka thënë: **“Sa për detyrshmërinë e tij në mënyrë të menjëhershme nuk ka dyshim, pasi që nuk e mëson se gjynahet janë shkatërruese vetëm se me anë të besimit, i cili është detyrë e menjëhershme dhe e përhershme dhe është ai i cili e pengon besimtarin nga veprat e këqia.”**

Kapitulli i katërt:

Vonimi i pendimit është gjynah për të cilin duhet të pendohesh.

Nëse e vonon pendimin, ke bërë gjynah, kështu që, edhe nëse pendohesh për gjynahun që ke bërë më parë, të ka ngelur në qafë një pendim tjetër, i cili është pendimi për vonimin e pendimit.

Nuk mund të shpëtosh nga kjo gjë vetëm nëse bën një pendim të përgjithshëm për mëkatet që ti i di dhe për ato që nuk i di. Dhe sigurisht, ato që njeriu nuk i di janë më shumë se ato që i di dhe mosdija e tij nuk e ndalon atë nga dhënia llogari për to, në rast se ai ka pasur mundësi që të mësojë. Ai në këtë rast është mëkatar me lënien e të mësuarit dhe me lënien e të punuarit gjithashtu, duke u bërë gjynahi kështu, edhe më i rëndë mbi të.

Ka ardhur në **“Sahihun”** e Ibën Hibanit, se i Dërguari i Allahut (sal-lallahu ‘alejhi ue sel-lem) ka thënë: **“Shirku - idhujtaria në këtë popull është më e fshehtë se zhurma e ecjes së milingonës.”**

- Ebu Bekri (radijAllahu ‘anhu) tha: **“E si mund të shpëtojmë prej tij, o i Dërguari i Allahut?!”**

- Tha: **“Të thuash: ‘O Zoti im! Më ruaj nga të shoqëruarit Tyshok, me vetëdije dhe kërkoj falje për atë që e bëj pa vetëdije.”** [Ky hadith ka ardhur nga Ebu Bekri dhe Ebu Musa el Esh’ari. Hadithi i Ebu bekrit është Hasen-i mirë me të dyja rrugët, me të cilat ka ardhur, ndërsa ai i Ebu Musës është Sahih me dëshmuesit e tij]

Kështu që, ky kërkim për falje bëhet për ato gjynahe që i di Allahu dhe nuk i di njeriu që i ka bërë vetë.

Në një hadith të saktë thuhet se i Dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) i bënte lutje Allahut gjatë namazit të tij, me këto fjalë: **“O Zoti im! Më fal mua gjynahet e mia, paditurinë time, mangësinë në punët e mia dhe çdo gjë që Ti e di më mirë se unë! O Zoti im! Më fal mua atë që e kam bërë me seriozitet dhe atë që e kam bërë duke luajtur, atë që e kam bërë gabimisht dhe atë që e kam bërë me vetëdije, sepse të gjitha këto janë tek unë! O Zoti im! Më fal mua atë që ka kaluar dhe atë që kam përpara, atë që kam mbajtur fshehur dhe atë që kam shfaqur dhe çdo gjë që Ti e di më mirë se unë! Ti je i Adhuruari im dhe nuk ka të adhuruar tjetër përveç Teje.”** [E ka nxjerrë Buhariu (11/196) dhe Muslimi (2719)]

Në një hadith tjetër thuhet: **“O Zoti im! Më fal mua të gjitha gjynahet e mia; të imtat e ato që bien në sy, ato që kam bërë gabimisht dhe ato që i kam bërë me vetëdije, ato që kam mbajtur fshehur dhe ato që kam shfaqur, ato që kanë kaluar dhe ato që kam përpara.”** [E kanxjerrë Muslimi (483)]

Kapitulli i pestë: Cilat janë ato gjynahe për të cilat duhet penduar.

Dije, vëlla i dashur, qofsh i lidhur gjithnjë me atë që do! Se pendimi është lënia e gjynaheve dhe se nuk mund t’a lësh një gjë vetëm pasi t’a njohësh atë. E nëse pendimi është obligim, atëherë do të jetë obligim çdo gjë pa të cilën nuk mund të arrish tek ai.

Kështu që, njohja e atyre gjynaheve për të cilat duhet të pendohesh është obligim. Për t’i mësuar ato hollësisht do të duhej të sqaronim të gjitha ligjet e Sheriatit-legjislacionit Islam nga fillimi në fund, gjë e cila nuk është qëllimi ynë. Por ne do të vëmë në dukje gjërat përmbledhëse, lidhjet dhe pjesët e tyre.

Allahu është Udhëzuesi në të vërtetën dhe Ai që të jep sukses për t'a qëlluar atë, me Mëshirën e Tij.

Së pari: Pendimi për moskryerjen e veprave të mira:

Mësuam pak më parë se pendimi është kthimi prej asaj për të cilën u pendove dhe drejtimi për nga Ai tek i Cili u pendove. Pra pendimi i saktë është kthimi tek Allahu dhe te kryerja e atyre që ka urdhëruar e lënia e atyre që ka ndaluar. Mësove gjithashtu, se pendimi nuk bëhet vetëm për kryerjen e veprave të këqia, siç mendojnë shumë prej të paditurëve të cilët nuk e përfytyrojnë pendimin vetëm se për ato të këqia që bën njeriu, siç janë morali i keq e padrejtësitë e ndryshme. Por, pendimi për moskryerjen e veprave të mira me të cilat je ngarkuar është më i rëndësishëm se pendimi për veprat e këqia nga të cilat je ndaluar.

Shumë prej njerëzve i lënë shumë gjëra me të cilat janë urdhëruar, qofshin ato prej punëve të zemrës (**siç është dashuria për Allahun**) apo të trupit-gjymtyrëve, si dhe shprehjet e tyre. Ata ndoshta nuk e dinë që këto gjëra janë detyrë mbi ta, me të cilën ata janë ngarkuar. Ose e dinë të vërtetën por nuk e pasojnë atë, duke qenur kështu; ose të humbur për shkak të mungesës së dijes së dobishme, ose që kanë merituar Zemërimin e Allahut mbi veten e tyre për shkak të kundërshtimit të së vërtetës pasi që e mësuat atë.

Ndërsa Allahu i Lartësuar i ka urdhëruar robërit e Tij që t'i luten Atij, në çdo salat-falje, me Fjalën e Tij: **“Na drejto në Rrugën e Drejtë. Në Rrugën e atyre të cilëve Ti u ke dhuruar Mirësinë Tënde (siç janë të Dërguarit e Allahut, besnikët në fenë e Tij, dëshmorët në Rrugën e Tij dhe të drejtët), jo në rrugën e atyre që merituan Zemërimin Tënd mbi vete (çifutët) dhe as në rrugën e atyre të cilët u humbën (të krishterët).”** [El Fatiha: 6-7]

Për këtë arsye, Allahu i Lartësuar e ka pastruar të Dërguarin e Tij, Muhamedin (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) prej humbjes dhe devijimit, duke thënë:

“(Betohem) për yllin kur ai bie (a shuhet). Shoku juaj (Muhamedi sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) as nuk ka humbur rrugën e drejtë, as nuk ka devijuar (nga e vërteta). As nuk flet ai nga dëshira (e vetë atij). Ai (Kurani) është vetëm Shpallje që i frymëzohet.” [En Nexhm: 1-4]

Pra, **“i humburi”** është ai që nuk e di të vërtetën, madje kujton se është në të vërtetën ndërkohë që e injoron atë, siç është gjendja e të krishterëve, për të cilët Allahu i Madhëruar ka thënë: **“...Dhe mos ndiqni dëshirat e kota të njerëzve që e humbën rrugën kohë më parë dhe që bënë të humbin edhe shumë të tjerë, dhe që e humbën krejt vetveten nga Rruga e Drejtë.”** [El Maide: 77]

Ndërsa **“i devijuari”** është ai që ndjek dëshirat dhe epshet e tij, duke e ditur se ajo është e kundërta e të vërtetës, siç është gjendja e çifutëve.

Allahu i Lartësuar thotë: **“Unë do të largoj nga Ajetet e Mia (Vargjet e Kuranit) ata të cilët do të sillen me kryelartësi e me kundërshti në tokë pa asnjë të drejtë, por edhe sikur ata t’i shohin të gjitha Ajetet (provat, treguesit, shpalljet), ata prapë nuk do t’i besojnë. Edhe sikur ta shohin rrugën e drejtësisë (besimin vetëm në Allahun, përkushtimin, veprat e mira), ata përsëri nuk do ta bëjnë për vete këtë si udhë të tyren, por nëse ata shohin rrugën e gabuar (politeizmin, krimet, veprat e ulëta), kjo është udha që do ta përqafojnë, ngaqë ata i kanë hedhur tej Ajetet Tona (Fjalët, Shpalljet) dhe ishin krejt të pavëmendshëm për të nxjerrë mësimë prej tyre.”** [El A’raf: 146]

Gjithashtu, Allahu i Madhëruar thotë: **“Tregoju atyre (O Muhamedi sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) ndodhinë e atij të cilit Ne i dhamë Ajetet Tona (provat, shenjat), por ai i flaku ato tej, kështu që atë e ndoqi shejtani duke u bërë kështu i humbur. Dhe po të kishim dashur Ne, padyshim që do ta kishim ngritur prej andej ku ra, por ai u kap pas botës dhe ndoqi dëshirat boshe të nepsit. Kështu shembulli i tij i ngjan atij të qenit: nëse e përzë, ai var gjuhën, por edhe nëse nuk e ngacmon, ai përsëri e nxjerr gjuhën jashtë. I tillë është edhe shembulli i popullit që mohon Ajetet Tona. Njihi pra ata me ndodhitë, mbase mund ta vrasin mendjen.”** [El A’raf: 175-176]

Për këtë shkak, humbja e rrugës së drejtë dhe devijimi prej saj përmban të gjitha të këqiat e bijëve të Ademit (**njeriut**), sepse njeriu është, ashtu siç thotë Allahu i Lartësuar:

“Dhe njeriu e mori përsipër atë (Amanetin, përgjegjësinë, besimin, nderimin dhe gjithë detyrimet e urdhëruara nga Allahu). Vërtet që ai i bëri keq vetvetes dhe që i paditur (për pasojat e tij).” [El Ahzab: 72]

Me padrejtësinë e vetë atij ai ka devijuar, sepse e vendosi dijen jo në vendin e vet (**i cili vend është frika ndaj Allahut dhe kthimi tek Ai me pendim**) dhe me injorancën e tij ai ka humbur. Këto janë dy gjëra të cilat bashkohen shpesh te njeriu, duke qenë i humbur në diçka dhe i devijuar në diçka tjetër. Vërtet ai është keqbërës i vetvetes, i paditur.

Ai dënohet gjithashtu, për çdonjërin nga këto dy gjynahe me një tjetër gjynah, duke iu shtuar mbi to. Allahu i Madhëruar thotë: **“Në zemrat e tyre ka sëmundje (dyshimi dhe hipokrizie), ndërkohë që Allahu ua ka shtuar edhe më shumë sëmundjen.”** [El Bekare: 110]

Dhe thotë: **“Kështu, kur ata u larguan (nga Rruga e Allahut), Allahu ua largoi zemrat (nga Rruga e Vërtetë).”** [Es Saff: 5]

Po kështu edhe besimtari, i cili shpërblehet për të mirat që vepron, me të mira të tjera mbi to. Nëse ai punon me atë dije që ka (**e praktikon atë**), Allahu i jep atij dije për atë që nuk e dinte, e nëse vepron një vepër të mirë, ajo e shtyn atë në vepër tjetër të mirë.

Allahu i Lartësuar thotë: **“Ndërsa ata që drejtohen (në Rrugën e Drejtë), Ai ua shton edhe më shumë udhëzimin e tyre (në të) dhe u dhuron atyre përkushtim (në këtë udhë).”** [Muhamed: 17]

Dhe thotë: **“E sa për ata të cilët përpiqen fort tek Ne (për Çështjen Tonë), Ne sigurisht që do t'i udhëheqim ata drejt Udhëve Tona (në besim të pastër Islam).”** [El Ankebut: 69]

“...Por sikur të kishin zbatuar ato me çfarë ishin urdhëruar, do të kishte qenë shumë më mirë për ta dhe do ta kishin forcuar

edhe më vetveten (besimin) e tyre. Dhe padyshim që atëherë Ne do të kishim derdhur mbi ta shpërblim të madh nga Ana Jonë. Dhe sigurisht që do t'i kishim drejtuar në Rrugë të Drejtë.” [En Nisa: 66-68]

Së dyti: Pendimi për gjynahet e vogla dhe të mëdha.

Dije! O rob i Allahut (Allahu të mëshiroftë!), se gjynahet ndahen në të mëdha dhe në të vogla, dhe se kundërshtimi i njerëzve në to është i madh, saqë dikush prej tyre thotë:

“Nuk ka gjynahe të mëdha e të vogla, por çdo lloj kundërshtimi i urdhërit të Allahut është gjynah i madh. Kjo sepse njeriu duhet të shohë tek Madhështia e Atij që kundërshton dhe jo tek vetë gjynahu.”

Megjithatë, kjo çështje është thjeshtë mënyrë të shprehuri pa kuptim, për shkak se ndarja e gjynaheve në të vogla e në të mëdha është vendosur nga vetë Vargjet e Kuranit, të Sunetit, Ixhmaut - unanimiteti të dijetarëve të parë, si dhe përputhet me konsideratën.

Allahu i Lartësuar thotë: **“Në qoftë se ju i mënjanoni gjynahet e mëdha që jeni ndaluar t’i kryeni, Ne do t’ju shkarkojmë nga gjynahet e lehta...”** [En Nisa: 31]

Gjithashtu thotë: **“Dhe ata që mënjanojnë gjynahet e mëdha dhe el Fevahish (zina-marrëdhënie të ulëta të paligjshme imorale)...”** [Esh Shura: 37]

Dhe thotë: **“Ata që u largohen gjynaheve të mëdha dhe el Fevahish (marrëdhënie imorale të paligjshme) përveç gabimeve të vogla...”** [En Nexhm: 32]

Ndërsa i Dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) thotë:
“Pesë salatet- faljet e ditës, nga e Xhumaja në të Xhuma (falja e të Xhumave), nga Ramazani në Ramazan (agjërimi i muajit të Ramazanit); (të gjitha këto) janë falje për gjynahet e bëra në kohën ndërmjet tyre, nëse i largohesh gjynaheve të mëdha.” [E ka nxjerrë Muslimi (233)]

Gjynahet e vogla janë quajtur gjithashtu gjynahe Muhakkarat- të përbuzura, siç ka thënë i Dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem): **“Ruajuni gjynaheve të përbuzura (që duken të vogla dhe përbuzen), sepse ato mblidhen tek njeriu dhe e shkatërrojnë atë. Si shembulli i një burri që është në një fushë dhe aty vjen ustai i fshatit. Atëherë, ky burri ngrihet të largohet dhe më pas kthehet me dru zjarri në duar. Edhe ai burri tjetër filloi të vijë me dru zjarri, derisa mblodhën një grumbull të madh. Ndezën një zjarr të vogël si fillim, Gjithashtu, ndarja e gjynaheve në të mëdha e të vogla, na është përcjellë brez pas brezi nga selefët-të parët tanë të mirë. Po ashtu edhe nga e konsideratës, themi se gjynahet nuk janë të barabarta në shkallën e krimit, pra ato në realitet ndryshojnë nga njëra-tjetra. por që më pas, ai dogji çdo gjë që hodhën në të.”** [Hadith Hasen. E ka nxjerrë Ahmedi (1/402-403)]

Gjithsesi, mund të themi se kundërshtimi është përqendruar në tre gjëra:

E para: Në el Lemem - gjynahet e vogla apo ato që kryhen vetëm një herë, të cilat përmenden në suren En-Nexhm; cilat janë ato?

E dyta: Në el Kebair - gjynahet e mëdha dhe a kanë ndonjë numër të caktuar kufizues.

E treta: A është pendimi Vaxhib - obligim për gjynahet e mëdha dhe të vogla, apo largimi prej të mëdhave i fshin edhe të voglat?

Po përmendim diçka që lidhet me to, me lejen e Allahut i Cili është i Vetmi që jep sukses.

E para:

Përsa i përket el Lemem; është transmetuar nga një grup selefësh se ai është ballafaqimi një herë me gjynahun dhe moskthimi më tek ai, edhe nëse është gjynah i madh. Kjo është fjala e Ebu Hurejrës, Muxhahidit, Hasenit dhe transmetimi i Ataut nga Ibën Abasi.

Një grup tjetër shkuan në mendimin se el Lemem janë punët që u bënë në kohën e injorancës, para se të përqaфонin Islamin, d.m.th. që Allahu nuk i dënon për ato punë.

Ndërsa shumica e selefëve dhe e dijetarëve thonë se el Lemem janë gjynahet e tjera përveç gjynaheve të mëdha dhe ky është transmetimi më i saktë nga Ibën Abasi (radijAllahu ‘anhu), siç thuhet në **“Sahihu el Buhari”** në hadithin e Tausit nga Ibën Abasi (radijAllahu ‘anhu), se ka thënë:

“Nuk kam parë kuptim më të afërt për el Lemem se ajo që ka thënë Ebu Hurejra; nga fjala e të Dërguarit të Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) që thotë: **“Allahu i Lartësuar ka shkruar pjesën e pasardhësve të Ademit prej zinasë - imoralitetit, dhe ajo do t’i zërë ata patjetër; imoraliteti i syve është shikimi, ai i gjuhës është të shprehurit, nefsi ëndërron dhe dëshiron ndërsa organet e vërtetojnë atë ose e përgënjeshtrojnë.”**

Këtë hadith e transmeton Muslimi; nga Hadithi i Suhejl bin ebi Salih; nga babai i tij; nga Ebu Hurejra. Muslimi e transmeton këtë hadith edhe me këtë shprehje: **“Imoraliteti i dy syve është të shikuarit, ai i dy veshëve është të dëgjuarit (i haramit), ai i gjuhës është të folurit, i dorës është shtrirja e saj me të padrejtë dhe i këmbës është të ecurit (për te harami).”** [E ka nxjerrë Buhariu (11/26-Fet’hul Bari) dhe Muslimi (2657)]

Më e sakta në këtë çështje është fjala e shumicës së dijetarëve; që el Lemem janë gjynahet e vogla si shikimi, bërja me sy, e tjera si këto.

Kjo është fjala e shumicës së Sahabeve - shokëve të Muhamedit (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) dhe e të tjerëve më pas.

Kjo është fjala e Ebu Hurejrës, Abdullah bin Mesudit, Ibën Abasit, Mesrukut dhe e Shabiut.

Duhet të kihet parasysh se kjo nuk e mohon fjalën e Ebu Hurejrës dhe Ibën Abasit, në transmetimin e dytë prej tyre, që el Lemem është ballafaqimi me gjynahun e madh dhe moskthimi më tek ai, sepse ai ose i përmban të dyja këto kuptime duke qenë kështu me dy forma, ose Ebu Hurejra dhe Ibën Abasi e kanë futur atë që bën një gjynah të madh një herë të vetme -duke mos vazhduar në të, por duke ndodhur prej tij pakujdesisht një herë në jetë- e kanë futur në el Lemem, dhe duke menduar gjithashtu se ai gjynah zmadhohet, ashpërsohet dhe bëhet kërcënues për atë që e përsërit atë disa herë. Kjo është prej të kuptuarit e thellë të Sahabeve (radij-Allahu ‘anhum) dhe tregon për lumin e dijes së tyre.

S’ka dyshim se Allahu i Madhëruar ia fal robit të Tij atë që bën vetëm një herë apo dy e tre, por i frikësohemi ashpërsisë që i kanoset atij që e bën gjynahin zakon të vetin dhe e përsërit atë shumë herë.

Për këtë kanë ardhur disa gjurmë (**fjalë**) të selefëve dhe vetë realiteti që jetojmë dëshmon për të.

Përmendet nga Aliu (radijAllahu ‘anhu) se: **“Atij i sollën dikë që kishte vjedhur dhe ai urdhëroi që t’i prisnin dorën.”**

- Ai (**vjedhësi**) tha: **“O prijës i besimtarëve! Betohem në Allahun se nuk kam vjedhur herë tjetër përveç kësaj.”**

- **“Mashtrim, gënjeshtër!”**

- Pasi atij iu pre dora, (Aliu radijAllahu ‘anhu) tha: **“Më thuaj të vërtetën, sa herë të bëhen që ke vjedhur, bashkë me këtë të fundit?”**

- **“Kaq e kaq here”,** - tha ai.

- Aliu (radijAllahu ‘anhu) tha: **“Kësaj radhe e the të vërtetën, sepse Allahu nuk të llogarit me herën e parë.”**

Pra, gjynahu i parë (**që bën njeriu për herë të parë**), edhe nëse ai nuk është El Lemem, por ai është nga lloji dhe ngjashmëria e tij. Kështu që, dy transmetimet nga Ebu Hurejra dhe Ibën Abasi janë

në përputhje dhe nuk kundërshtohen. Ve Allahu ealem - dhe Allahu e di më së miri.

Gjithashtu, kjo shprehje (**el Lemem**) ka kuptimin e të afruarit tek gjynahu dhe autokritikën për të herë pas here. Themi (**në gjuhën arabe**): Elemme bi kedha; nëse i afrohet diçkaje por nuk e përvetëson atë. Prej këtui është quajtur puthja dhe bërja me sy; lemem, sepse ato i afrohen asaj që është pas tyre (imoralitetit).

Dhe thuhet: **“Filani nuk na viziton vetëm se lemaman; d.m.th. ndonjëherë, rrallë.”**

Pra, kuptimi i kësaj shprehjeje i përmban të dyja mënyrat me të cilat e komentuan Sahabet vargun Kuranor të mësipërm.

Prej këtui, ky Ajet: **“Dhe ata të cilët i shmangen gjynaheve të mëdha dhe Fevahish- imoralitetit, përveç el Lemem - gabimeve të vogla”**, nuk do të thotë se ata nuk u largohen gjynaheve të vogla, ndryshe do të lavdëroheshin (**nga Allahu**) me moslargimin e tyre prej tyre, gjë e cila është diçka absurde. Por ai është një përjashtim nga përmbajtja dhe kuptimi i fjalëve të mëparshme; kur vargjet Kuranore që paraprijnë këtë varg (**në suren En Nexhm**), bënin fjalë për ndarjen e njerëzve në vepërmirë dhe vepërkeq dhe se Allahu do ta shpërblejë këtë me veprën e mirë të tij dhe tjetrin me veprën e tij të keqe, pastaj përmendi vepërmirët dhe i cilësoi ata duke thënë se i largohen gjynaheve të mëdha dhe imoralitetit; kuptimi i kësaj është se nuk mund të jetë vepërmirë që do të shpërblehet me veprën e tij dhe do të shpëtojë nga dënimi i Allahut, vetëm se ai person që i largohet gjynaheve të mëdha dhe imoraliteteteve të ndryshme. Kështu që, pas kësaj ishte e përshtatshme përmendja e përjashtimit të el Lemem - gjynaheve të vogla, apo atyre që bëhen vetëm njëherë edhe nëse janë të mëdha. Por këto gjynahe, megjithëse nuk hyjnë në grupin e gjynaheve të mëdha, por ato hyjnë në llojin e gjynaheve dhe moraleve të ulëta përgjithësisht.

Ndërsa, rregulli i përjashtimit nga e përgjithshmja është që të ketë lidhje ajo që përjashtohet me llojin e asaj prej të cilës përjashtohet, edhe nëse nuk hyn në të plotësisht dhe nuk e përmban e njëjta shprehje. Siç është përsëmbull Fjala e Allahut të Lartësuar: **“Ata**

nuk do të dëgjojnë atje (në Xhenet) ndonjë fjalë të kotë (të ulët e të rreme), por veçse selam- përshëndetje, paqë...” [Merjem: 62]

Kështu, përshëndetja është prej të folurit i cili mund të jetë fjalë e kotë ose përshëndetje, pra që të dyja bëjnë pjesë në të njëjtin lloj.

Po kështu edhe Fjala e Allahut: **“Asgjë të freskët nuk do të shijojnë atje, as edhe pije. Përveç ujë që valon dhe kullimin e plagëve të qelbura.”** [En Nebe: 24-25]

Edhe uji i valuar, edhe kullimi i plagëve të qelbura hyjnë në llojin e të shijuarit.

Në ajetin e parë është njësoj sikur të thuhet: **“Nuk dëgjojnë atje asgjë tjetër, përveç përshëndetjes”**, dhe në të dytin: **“Nuk do të shijojnë atje asgjë tjetër, përveç ujit të valuar dhe kullimin e plagëve të qelbura.”**

Por ajeti theksoi një prej elementeve të atij lloji, në mënyrë të drejtpërdrejtë, me qëllim që mohimi i tij të jetë në mënyrë të shprehur dhe të drejtpërdrejtë, e jo me anë të kuptimit të përgjithshëm që përmban ky përjashtim.

Po kështu edhe Fjala e Allahut të Lartësuar: **“Ata nuk kanë aspak dije (të qartë) dhe nuk ndjekin gjë tjetër përveç hamendjes...”** [En Nisa: 157]

Hamendja, në këtë ajet, përfshihet në atë ndjenjë e cila është lloji përmbajtës i dijes dhe hamendjes.

Më e përpiktë se kjo është hyrja e përjashtimit në atë që të jep vetë fjala të kuptosh, si në Fjalën e Allahut të Lartësuar: **“Dhe mos u martoni me gratë e baballarëve tuaj, përveç asaj që ka kaluar (në kohën e injorancës).”** [En Nisa: 22]

Kuptimi i këtij vargu është se martesë me gratë e baballarëve **(që nuk janë nënat e tyre)** është shkak për t’u dënuar, përveç asaj që ka kaluar para këtij ndalimi, d.m.th. ajo që ka kaluar u është falur.

Po ashtu Fjala e Allahut: **“As mos të bashkoni (të martoheni me) dy motra njëherësh, përveç asaj që ka kaluar.”** [En Nisa: 23]

Nëse do të ishte qëllimi për atë që ka qenë në ligjet e popujve të mëparshëm, atëherë ky është përjashtim prej një gjëje të keqe e të urryer, duke u kuptuar kështu ndalimi **(të qënurit e saj haram, e ndaluar)** dhe qortimi i atij që e ka bërë atë. Kështu që ishte e përshtatshme të thuhej **“Përveç asaj që ka kaluar.”** Medito në këtë sepse kjo është prej thellësisë së gjuhës arabe.

Ndërsa Fjala e Allahut të Lartësuar: **“Kurrë më nuk do të shijojnë atje vdekjen përveç vdekjes së parë (në këtë botë).”** [Ed Duhan: 56]

“Ky përjashtim është për të vërtetuar vazhdimësinë e jetës dhe mosshijimin e vdekjes, duke e bërë kështu, mohimin e parë e të përgjithshëm në vend të të shprehurit të cilit nuk mund t'i hyjë kurrë përjashtim.

Ndryshe, nëse do të përjashtohej ndonjë prej elementeve të tij, përmendja e tij do të ishte më parësore se devijimi prej tij, në përjashtim të shkëputur. Është vënë kështu ky përjashtim në vend të sigurisë dhe të të shprehurit për ruajtjen e të përgjithshmes, gjë e cila ndodh në të gjitha përjashtimet e shkëputura. Kështu që medito në të sepse ai është prej të fshehtave të arabishtes.” [“Medarixhu es Salikine” i Ibnul Kajimit (1/316-320, me shkurtime)]

Vlen të tërheqim vërejtjen këtu, se gjynahu i vogël mund të shoqërohet me ndonjë element, i cili mund t'a bashkojë atë me gjynahet e mëdha, madje mund t'a bëjë atë prej më të mëdhave të tyre në gradë.

Prej këtyre elementëve janë:

Vazhdimësia dhe mosndërprerja:

Një gjynah i madh por që ndërpritet dhe nuk pasohet me të tjera si ai, shpresa që ai të falet është më e madhe se një gjynah i vogël, në të cilin njeriu këmbëngul. Ky është si shembulli i pikave të ujit që

bien vazhdimisht mbi një shkëmb dhe lënë mbi të shenja, e nëse do të hidhje një kovë me ujë njëherësh mbi të, nuk do të linte ndonjë shenjë.

Po ashtu edhe të këqiat e vogla, nëse vazhdohet në to, atëherë gjurma e tyre në nxirjen e zemrës zmadhohet. Por, gjynahet e mëdha, rrallë imagjinohet që të kryhen pa pasur para dhe pas tyre një grup prej gjynaheve të vogla. Mund të themi se çdo gjynah i madh paraprihet dhe pasohet me gjynahe të vogla, rrethohet prej tyre.

Konsiderimi i gjynahit për të vogël:

Sa më shumë që njeriu ta zmadhojë gjynahun në veten e tij (**ta konsiderojë të rëndë**), aq më tepër zvogëlohet ai gjynah tek Allahu i Lartësuar. Kjo, sepse konsiderimi i tij si diçka e madhe rrjedh nga mospranimi dhe urrejtja e zemrës atë vepër. E si rrjedhojë, ky largim e neveritje prej tij e pengon forcën e ndikimit të tij.

Ndërsa, në krah të kundërt, konsiderimi i tij si diçka e vogël rrjedh nga shoqërimi dhe të mësuarit me të, gjë e cila shkakton ndikimin e fortë të zemrës me të, ndërkohë që për zemrën kërkohet që të ndriçohet me bindjen ndaj detyrave të Allahut të Lartësuar dhe ndalohet nxirja e saj me gjynahe dhe kundërshtime të urdhërave të Tij.

Abdullah ibën Mes'udi (radijAllahu 'anhu) thotë: **“Besimtari i konsideron gjynahet e tij si të ishin mal prej të cilit ka frikë se i bie mbi krye, ndërsa imorali i konsideron gjynahet e tij si të ishin mushkonjë që i kalon nëpër hundë.”** [E ka nxjerrë Buhariu (11/102 -Fet'hul Bari)]

Konsiderimi i gjynahut si të madh në zemrën e besimtarit, bëhet për shkak të njohjes së tij Madhështinë e Allahut të Lartësuar. Kur ai sheh te Madhështia e Atij të Cilit ia thyen urdhërin, gjynahun e vogël e sheh të madh.

Të gëzuarit me gjynahet e vogla, kënaqja me to, konsiderimi i arritjes së të ushtruarit të tyre mirësi dhe pakujdesia nga njohja e të qënurit të tyre shkak për mjerimin e përjetshëm.

Në këtë pikë ekzistojnë shumë vepra të këqia e gjynahe, të cilat e kthejnë gjynahun e vogël në të madh.

Prej tyre po përmendim:

1. Publikimi, i cili pengon faljen e Allahut dhe mëshirën e Tij për mëkatarin:

I Dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) thotë: **“I gjithë populli im është i falur, përveç atyre që i publikojnë gjynahet e tyre.”** [E ka nxjerrë Buhariu (10/405 -Fet’h) dhe Muslimi (2990)]

Në publikimin e gjynaheve qëndrojnë pesë krime apo kundravajtje:

E para: Vetë gjynahu.

E dyta: Të përmendurit e tij pas ushtrimit, në një vend tjetër.

E treta: Zbulimi i mjetit i cili e uli atë në atë gjëndje.

E katërta: Nxitja e dëshirës për të keqen të dëgjuesi apo dëshmuesi (**vështruesi**) i gjynahut të tij.

E pesta: Entuziazmimi i të tjerëve për tek gjynahu, shtyrja e tyre në të dhe përgatitja e rrugëve për tek ai.

2. Përhapja e moraleve të ulëta në mesin e besimtarëve:

Kjo gjë çon në vazhdimësinë në gjynah, konsiderimin e tij të vogël dhe të mësuarit me të.

Ai që fton të tjerët në gjynah merr mbi shpinë ngarkesën e tij dhe ngarkesën e atyre të cilët e veprojnë atë, sepse drejtuesi për tek e keqja është si ushtruesi i saj.

Allahu i Lartësuar thotë: **“Sigurisht se ata të cilët duan që krimi i marrëdhënieve të paligjshme dhe imorale të përhapet në mesin e besimtarëve, do të kenë dënim të dhimbshëm në këtë botë**

dhe në Botën Tjetër dhe Allahu di, ndërsa ju nuk dini.” [En Nur: 19]

Kush dëshiron të kuptojë se gëzimi me gjynahet dhe të kënaqurit me to, të çon aty ku përmendëm më sipër, le të lexojë vargjet Kuranore të cilat paraprijnë vargun e mësipërm, ku thuhet: **“Kur ju po e përçmonit atë me gjuhën tuaj dhe po e flisnit me gojën tuaj, gjë për të cilën ju nuk kishit asnjë dije, ju e quajtët atë si gjë të vogël, ndërsa tek Allahu ajo është shumë e madhe. Dhe pse nuk thatë kur e dëgjuat, “Nuk shkon për ne të flasim për këtë gjë; Lavdi të qoftë Ty (O Allah), kjo është një gënjeshtër e madhe”? Allahu ju ndalon nga kjo dhe ju këshillon ju që të mos e përsëritni kurrë më një gjë të tillë, në qoftë se jeni besimtarë. Allahu jua sqaron qartë Ajetet e Tij (provat, shenjat, shpalljet) dhe Allahu është i gjithëditur, më i Urti Gjithëgjykues.”** [En Nur: 14-18]

A e vëren se si i ka cilësuar Allahu ata, për shkak të konsiderimit të gjynaheve të tyre si të vogla, kënaqjen me to dhe publikimin e tyre?

U tërhoqi vërejtjen që të mos kthehen më kurrë në gjëra të tilla, sepse ato janë të mëdha tek Allahu dhe shpënë në përhapjen e veprave të ulëta imorale në mesin e popullit musliman.

I pastër qoftë Allahu, i Cili e ka mbushur Fjalën e Tij me të fshehta, gjëra të papërsëritshme e dobi që nuk mund ti kuptojnë veçse ata që kanë dije, të cilët i kanë drejtuar fytyrat e tyre për nga Libri i Zotit të tyre me leximin e tij, meditimin në kuptimin e tij dhe mësimin e tij. Ndaj Allahu i udhëzoi ata në Rrugën e Drejtë.

3. Mospërfillja e mbulimit të Allahut gjynahet e tij, si dhe mospërfillja e butësisë së Allahut dhe e afatizimit të tij:

Nuk e di injoranti, se atij i shtyhet afati nga urrejtja, ashtu që të shtojë gjynahet, duke menduar se mundësia e tij për ushtrimin e gjynaheve është përkujdesje nga Allahu ndaj tij. I mashtruari, i duket sikur është i sigurtë nga kurthi i Allahut dhe i injoron pusitë e shejtanit.

Allahu i Lartësuar thotë: **“A nuk i ke parë ata të cilët qenë ndaluar të mbanin bisedime të fshehta dhe pas kësaj ata u kthyen tek ajo që qenë ndaluar dhe thurën kurthe e përbetime të gjithë së bashku për të bërë gjynahe të mëdha, poshtërsi e mosbindje ndaj të Dërguarit (të Allahut, Muhamedit)? Dhe kur vijnë tek ti, ata të përshëndesin ty me përshëndetje me të cilën nuk të përshëndet Allahu dhe thonë: “Pse nuk po na ndëshkon Allahu për çfarë themi?” Xhehenemi do të jetë i mjaftueshëm për ta dhe ata do të digjen në të. Dhe i keq vërtet është përfundimi i tillë!”** [El Muxhadele: 8]

Këto hollësi që thamë janë të mjaftueshme në lidhje me ato gjëra të cilat ndikojnë në konsiderimin e gjynaheve të vogla si të mëdha dhe Allahu ka Fuqi dhe Kontroll të plotë mbi çështjet e Tij, por shumica e njerëzve nuk e dinë.

E dyta:

Në lidhje me gjynahet e mëdha, selefët kanë rënë në kundërshtim, por një kundërshtim i cili nuk ka peshë apo kundërthënie dhe fjalët e tyre janë të përafërta:

Ed Dahak thotë: **“Gjynahet e mëdha janë ato për të cilat Allahu ka caktuar hadd -dënim të prerë në këtë botë, si ai i imoralitetit, i vrasjes, i vjedhjes etj, ose dënim (me zjarr) në botën tjetër.”**

Ndërsa Husejn ibën Fadl thotë: **“Gjynahet e mëdha janë ato gjynahe, të cilat Allahu i ka quajtur të mëdha ose të rënda në Kuran, si p.sh.”** Fjala e Allahut: **“Padyshim ky është një gjynah i madh.”** [En Nisa: 2] **(Është fjala për ngrënien e pasurisë së jetimit sh.p.)**

“Me të vërtetë që vrasja e tyre është krim, vërtet gjynah i madh.” [El Isra: 31] **(Është fjala për vrasjen e fëmijëve nga frika e varfërisë sh.p.)**

“Vërtet që shirku-bashkimi i të tjerëve në adhurim me Allahun është dhulm (padrejtësi, gabim) i madh (më i madhi).” [Lukman: 13]

“...dhe vërtet i madh është kurthi juaj.” [Jusuf: 27]

“Lavdi të qoftë Ty (O Allah), kjo është një gënjeshtër e madhe.”
[En Nur: 16] **(Është fjala për shpifjen ndaj Aishes (radijAllahu ‘anha)).**

“Vërtet që tek Allahu një gjë e tillë do të ishte krim i madh.” [E1 Ahzab: 53] **(Është fjala për martesën me gratë e Pejgamberit (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) pas vdekjes së tij. Sh.p)**

Sufjan eth Theuri (RahimehUllah) thotë: **“Gjynahet e mëdha janë ato padrejtësi që bëhen ndërmjet teje dhe njerëzve (dëmet që u shkakton atyre), ndërsa të voglat janë ato që janë ndërmjet teje dhe Allahut, sepse Allahu është Bujar dhe Falës.”**

Them (autori): **“Qëllimi i Sufjanit është të thotë se ato gjynahe, të cilat janë ndërmjet robit dhe Allahut janë më të lehta (në pendim e falje) se padrejtësitë ndaj njerëzve. Kjo, sepse ato fshihen me kërkimin e faljes prej Allahut të Lartësuar, me mëshirën dhe ndërmjetësimin (Ditën e Kiametit)...etj, ndërsa padrejtësitë ndaj njerëzve duhet patjetër të kompensohen.”**

Malik ibën Migvel (RahimehUllah) thotë: **“Gjynahet e mëdha janë gjynahet e bidatçinjëve, ndërsa veprat e këqia (gjynahet e vogla) janë gjynahet e ehli sunetit-pasuesëve të sunetit të të Dërguarit (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem).”**

Them (autori): **“Ka për qëllim të thotë se bidatet-risitë janë prej gjynaheve të mëdha dhe se ato janë më të mëdha se gjynahet e mëdha të ehli sunetit, d.m.th. gjynahet e mëdha që ushtrohen nga pasuesit e sunetit janë të vogla në krahasim me bidatet-risitë në Fe.”**

Ky është edhe kuptimi i fjalës së disa selefëve: **“Bidati në Fe është më i dashur për Iblisin - djallin se gjynahu, sepse për bidatin nuk pendohesh ndërsa për gjynahin pendohesh.”**

Thuhet gjithashtu, se gjynahet e mëdha janë ato gjynahe që bëhen me qëllim e vetëdije, ndërsa të këqiat **(të voglat)** janë ato që bëhen gabimisht ose nga harresa, detyrimi prej dikujt tjetër **(ushtrimi**

dhunë) për kryerjen e tyre dhe ato që mendon por nuk i kryen, e të gjitha këto janë të falura për popullin Islam.

Them (autori): Kjo e fundit është prej fjalëve më të dobëta, e cila kthehet mbrapsht dhe hidhet poshtë, për shkak se gabimi, harresa dhe ushtrimi i dhunës nuk hyn nën llojin e gjynaheve, që të mund të hynin në një prej dy llojeve të tyre! Ndërsa gjynahet e qëllimshme **(të vetëdijshme)** janë ato, të cilat ndahen në dy lloje; të mëdha e të vogla.

Thënësi i kësaj fjale ndoshta mendon se të gjitha gjynahet janë të mëdha dhe se gjynahet e vogla janë ato që Allahu ia ka falur këtij populli dhe nuk hyjnë në detyrat e ngarkuara mbi njerëzit.

Por kjo fjalë nuk është e saktë, sepse gjynahet e mëdha dhe të vogla janë prej llojit të gjynaheve, dhe nuk mund të imagjinohet ekzistenca e ndarjes pa ekzistuar vetë lloji në të cilin bëhet ndarja. **(Sepse gabimi, harresa dhe të detyruarit nuk janë fare gjynahe. Sh.p.)**

Thuhet gjithashtu se gjynahet e mëdha janë gjynahet e atyre që i bëjnë ato të lejuara, siç është për shembull gjynahu i Iblisit, ndërsa gjynahet e vogla janë ato të atyre që kërkojnë falje për gjynahet e tyre, siç është p.sh. gjynahu i Ademit ('alejhis-selam).

Them (autori): Përsa i përket atij që i bën ato të lejuara, gjynahu i tij sillet rreth kufrit-mosbesimit dhe interpretimit. Nëse ai e di që kjo vepër është haram- e ndaluar dhe e bën atë të lejuar, atëherë ai është kafir - mosbesimtar, e nëse nuk e di, atëherë ai ka gabuar në interpretim ose ka ndjekur dikë tjetër në atë gjë.

Ndërsa ai që kërkon falje, nëse e bën atë të plotë **(për të gjitha gjynahet)**, ajo i fshin të gjitha gjynahet e vogla e të mëdha, kështu që nuk ngel gjynah i madh pas pendimit të sinqertë.

Por edhe ky dallim ndërmjet tyre është gjithashtu i dobët dhe larg të vërtetës, vetëm nëse thënësi i tij ka për qëllim të thotë se gjynahu i atij që e bën të lejuar atë, ka dënim më të madh se ai që e bën atë duke e pohuar se ai është gjynah, pendohet dhe kërkon falje për të, atëherë do të ishte e saktë.

Es Suddij thotë: **“Gjynahet e mëdha janë ato nga të cilat ka ndaluar Allahu prej kundravajtjeve të mëdha, ndërsa veprat e këqia (gjynahet e vogla) janë fillimet e tyre që të çojnë tek gjynahet e mëdha, në kryerjen e të cilave bashkohet vepërmiri e vepërkeqi.”**

Për këtë ai u argumentua me fjalën e të Dërguarit (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem): **“Dy sytë bëjnë imoralitet dhe dy këmbët bëjnë imoralitet, ndërsa organet e vërtetojnë ose e përgënjeshetrojnë atë (imoralitetin).”** [E ka nxjerrë Buhariu (11/26-Fet’hul Bari) dhe Muslimi (2657)]

Them (autori): Ai e ka sqaruar diçka me vetë veten e saj, sepse kundravajtjet e mëdha janë vetë gjynahet e mëdha, por qëllimi i tij është të thotë se të ndaluarat janë dy llojesh:

I pari: Ai gjynah që përbën krim dhe dëm në veten e tij, dhe vetë ai është shkaktar i të keqes. Ky është gjynahu i madh, si vrasja, vjedhja, shpifja ndaj dikujt për imoralitet, imoraliteti etj.

I dyti: Ato që janë paraprirëse që të shpien te gjynahet e mëdha, si shikimi në të ndaluarat, prekja, biseda e puthja, të cilat janë rrugë drejt imoralitetit. Këto janë prej gjynaheve të vogla.

Gjynahet e vogla janë prej llojit të mjeteve, ndërsa të mëdhatë prej llojit të qëllimeve.

Thuhet gjithashtu, se gjynahet e mëdha janë ato që njerëzit i konsiderojnë të vogla, ndërsa të voglat janë ato që njerëzit i konsiderojnë të mëdha dhe kanë frikë se bienë në to.

Thënësit e kësaj fjale argumentojnë me hadithin që transmeton Buhariu në **“Sahihun”** e tij, nga Enes bin Malik (radijAllahu ‘anhu), se ka thënë:

“Ju veproni disa punë të cilat në sytë tuaj janë më të holla se fija e flokut, por ne në kohën e të Dërguarit të Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) i llogarisnim ato prej shkatërrueseve - gjynaheve të mëdha.” [Buhariu (11/329-Fet’h)]

Ata që thonë se gjynahet e mëdha janë ato që njerëzit i konsiderojnë të vogla dhe të voglat ato që njerëzit i konsiderojnë të mëdha, nëse kanë për qëllim të thonë se dallimi është në konsiderimin e tyre të mëdha apo të vogla, atëherë kjo fjalë është e kotë dhe jo e saktë, sepse njeriu e konsideron të vogël shikimin e haramit dhe imoralitetin si të madhe.

E nëse kanë për qëllim të thonë se konsiderimi i gjynahut për të vogël, e zmadhon atë tek Allahu dhe konsiderimi i tij për të madh, e zvogëlon atë tek Allahu, atëherë do të ishte e saktë, sepse njeriu sa më shumë t'i konsiderojë gjynahet e tij si të vogla, aq më shumë zmadhohen tek Allahu dhe sa më shumë t'i konsiderojë të mëdha, aq më shumë zvogëlohen tek Allahu.

Hadithi i Enesit (radijAllahu 'anhu) tregon gjithashtu po këtë kuptim. Sahabet, për faktin se i kishin gradat të larta tek Allahu dhe ishin njerëzit më të përsosur, i llogarisnin ato punë të tyre si shkatërruese, ndërsa ata që vijnë pas tyre, duke qenë më poshtë në gradë se ata, i shohin ato punë në syrin e tyre të jenë më të imëta se fija e flokut.

Nëse dëshiron t'a kuptosh këtë, vëre! A kishte në mesin e sahabeve prej atyre që e dëgjonin fjalën e të Dërguarit të Allahut (sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem) dhe pastaj t'a kundërshtonin atë me analogjinë e tyre, shijen, qejfin, mendjen apo politikën e tyre?

A kishte vallë ndonjë prej tyre, që të paraprinte mbi fjalën e të Dërguarit të Allahut (sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem) logjikë, analogji, shije, politikë apo imitim të ndokujt tjetër?

Por Allahu i nderoi sytë e tyre dhe i ruajti ato nga shikimi në fytyrën e atij gjëndja e të cilit është kjo **(ata të cilët paraprijnë mendjen e tyre mbi fjalën e të Dërguarit)**, apo që të kishte të atillë në kohën e tyre.

Umer ibën Hattabi (radijAllahu 'anhu) gjykoi me prerje koke me shpatë për atë që parapriu gjykimin e tij (vetë Umerit) mbi atë të të Dërguarit të Allahut (sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem) dhe pastaj tha: **“Ky është gjykimi im në atë çështje.”**

Pasha Allahun! Si do të ishte puna, nëse Umeri (radijAllahu ‘anhu) do të shihte atë që shohim ne, apo nëse do të vërente atë me të cilën jemi sprovuar ne, prej paraprirjes së mendimit të filanit e filanit mbi atë të të ruajturit nga gjynahet e të metat (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem), si dhe me armiqësinë ndaj atij që flak tutje mendimet e tyre dhe paraprin mbi to fjalën e të të ruajturit (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem)?!

Nuk mund të themi tjetër vetëm se Allahu është Ndihmësi më i mirë, Ai është Premtuesi dhe tek Ai është kthimi.

Thuhet gjithashtu, se gjynahet e mëdha janë: **“Shirku - shokvënia Allahut - dhe çdo gjë që të çon tek ai. Ndërsa gjynahet e vogla janë të gjitha gjynahet e tjera, në të cilat bien njësuesit e Allahut përveç shirkut.”**

Thënësit e kësaj fjale janë argumentuar me fjalën e Allahut të Lartësuar: **“Padyshim që Allahu nuk fal që Atij t’i vehen shokë në adhurim, por Ai fal përveç kësaj (çdo gjë tjetër) kujtdo që Ai dëshiron.”** [En Nisa: 48]

Argumentojnë gjithashtu, me fjalën e të Dërguarit (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem), të cilën e transmeton nga Zoti i tij (hadith kudsij): **“O biri Ademit! Sikur të më vije Mua me gjynahe sa e gjithë toka, pastaj të më takosh Mua dhe të mos më kesh shoqëruar shok, atëherë do të vij tek ti me po aq falje.”** [Sahih me hadithet e tjera që dëshmojnë për të: **“Sahih kitabi el-edhkari ve daifihi”** 1234/968, i vetë autorit]

Janë argumentuar gjithashtu me hadithin, i cili është transmetuar nga i Dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem), se ai ka thënë: **“Padrejtësia është në tre regjistra: Nga i pari, Allahu nuk fal asgjë dhe ai është shirku - vënia Allahut shok në adhurim. Nga i dyti, Allahu nuk lë asgjë pa e çuar në vend dhe ai është padrejtësia që i bëjnë njerëzit njëri-tjetrit dhe i treti, nga i cili Allahu nuk pëlqen asgjë, është padrejtësia që i bën njeriu vetes së tij ndërmjet tij dhe Zotit të tij (me bërjen e të ndaluarave).”** [Hadith Daif-i dobët me këtë shprehje por kuptimi i tij është i saktë. Shih hadithin që mund të zëvendësohet me të në **“Es Silsiletu es sahiha”** me nr.1927]

Këto janë ato me të cilat argumentohen thënësit e kësaj fjale, por në të cilat ata nuk kanë asnjë lloj argumenti të vlefshëm për argumentimin e asaj që ata kanë për qëllim:

Përsa i përket Ajetit në suren En Nisa, ai ka për qëllim të thotë se ndërmjet shirkut dhe gjynaheve të tjera ka dallim. Kjo sepse shirku nuk falet vetëm nëse pendohesh për të, ndërsa gjynahet e tjera përveç tij, janë në Dëshirën e Allahut dhe kjo argumenton se gjynahet e tjera nuk janë shirk. Kështu, nëse thënësit e kësaj fjale kanë për qëllim këtë, atëherë nuk ka kundërshtim në të, e nëse kanë për qëllim të thonë se çdo lloj gjynahu përveç shirkut është i vogël në veten e tij, kjo është e kotë, e pavërtetë.

Nëse thuhet: Meqenëse shirku dhe gjynahet e tjera mundet që të pendohesh për të gjitha ato, atëherë ku është dallimi ndërmjet shirkut dhe gjynaheve të tjera? A është ky gjykim për atë që pendohet apo për atë që nuk pendohet? Apo njëri prej tyre është për penduesin dhe tjetri për të tjerët?

Kush është dallimi ndërmjet këtij Ajeti të sures En Nisa dhe Fjalës së Allahut në suren Zumer: **“Thuaj: O robët e Mi që keni tejkaluar caqet kundër vetvetes (duke kryer ligësi e gjynahe)! Mos i humbni shpresat nga Mëshira e Allahut, vërtet që Allahu i fal të gjitha gjynahet. Vërtet që Ai është gjithnjë Falësi i Madh, Mëshirëploti.”** [Ez Zumer: 53]

Përgjigja është kjo: Çdonjëri prej dy Ajeteve është për një grup të caktuar njerëzish. Kështu, Ajeti në suren En Nisa: **“Padyshim që Allahu nuk fal që Atij t’i vehen shokë në adhurim, por Ai fal përveç kësaj (çdo gjë tjetër) kujtdo që Ai dëshiron.”** [En Nisa: 48]

Ky Ajete është për ata, të cilët nuk pendohen prej të dy grupeve **(atyre që pendohen dhe atyre që nuk pendohen)**. Argumenti për këtë është se ajeti ka bërë dallim ndërmjet shirkut dhe gjynaheve të tjera, në falje dhe siç dihet detyrueshëm nga Feja: shirku falet me pendim, ndryshe nuk do të ishte i saktë islami i askujt që ka qenë mosbesimtar më parë.

Gjithashtu, ajeti ka veçuar faljen e gjynaheve të tjera përveç shirkut, për atë që Allahu do. Ndërsa falja e gjynaheve të atyre që pendohen është e përgjithshme dhe nuk ka përjashtim në to, kurse këtu ka ardhur përjashtim dhe kufizim, gjë e cila argumenton se ky gjykim është për atë që nuk pendohet.

Ndërsa ajeti në suren Ez Zumer: **“Vërtet që Allahu i fal të gjitha gjynahet.”** [Ez Zumer: 53]

Ky ajet është për atë që pendohet, për shkak se ai ka ardhur i përgjithshëm dhe i pakufizuar, duke mos qenë veçuar për ndokënd të caktuar dhe i pakufizuar me ndonjë lloj gjynahu të caktuar gjithashtu. Por dihet detyrimisht nga feja se kufri-mosbesimi nuk falet, si dhe shumë gjynahe të tjera nuk falen. Kështu që, kuptohet se ky përgjithësim dhe moskufizim është për atë që pendohet. Pra, çdokush që pendohet për çdo lloj gjynahu qoftë, atij i falet ai gjynah.

Përsa i përket hadithit: **“O biri Ademit! Sikur të më vije Mua me gjynahe sa e gjithë toka, pastaj të më takosh Mua dhe të mos më kesh shoqëruar shok, atëherë do të vij tek ti me po aq falje.”**

Ky hadith nuk tregon që gjynahet përveç shirkut janë të gjitha të vogla, por tregon se kush nuk i shoqëron Allahut shok, do t'i falen gjynahet sado qofshin ato.

Por, duhet të dihet varësia ndërmjet besimit të zemrës dhe punëve të gjymtyrëve, si dhe lidhja e tyre me të, ndryshe nuk do të kuptohej qëllimi i të Dërguarit të Allahut (sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem) duke rënë kështu në përzierje e shkatërrim.

Dije, se ky mohim i përgjithshëm i shirkut - që mos t'i bësh Allahut shok kurrë - nuk ndodh kurrë nga ai që vazhdon me këmbëngule në gjynahe. Nuk ka mundësi që ai, i cili jepet pas gjynaheve të mëdha dhe ai që këmbëngul në të voglat, të shpëtojë i pastër Teuhidi-njësimi i tyre, duke mos i bërë shok Allahut. Kjo është prej gjërave më absurde.

Dhe nuk hidhen sytë nga ndonjë që pëlqen zënkat e nuk ka pjesë në punët e zemrës, madje zemra e tij është si guri apo edhe më e ashpër, kur thotë: E ç'problem ka? Përse është absurde? Edhe nëse e imagjinon këtë në realitet, kjo nuk sjell absurditet në veten e saj!

Lëre mënjane këtë zemër të ngacmuar me zënkat dhe injorancën e saj.

Dhe dije, se vazhdueshmëria në gjynahe të çon në frikën e zemrës prej ndokujt tjetër përveç Allahut, shpresën e saj prej ndokujt tjetër, dashurinë për ndokënd tjetër, përuljen ndaj ndokujt tjetër e mbështetjen tek ndokush tjetër përveç Allahut të Lartësuar.

Të gjitha këto e zhytin njeriun në detin e shirkut. Ndërsa gjykues për këto është dija e personit për veten e tij, nëse ka logjikë. Përulja ndaj gjynahut bëhet patjetër me zemër, gjë e cila i ngjall personit frikë prej ndokujt përveç Allahut dhe kjo gjë është shirk. I ngjall gjithashtu, dashuri për ndokënd përveç Allahut, kërkim ndihme prej të tjerëve për të arritur aty ku do. Kështu, puna e tij nuk është as me ndihmën e Allahut e as për Allahun, dhe ky është realiteti i shirkut-politeizmit.

Po. Mund të ndodhet tek ai person teuhid-njësimit si njësimit i Ebu Xhehlit dhe adhuruesëve të idhujve, e ai është teuhidi rububije - njësimit i Allahut si i Vetmi Krijues. Por nëse ky lloj njësimit do të shpëtonte ndokënd prej Zjarrit të Xhehenemit, do të kishte shpëtuar adhuruesit e idhujve.

Por çështja qëndron në teuhidin uluhije - njësimit të Allahut në adhurim, i cili është dalluesi ndërmjet idhujtarëve dhe njësuesëve.

Qëllimi është se; kush nuk i bën shok Allahut, është e pamundur që ta takojë Allahun me gjynahe sa e gjithë toka, këmbëngulës në to dhe pa u penduar prej tyre, duke qenë se ai e ka teuhidin-njësimit të plotë, i cili është kulmi i dashurisë, përuljes, nënshtrimit, frikës dhe shpresës për Allahun e Lartësuar.

Ndërsa hadithi i regjistrave tregon se hakun-të drejtën e Allahut të Lartësuar nuk e varros duke e dhuruar apo e rrëzuar dhe as nuk feston me të, por kujdeset për të si për të drejtat e robërve të Tij.

Dhe nuk është kuptimi i tij se personi nuk do pyetet fare për të, apo se ato janë të gjitha gjynahe të vogla. Por kuptimi i tij është se tek ato (të drejtat e Allahut) qëndron falja, lehtësimi, rrëzimi e dhurimi, më shumë sesa qëndron në të drejtat e njerëzve.

Bëhet e qartë kështu, mospasja argument për ta në atë me të cilën argumentuan dhe Allahu e di më mirë.

Një grup tjetër thotë: Gjynahet e vogla janë çdo gjynah përveç dy Haddeve-dënimeve dhe gjynahet e mëdha janë ato me të cilat lidhen dy dënimet.

Qëllimi i tyre me dy dënimet është: dënimi në këtë botë dhe dënimi në botën tjetër. Çdo gjynah për të cilin është caktuar dënim i veçantë nga Sheriati në këtë botë, si imoraliteti, pirja e alkolit, vjedhja, shpifja për të pastërti(e)n, ose për të cilin ka kërcënim në botën tjetër (**me zjarr apo dënim**), si p.sh. ngrënia e pasurisë së jetimit, ngrënia e pirja në enë ari e argjendi, vetëvrasja, tradhtia e të tjera si këto; të gjitha këto janë prej gjynaheve të mëdha.

Ibën Abasi (radijAllahu ‘anhu) ka thënë të vërtetën në fjalën e tij:
“Ato (gjynahet e mëdha) janë më afër shtatëqindës se shtatës”

Këtu kemi një çështje e cila duhet kuptuar ashtu si duhet, e ajo është se:

Gjynahu i madh mund të shoqërohet me gjëra të tilla siç është turpi, frika dhe stërmadhimi i tij, gjë e cila e lidh atë me gjynahet e vogla.

Kjo gjë e ka kthimin e saj e saj në punën e zemrës, e cila është diçka më tepër se thjesht të vepruarit dhe këtë njeriu e dallon në veten e tij dhe prej të tjerëve.

Gjithashtu, i falet e i lejohet atij që do dhe atij që të ka bërë mirë, çfarë nuk mund t'i falet dikujt tjetër.

Punët gjithashtu, ndërmjetësojnë për të zotin e tyre tek Allahu i Lartësuar dhe e kujtojnë atë kur ai bie në vështirësi. **[Madje ato janë shkak kryesor për pranimin e duave-lutjeve.]**

Allahu i Lartësuar ka thënë për Dhen Nunin (Junusin ‘alejhis-selam): **“E po të mos kishte qenë nga ata që e lavdërojnë Allahun, ai padyshim që do të kishte mbetur në barkun e tij (peshkut) deri në Ditën e Ringjalljes.”** [Es Saffat: 143-144]

Ndërsa Faraoni (në kohën e Musait ‘alejhis-selam), ndërkohë që nuk kishte punë të mira që të ndërmjetësonin për të dhe tha: **“Unë besoj se nuk ka të adhuruar tjetër me të drejtë përveç Atij, në të cilin besojnë bijtë e Israilit (Jakubit ‘alejhis-selam).”**

Por Xhibrili (‘alejhis-selam) i tha atij: **“A tani (beson)? Ndërsa nuk pranove të besoje më parë dhe ishe prej keqbërësve e të prishurve.”**

Kështu që ai, të mirat e të cilit peshojnë më tepër se të këqiat e tij, ka shpëtuar dhe nuk do të dënohet. Ndërsa të këqiat e tij do t’i falen për shkak të të mirave të tij.

Për këtë arsye, i falet njësuesit të Një Zoti të Vetëm çfarë nuk i falet idhujtarit që i bën Allahut shok. Kjo, sepse ai ka kryer ato të cilat i do Allahu, gjë e cila çon në faljen dhe pranimin e ndjesës së tij, ndryshe nga idhujtari.

Sa më i fortë që të jetë njësimi i besimtarit, aq më e plotë do të jetë falja e Allahut për të.

Kush e takon Allahun duke mos i pas shoqëruar Atij kurrë shok, do t’i falen atij të gjitha gjynahet sado qofshin ato dhe nuk do të dënohet për to.

Por nuk themi: Nuk ka për të hyrë në Zjarr askush prej njësuesëve të Allahut, sepse shumë prej tyre do të hyjnë në të për shkak të punëve të tyre dhe do të dënohen sipas madhësisë së krimit të kryer, e më pas do të dalin prej tij.

Dhe nuk ka kundërshtim ndërmjet këtyre dy fjalëve për atë që ka përvetësuar ato që thamë më lart. Por për shkak të vendit të rëndësishëm të kësaj çështjeje dhe nevojës së madhe të njerëzve për të, po sqarojmë këtu diçka më tepër:

Dije se shkrepitja e fjalës La ilahe il-la Allah e shpall errësirën e gjynaheve dhe retë e tyre sipas forcës së asaj shkrepitje apo dobësisë së saj. Ajo ka dritë, forca dhe dobësia e së cilës është e luhatshme në mesin e padronëve të saj, me një luhatje të atillë të cilën nuk e di vetëm se Allahu i Lartësuar.

Disa prej njerëzve e kanë dritën e kësaj fjale në zemrat e tyre si djelli, disa të tjerë si ylli ndriçues, disa si një zjarr i madh, të tjerë si pishtar që bën dritë, si pishtar të dobët, e kështu.

Kështu, në Ditën e Ringjalljes, rrezatimet do të shfaqen nga ana e djathtë dhe e përparme e banorëve të saj, sipas të njëjtës forcë, sipas asaj që gjendet në zemrat e tyre prej dritës së kësaj fjale në dituri, punë, njohuri e gjendje.

Sa më shumë që të zmadhohet e të forcohet drita e kësaj fjale, aq më shumë djeg prej dyshimeve e pasimit të epsheve. Mund të arrijë deri aty sa që nuk ndeshet me ndonjë gjë të tillë vetëm se e djeg atë. Dhe kjo e fundit është gjendja e besnikut në Teuhidin-njësimin e tij, i cili nuk i ka shoqëruar Allahut shok.

Çdo lloj gjynahu, epshi apo dyshimi që i afrohet asaj drite digjet, siç është edhe gjendja e qiellit, besnikëria dhe të mirat e të cilit janë të ruajtura nga yjet të cilët djegin vjedhësin (**xhinët**) e atyre të mirave.

Kështu edhe me njeriun, nuk mund të vjedhë ky vjedhës prej tij vetëm se ndonjë gjë të vogël në gjendje pavëmendësie e cila është e domosdoshme për njeriun.

Por kur ai zgjohet dhe e vëren se çfarë është vjedhur prej tij, e kthen atë prej vjedhësit të tij ose arrin shumëfishin e saj me punën e tij.

Kështu është sjellja e tij gjithnjë me vjedhësit, qofshin ata prej xhinëve apo prej njerëzve. Jo si ai që u hap atyre kasafortën e tij dhe i kthen shpinën derës së saj.

Teuhidi nuk është thjesht pohimi i njeriut se nuk ka krijuar tjetër përveç Allahut dhe se Allahu është Zot i gjithçkaje e Sundues i saj,

gjë të cilën e pohonin edhe adhuruesit e idhujve duke qenë idhujtarë.

Por Teuhidi përfshin – prej dashurisë së Allahut, nënshtrimit dhe përruljes ndaj Tij, bindjes ndaj urdhërave të Tij, singëritetit në adhurimin vetëm për Të, kërkimit të Fytyrës së Tij të Lartë **(kënaqësisë së Tij dhe shikimit në Fytyrën e Tij në Xhenet)** në të gjitha fjalët dhe veprat, dhënien **(lëmoshë)** e mosdhënien, dashurinë e urrejtjen - çfarë vihet si pengesë ndërmjet njeriut dhe shkaqeve që thërrasin për në gjynahe e vazhdimësi në to.

Kush e njeh këtë gjë, ka njohur fjalën e të Dërguarit të Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem): **“Allahu ia ka bërë haram Zjarrit (që të djegë) atë që thotë La ilahe il-la Allah, duke shpresuar me të Fytyrën e Allahut (e thotë me singëritet për Allahun)”** [E ka nxjerrë Buhariu (1/519-Fet’h, e të tjerë)]

Si dhe fjalën e tij (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem): **“Nuk ka për të hyrë në Zjarr ai që thotë La ilahe il-la Allah”** [Muttefekun alejhi.]

Si dhe hadithe të tjera të këtij lloji, të cilat u janë pështjelluar shumë prej njerëzve, saqë disa menduan se ato janë Mensuha-të rënë nga fuqia dhe të zëvendësuara me hadithe të tjera apo ajete Kuranore. **[Kjo është vërtetë një rrëshqitje, për arsye se ato hadithe janë lajmërime për diçka që do të jetë dhe lajmërimet nuk mund të fshihen e të thyhen se ndryshe njoftimi i mëparshëm do të kishte qenë gënjeshtër, e cila është absurde në lidhje me Allahun. Të gjitha këto përmenden në degën e Usul fikhut - Bazat e fikhut.]**

Disa të tjerë mendojnë se ato ishin në kohën para ngarkimit të muslimanëve me detyra apo ndalesa.

Të tjerë thonë se është fjala për Zjarrin e idhujtarëve dhe mosbesimtarëve (por kjo nuk do të thotë se ata nuk mund të hynë në zjarr tjetër).

Të tjerë e komentuan **“hyrjen në Zjarr”** me **“përjetësinë”**, d.m.th. nuk do të jenë përjetësisht në të **(por do të dalin prej tij)**.

Si dhe komentime të tjera të tilla, jo të pëlqyeshme.

Por Ligjvënësi, Allahu i Lartësuar nuk e ka bërë këtë gjë që të arrihet thjesht vetëm me fjalën e gojës. Kjo fjalë bie në kundërshtim me atë që njihet natyrshëm nga feja Islame pasi që edhe munafikët-hipokritët e thonë atë me gjuhët e tyre, por megjithatë ata do të jenë poshtë mosbesimtarëve, në pjesën më të poshtme të Zjarrit.

Kështu që duhet patjetër, përveç fjalës së gojës edhe fjala e zemrës, e cila fjalë përfshin njohjen e asaj fjale **(La ilahe il-la Allah)**, besimin dhe besnikërinë në të, njohjen e të vërtetës që ajo përmban prej mohimit **(të të adhuruarëve)** dhe pohimit **(të Allahut si i Vetmi i adhuruar me të drejtë)** dhe se pohimi i tij **(adhurimit)** për të tjerët është diçka absurde, vendosjen e kuptimit të kësaj fjale në zemër me vetëdije të plotë, njohje, bindje e sjellje. Të gjitha këto çojnë detyrimisht në bërjen haram Zjarrit, që t'a djegë thënësin e kësaj fjale.

Kështu, me çdo fjalë për të cilën Ligjvënësi ka caktuar shpërblim të caktuar, e ka qëllimin për fjalën e plotë, siç është p.sh. fjala e të Dërguarit të Allahut (sal-lallahu 'alejhi ue sel-lem): **“Kush thotë njëqind herë në ditë: Subhanallah ue bihamdihi - I Pastër e i Lartësuar është Allahu dhe vetëm Atij i takon Lavdërimi -, i fshihen atij gjynahet -apo i falen gjynahet- edhe sikur të ishin sa shkuma e detit.”** [E ka nxjerrë Buhariu (6/338, 11/201-Fet'hul-Bari) dhe Muslimi (2693)]

Por kjo nuk mund të jetë shpërblim i thjeshtë fjalës së gojës.

Po. Kush e thotë atë fjalë pa u përqendruar në kuptimin e saj, pa medituat në të, pa u përputhur gjuha e tij me zemrën, pa njohur të vërtetën e asaj fjale, e megjithatë shpreson të shpërblehet me të; do të fshihen prej gjynaheve të tij aq sa ai ka pasur prej saj në zemrën e tij.

Veprat nuk maten nga forma e jashtme apo numri i tyre, por maten me atë që ndodhet në zemër.

Mundet që forma e jashtme e dy veprave të jetë e njëjtë, por ndërmjet tyre të jetë si largësia ndërmjet qiellit dhe tokës.

Dy burra mund të falen në të njëjtin rresht, por dallimi ndërmjet dy faljeve të tyre mund të jetë si largësia ndërmjet qiellit dhe tokës.

Medito pak në hadithin e Kartës [Ai është hadith Sahih-i saktë. Shih: **“Es silsiletus sahiha”** (nr.135)], e cila vendoset në njërën anë të peshores, ndërsa në anën tjetër të saj janë vendosur nëntëdhjetë e nëntë registra (**me punët e këqia**) madhësia e çdonjërit nga të cilët është sa largësia të cilën e kap syri, e megjithatë ajo Kartë rëndon më tepër dhe i fluturon tutje regjistrat, kështu që poseduesi i saj nuk dënohet.

Por siç dihet, të gjithë njësuesit posedojnë kartë të tillë e megjithatë shumë prej tyre do të hyjnë në zjarr.

Kështu që, diçka tjetër e fshehtë ishte ajo që e rëndoi kartën e këtij dhe fluturoi regjistrat, gjë e cila nuk ndodhi me kartat e të tjerëve.

Nëse kërkon më tepër sqarim për këtë, kujto pak atë person, zemra e të cilit është e mbushur me dashuri për ty, dhe nga ana tjetër, kujto atë person, i cili të ka kthyer shpinën, nuk të do, shkon me të tjerët dhe zemra e tij është lidhur me ta, duke u dhënë rëndësi më tepër se ty. A do të jetë i njëjtë kujtimi i atyre dyve?

A janë njësoj tek ti dy fëmijët e tu, dy shërbëtorët apo dy gratë?

Medito gjithashtu, në atë që gjendej në zemrën e atij personit që vrau njëqind vetë [Hadithin e tij e ka nxjerrë Buhariu (6/512-Fet’h) dhe Muslimi (17/83-84 -Sherhu en Nevevi)], prej besimit të vërtetë që ai kishte në rrugën e tij për në vendin ku adhurohej Allahu. Dhe padyshim se kur ai vdiq në mes të rrugës, do të konsiderohej prej banorëve të atij vendi të mirë.

E përafërt me këtë është ajo që gjendej në zemrën e asaj të pamoralshmes [Ai hadith është i dobët], e cila pa atë qenin që digjej nga etja dhe po lëpinte lagështirën e gurëve të pusit. Në atë çast ajo ndjen një dhembshuri të singertë dhe zbret vetë në pus, pa ndihmën e askujt, mbush këpucën e saj me ujë dhe ngjitet shpejt për t’i shuar etjen asaj krijese, të cilën njerëzit zakonisht e godasin dhe e keqtrajtojnë. Nuk mori parasysh se mund të humbte jetën e saj, duke mbajtur këpucën të mbushur me ujë në gojën e saj, kur

ngjitej për të dalë nga pusi. Pastaj i mbante atij këpucën me dorën e saj, derisa piu dhe nuk shpresonte prej tij ndonjë shpërblim apo falenderim, por drita e këtij njësimi e sinqeriteti **(pasiqë nuk e bëri atë punë vetëm se për hir të Allahut)** i dogji ato punë të këqia që ajo kishte bërë më parë, kështu që asaj iu falën ato.

Kështu është gjendja e punëve dhe atyre që i veprojnë ato tek Allahu i Lartësuar, ndërsa i pavëmendshmi vazhdon të jetë në huti ndaj kësaj lënde kimike nga e cila nëse vendoset një grimcë e vogël mbi përmasa gjigande punësh prej teneqeje, do t'i kthente ato në punë prej ari dhe Allahu është Ndihmuesi më i mirë!

Nëse thuhet: Përmendët se njeriut të dashur i falet ç'ka nuk i falet dikujt tjetër dhe se mikut i pranohet ndjesa më tepër se ndokujt tjetër, po ashtu dietarit i falet ç'ka nuk i falet injorantit; kjo gjë është e vërtetë dhe prej zgjuarsisë, mirësisë e bamirësisë, por çfarë do të bëni me dënimin e dyfishtë me të cilin kërcënohen disa persona, të cilët kryejnë vepra të papëlqyeshme, siç është p.sh. Fjala e Allahut të Lartësuar: **“O gratë e Pejgamberit! Cilado nga ju që bënë turp të njohur (imoralitet), ndëshkimi për të do të dyfishohet dhe një gjë e tillë është e lehtë për Allahun.”** [El-Ahzab: 30]

Gjithashtu, Fjala e Allahut të Lartësuar:

“Dhe po të mos të të kishim bërë Ne ty të qëndrueshëm e të paepur, ti pothuaj do t'u ishe dhënë pak atyre. Në rast të tillë, Ne do të të bënim ty të shijoje pjesë të dyfishtë (të ndëshkimit) në këtë jetë dhe pjesë të dyfishtë (të tij) pas vdekjes. Dhe në këtë rast nuk do të kishe gjetur askënd për të të ndihmuar kundër Nesh.” [El Isra: 74-75]

D.m.th: po të mos e kishte bërë Allahu të qëndrueshëm atë, ai do të kishte anuar pak gjë nga ata, e nëse do ta bënte atë gjë, atëherë do të shijonte dënim të dyfishtë në këtë jetë dhe dënim të dyfishtë në jetën tjetër; do t'i dyfishohej atij dënimi në të dyja botët.

Po kështu, Allahu i Lartësuar thotë: **“Dhe në qoftë se ai (Muhamedi) do të kishte trilluar një thënie të gënjeshtërt për Ne (Allahun e Madhëruar). Ne padyshim që do ta kishim kapur**

atë për dorën e djathtë. Dhe me të vërtetë që do t'ia kishim prerë damarin e jetës (aortën e zemrës)." [El Hakka: 44-46]

D.m.th: Nëse do të shtonte diçka nga vetja e tij, do t'ia kapnim atë prej të djathtës së tij dhe do të prenim aortën e zemrës së tij, kështu që do të shkatërrohej.

Por Allahu i Lartësuar e ruajti atë prej të anuarit nga ata **(mosbesimtarët, idhujtarët)**, qoftë edhe me një grimcë të zemrës së tij, e sigurisht që e ruajti edhe nga trillimi i ndonjë gjëje prej vetes së tij.

E sa e sa njerëz ka sot që anojnë nga armiqtë e tyre dhe trillojnë nga vetja e tyre të paqëna për Allahun, e megjithatë Ai i afatizon ata, siç janë ndjekësit e bidateve, shtesave në Fe të cilët trillojnë për emrat e cilësitë e Allahut dhe për Fenë e Tij.

Nëse gjithashtu thuhet: Sa i përket asaj që përmendët në historinë e Junusit (‘alejhis-selam), ajo hyn po në këtë temë, pasi që atij nuk iu fal të nxehurit me popullin e tij, por u dënua me burgosje në barkun e peshkut.

Madje do të mjaftonte kujtimi i gjendjes së babait të njerëzimit, Ademit (alejhi selam) kur nuk iu fal ajo që hëngri prej pemës së ndaluar, e si pasojë u nxorr nga Xheneti.

Përgjigja për të gjitha këto është të thuhet se: këto janë gjithashtu të vërteta dhe nuk ka ndonjë kundërshtim ndërmjet dy çështjeve.

Ai person mbi të cilin është plotësuar mirësia e begatia e Allahut dhe është veçuar me diçka që nuk e kanë të tjerët, ai është bërë i dashur dhe i është dhënë begati, është veçuar me nderim, me më tepër afrim dhe është në vend të mikut të dashur; të gjitha këto kanë bërë që të ruhet grada e afërsisë, miqësisë e veçimit, nga çdo trazim apo prerës i saj.

Për shkak të përkujdesit të madh të kushtuar ndaj tij, afërsisë së madhe, veçimit të tij për vete dhe zgjedhjes së tij në mesin e njerëzve, për këtë shkak të drejtat e Padronit të tij mbi të, janë më

të plota, begatitë e Tij mbi të, më të mëdha, kështu që prej tij kërkohet më tepër nga ç'kërkohet prej të tjerëve.

Nëse ai tregohet i pavëmendshëm dhe bën diçka që nuk i takon t'a bëjë për gradën që ai ka, atëherë i tërhiqet vërejtja, jo me atë të cilën i tërhiqet atij të largët, të jashtëm. Por në të njëjtën kohë, atij i falet ajo që nuk i falet atij tjetrit, duke u bashkuar kështu të dyja gjëndjet në lidhje me të. **[Ashtu si i dyfishohet atij dënimi, poashtu i dyfishohet edhe shpërblimi duke iu dhënë atij dy herë. Ata të tillët janë disa lloje njerëzish, të cilët i ka përmendur Es Sujuti, në librin: “Matlau el bedrejni fijmen ju’ta exhruhu merratejni” – “Lindja e dy hënave, për ata që iu jepet shpërblimi dy herë.”]**

Nëse do të dish se si bashkohen ato të dyja dhe se ato nuk e kundërshtojnë njëra-tjetrën, dëshmuës për këtë është realiteti.

Mbreti i fal të veçantëve dhe të dashurve të tij atë që nuk ua fal të tjerëve që nuk janë në atë gradë, si dhe i ndëshkon me atë që nuk i ndëshkon të tjerët. Duke parë shembuj të këtyre dyjave, gjejmë se nuk ka kundërshtim ndërmjet tyre.

Nëse vetë ti ke dy robër-shërbëtorë apo dy fëmijë, a dy gra dhe njërin prej tyre e do më tepër se tjetrin, e ke më shumë në zemër dhe më të shtrenjtë; ti do të silleshe me të po me këto dy gjëra. Do të bashkoheshin ato të dyja në lidhje me të, sipas afërsisë së tij tek ti, dashurisë tënde për të dhe sasisë së të qënurit i shtrenjtë për ty.

Nëse sheh në mirësinë tënde të madhe ndaj tij dhe në begatinë që i ke dhënë atij, patjetër që do të sillesh me të ndryshe nga të tjerët në edukimin e tij dhe moslënien e tij pas dore. E nëse sheh në mirësinë e tij ndaj teje, dashurinë që ka për ty, bindjen ndaj teje, të të shërbyerit ty, nëse sheh në plotësimin e adhurimit të tij ndaj Krijuesit të tij, përpjekjen për përhapjen e së mirës e të tjera, atëherë do t'ia falje atij dhe do t'ia pranoje ndjesën, gjë të cilën nuk do t'a bëje me të tjerët.

Këto dy sjellje janë në varësi me atë që është prej teje dhe asaj që është prej tij.

Konsiderimi i kësaj domethënieje është shfaqur gjithashtu në ligjet e Sheriatit, siç është p.sh. dënimi i atij që Allahu e ka begatuar me bashkshorte, ndërsa ai shkon te harami dhe bën imoralitet, dënimi i tij është goditja me gurë deri në vdekje, ndërsa ai që nuk i është dhënë kjo mirësi dhe bën të ndaluarën, dënimi i tij është të goditurit mbi shpinë me kamxhik.

Po ashtu është edhe dyfishimi i dënimit të atij që është i lirë e që posedon vetveten dhe nuk është rob i ndokujt tjetër, në krahasim me dënimin e atij që nuk e posedon veten e tij por është pronë e padronit të tij. Meqë atij nuk i është dhuruar kjo mirësi, ai meriton vetëm gjysmën e dënimit të atij që i është dhënë ajo.

I Lartësuar e i Pastër qoftë Ai, urtësia e të Cilit në krijesat e Tij, veprat e Tij dhe shpërblimet e Tij, ndriçoi mendjet e botërave dhe dëshmuar se Ai është Gjithëgjykuesi më i Urtë. [**“Medarixhu Es salikin”** i ibnu Kajjim el Xheuzijje (1/320-325), me ndryshime e shtesa të vogla]

Pendimi është i domosdoshëm për gjynahet e mëdha e të vogla:

Dije, o ti rob i Allahut! -Allahu të drejtoftë në të vërtetën!- Se djalli i mallkuar të urdhëron ty për punë të ndaluara e të këqia, t'i zbukuron ty ato dhe të nxit në to.

Nëse të zë ty pusi në gjynahet e mëdha, ai t'i zbukuron ato në sytë e ty dhe të thotë se ke afat për t'u penduar, duke të të hapur kështu derën e shtyrjes së pendimit dhe vonimit të tij.

Të thotë ty: Besimi është në zemër dhe veprat nuk ndikojnë në pakësimin apo shtimin e tij.

Madje mund të shtierë në veshët dhe në gjuhën tënde një shprehje me të cilën janë shkatërruar shumë prej njerëzve, e ajo shprehje është: Nuk të dëmton gjë prej punëve nëse ke teuhidin-njësimin, ashtu si edhe nuk të bën dobi ndonjë punë e mirë nëse i bën Allahut shok në adhurim.

Edhe nëse ti ia përplas syve atij këtë derë, falë parandalimit të Allahut ose si rrjedhojë e pendimit të singertë, ai përsëri nuk i humb shpresat dhe nuk lodhet duke të të kërkuar ty. Ti je ajo që ai dëshiron, kështu që, kujdes, kujdes!

Atëherë ai hap para teje derën e gjynaheve të vogla dhe të peshon prej tyre tonelata të shumta duke të të thënë: Përse mërzitesh ndërkohë që i je larguar gjynaheve të mëdha, ti nuk ke ndonjë dënim sado që të mbulohesh me gjynahe të vogla!

Ose të thotë: A nuk e di se ato (**gjynahet e vogla**) fshihen me largimin prej gjynaheve të mëdha dhe me punët e mira që do të bësh?

Vazhdon kështu duke nënvlerësuar çështjen e tyre në sytë e tu, derisa shkakton vazhdueshmërinë tënde dhe mosndërprerjen e kryerjes së tyre, për të çuar kështu në shkatërrim të plotë.

Gjendja e atij që ka rënë në gjynah të madh por që është i frikësuar e pendohet për atë që ka bërë, mund të jetë më e mirë se gjendja jote. Pra, vazhdimësia në gjynah është më e keqe se gjynahu i madh.

Për këtë shkak, duhet të nxitosh në pendim prej gjynaheve të vogla e të mëdha njëherësh, ndërmjet të cilave nuk ka dallim për shkaqe të shumta prej të cilave po përmendim disa:

I Dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) e porositi Muadhin (radijAllahu ‘anhu), që ta pasojë çdo punë të keqe me një të mirë, dhe puna e keqe përfshin gjynahet e vogla e të mëdha njëherësh.

I Dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) ka thënë:
“Frikësoju Allahut kudo që të jesh! Pasoje veprën e keqe me një të mirë që ta fshijë atë! Dhe sillu me njerëzit me moralin më të mirë!” [Hadith Sahih për shkak të haditheve që dëshmojnë për të, siç e ka sqaruar autori në librin **“Sahih el edhkari ue daifihi”** (994, 1262)]

Për shkak se zvogëlimi e nënvlerësimi i gjynahut është gjynah i cili të çon në një gjynah të tretë, e ai është vazhdimësia në të; e këto të tjerat janë më të mëdha se vetë gjynahu fillimisht.

Për këtë shkak, sipas masës së konsiderimit të gjynahut si të madh, do të jetë edhe pendimi e kërkimi i faljes. Dhe, konsiderimi i gjynahut si i madh rrjedh nga tri gjëra kryesore:

Zmadhimi i asaj të keqeje, madhërimi i Urdhëruesit dhe besimi në shpërblimin sipas asaj që vepron.

Allahu i Lartësuar thotë: **“...Dhe kushdo që madhëron simbolet e Allahut, ajo padyshim që është nga përkushtimi i zemrës.”** [El Haxh: 32]

Bazuar në këtë, nëse besimtari rrëshqet në ndonjë gjynah të vogël, kjo gjë mbjell tek ai shqetësim, mërzitje e pendesë, njësoj sikur të kishte vrarë të gjithë njerëzit. Kështu që, nxiton për në vepra të mira, që t'a fshijnë atë dhe vepra më e mirë është pendimi i singertë.

Abdullah bin Mesudi (radijAllahu ‘anhu) ka thënë: **“Besimtari i sheh gjynahet e tij, sikur të ishte ulur në rrëzën e ndonjë mali dhe frikësohet se mos i bie mbi krye, ndërsa i prishuri i sheh gjynahet e tij, si një mizë që i kaloi nëpër hundë.”** [E ka nxjerrë Buhariu:11/102-Fet’h el Bari]

Ai që i zvogëlon e i nënvlerëson gjynahet e tij, grumbullon shumë prej tyre, gjë që çon në shkatërrimin e tij, siç ka thënë i Dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem): **“Ruajuni gjynaheve të përbuzura (që duken të vogla dhe përbuzen), sepse ato mblidhen tek njeriu dhe e shkatërrojnë atë. Si shembulli i një burri që është në një fushë dhe aty vjen ustai i fshatit. Atëherë, ky burri ngrihet të largohet dhe më pas kthehet me dru zjarri në duar. Edhe ai burri tjetër filloi të vijë me dru zjarri, derisa mblodhën një grumbull të madh. Ndezën një zjarr të vogël si fillim, por që më pas, ai dogji çdo gjë që hodhën në të.”** [Hadith Hasen. E ka nxjerrë Ahmedi (1/402-403)]

Dije, o ti musliman! O ti rob i Allahut! Se Vargje Kuranore dhe Hadithe të tilla, të cilat nxisin në kryerjen e veprave të mira për fshirjen e gjynaheve, nuk duhen marrë si shkak për mbështetjen plotësisht në to dhe quajtjen e vetvetes si i kujdesshëm në kryerjen e gjynaheve dhe e punëve të këqia, duke menduar se ke vepruar një punë e cila t'i ka fshirë të gjitha të këqiat.

Ky lloj përfytyrimi është në kulm të injorancës e të budallallëkut! Ku e di ti, o i zhgënjyer, se Allahu t'a ka pranuar punën tënde të mirë dhe si rrjedhojë t'i ka fshirë gjynahet?!

Allahu i Lartësuar thotë: **“Vërtet Allahu pranon vetëm prej atyre që janë Muttekunë (të përkushtuar në besimin e pastër Islam, që e ruajnë Allahun në urdhërat dhe ndalesat e Tij).”** [El Maide: 27]

Takva (**përkushtimi, devotshmëria**), nëse paraqitet në fjalën e Allahut apo të të Dërguarit të Tij, e vetme pa ndonjë kufizim, ajo përfshin kryerjen e të urdhëruarave dhe lidhjen me to, si dhe lënien e të ndaluarave dhe largimin prej tyre.

Ndërsa kur shoqërohet me kryerjen e të urdhëruarave dhe lënien e të ndaluarave, ajo në këtë rast i përngjet Teubes-kthimit tek Allahu me pendim.

Për këtë shkak, të devotshmit - el Muttekunët, të cilëve Allahu ua pranon punët, janë ata të singertët, ndjekësit e të vërtetës e që kthehen tek Allahu me pendim.

Këta të devotshëm veprojnë punë të mira, përpiqen të kryejnë ato me të cilat janë urdhëruar dhe largohen prej të ndaluarave, e megjithatë, ata kanë frikë se iu kthehen mbrapsht punët e tyre e iu përplasen në fytyrë.

Allahu i Lartësuar thotë: **“Vërtet se ata që jetojnë në ankth nga frika e Zotit të tyre; Edhe ata që besojnë në ajetet (provat, shpalljet, shenjat, vargjet) e Zotit të tyre; Edhe ata që nuk bashkojnë kënd (në adhurim) si shokë me Zotin e tyre; Edhe ata që japin atë (sadaka e mirësi) që e japin me zemrat e tyre gjithë frikë e përkushtim (nëse do t'u pranohet bamirësia apo jo nga**

Zoti i tyre), sepse ata janë të sigurtë në kthimin e vet te Zoti i tyre (për llogari).” [El Muminun: 57-60]

Transmetohet nga Aisha (radijAllahu ‘anha), se ka thënë: “E pyeta të Dërguarin e Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) për këtë varg: **“Edhe ata që japin atë (sadaka e mirësi) që e japin me zemrat e tyre gjithë frikë e përkushtim (nëse do t’u pranohet apo jo nga Zoti i tyre).”**

– Ajo shtoi: **“A janë të tillët ata që pinë pije alkoolike dhe që vjedhin?”**

– I Dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) iu përgjigj: **“Jo, o bija e Siddikut (e të besuarit, Ebu Bekrit), por janë ata të cilët agjërojnë, falen dhe japin lëmoshë dhe kanë frikë se mos veprat e tyre të mira nuk do të pranohen nga Allahu. Këta janë ata që bëjnë garë për vepra të mira.”** [Hadith Hasen (i mirë) për shkak të haditheve që dëshmojnë për të. E ka nxjerrë Tirmidhiu (3175), Ahmedi (6/159,205), El Hakim (3/393), etj]

Kështu i ka përmendur Allahu i Lartësuar besimtarët që garojnë për punë të mira, me më të mirat cilësi të tyre; ata edhe pse e kryejnë adhurimin e tyre në formën më të mirë, përsëri kanë frikë se mos nuk iu pranohet.

E vërteta në këtë gjë nuk është frika e tyre se Allahu nuk do t’u japë shpërblimin.

Në asnjë mënyrë, sepse Allahu nuk e thyen premtimin e Tij: **“Dhe sa për ata që besojnë (në njësinë e Allahut) dhe që punojnë mirësi e drejtësi, atyre Allahu do t’ua paguajë plotësisht shpërblimin.”** [Al Imran: 57]

Madje Ai do t’ua shtojë atyre shpërblimin nga bamirësia dhe bujaria e Tij: **“Që Ai të mund t’u paguajë atyre shpërblimin që u takon plotësisht e t’u japë edhe më nga Begatia e Përkujtimi i Tij.”** [Fatir: 30]

Por, për shkak të frikës së tyre se mos nuk i kanë plotësuar kushtet e fitimit të shpërblimit dhe nuk e kanë kryer adhurimin në atë

formë që ka urdhëruar Allahu, ata nuk mund ta thonë prerë se e kanë bërë atë ashtu siç do Allahu i Lartësuar, përkundrazi, mendojnë se e kanë lënë mangut e për këtë shkak, ata kanë frikë se mos nuk pranohen prej tyre. Kështu që nxitonin në punë të mira dhe garonin në to.

Medito në këtë, se ndoshta e shton përkujdesjen në kryerjen e adhurimit e përpikmërinë në të, me sinqeritet për Allahun dhe sipas rrugës së të Dërguarit të Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem).

Edhe shokët e të Dërguarit të Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) kishin frikë se mos u fshiheshin punët e tyre, e kjo gjë ishte prej islamit dhe besimit të tyre të plotë.

Allahu i Lartësuar thotë: **“Askush nuk është i sigurtë ndaj Planit të Allahut, përveç popullit të humbur (të dënuar me shkatërrim).”** [El A’raf: 99]

Dijetari i besueshëm Abdullah bin Ubejdilah bin ebi Melijke thotë: **“Kam arritur tridhjetë prej shokëve të të Dërguarit (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) dhe që të gjithë ata kishin frikë hipokrizinë për veten e tyre. Askush prej tyre nuk thoshte se besimi i tij është si besimi i Xhibrilit dhe Mikailit”**

Ndërsa hafiz Ibën Haxher, në **“Fet’hu el Bari”** (1/110-111) thotë: **“Sahabet, të cilët i ka arritur Ibën Ebi Melijke dhe që kanë qenë të rinj në moshë janë: Aisha dhe motra e saj Esmaja, Umu Seleme, katër Abdullahërit, Ebu Hurejra, Ukbetu bin el Harith dhe El Mesur bin Mahrame...; këta janë ata prej të cilëve ka dëgjuar hadithe, por ai ka arritur në moshë edhe më shumë se kaq, siç është p.sh: Ali ibën ebi Talib, Sead bin ebi Uekkas, etj. Ai e preu me vendosmëri të plotë se që të gjithë ata i frikësoheshin hipokrizisë në veprat e tyre dhe nuk është transmetuar prej sahabeve të tjerë përveç këtyre, diçka e kundërt me këtë, kështu që kjo gjë është si Ixhma –gjykim unanim. Kjo, sepse besimtarit mund t’i shfaqet në punën e tij diçka që e kundërshton sinqeritetin dhe nuk do të thotë frika e tyre prej kësaj gjëje, se ajo ka ndodhur vërtetë tek ata, por kjo ka qenë në formë stërmadhimi prej tyre në devotshmëri e besim, radij-Allahu ‘anhum”**

Edhe hafiz Ibën Haxher (RahimehUllah) ka thënë të vërtetën. Vërtet që ai brez i ndritur ia kushtoi veten e tij Allahut të Lartësuar. Ata ofruan tek Allahu i Lartësuar shumë e shumë herë më shumë se të tjerët, prej punëve të mira.

Këta njerëz të besueshëm shikonin në hakun e Allahut mbi ta, kështu që Allahu u dhuroi atyre përkushtim. Ata e mësuan se shpëtimi nuk mund të arrihet vetëm se me faljen e Allahut dhe mëshirën e Tij, kështu që është e drejtë e Atij që t'i binden e mos t'a kundërshtojnë, të përmendet e të mos harrohet, të falenderohet e të mos mohohet.

Kush sheh në këtë të drejtë të Krijuesit të tij mbi të, e mëson me një dije të sigurtë, se ai nuk ia ka dhënë atë të drejtë Atij ashtu si duhet dhe se ai nuk mund të bëjë dot pa faljen dhe mëshirën e Tij, e sikur të llogaritej me punën dhe veten e tij, ai do të shkatërrohej.

Ky është këndvështrimi i atyre që janë të singertë me Allahun e Lartësuar.

Kjo është ajo që mbolli tek ata humbjen e shpresës nga vetja e tyre dhe lidhjen e të gjithë asaj në faljen dhe mëshirën e Allahut.

Këto domethënie madhëshore i ka prekur i Dërguari i Allahut (sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem), në hadithin që transmeton Uthmani (radijAllahu 'anhu) dhe që flet për formën e avdesit të të Dërguarit (sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem):

“Kush merr avdes, kështu si mora unë, pastaj shkon në xhami dhe fal dy rekate (sunet), i falen atij të gjitha gjynahet që kanë kaluar. Dhe mos u mashtroni!” [Transmeton. Buhariu (11/213-Fet'h) dhe Muslimi (3/107-109) En Nevevi]

Por, për të ardhur keq, nëse fjalëdrejti vështron në gjendjen e njerëzve sot, i gjen ata në krah të kundërt me këtë. Ata shohin në të drejtat e tyre tek Allahu dhe nuk shohin tek të drejtat e Tij mbi ta. Prej këtui, ata i prenë lidhjet me Allahun dhe iu mbyllën zemrat nga njohja e Tij, nga dashuria për Të, malli për takimin me Të dhe mirësinë e Kujtimit të Tij. Ky është kulmi i injorancës së njeriut për Zotin dhe vetveten e tij.

Ki kujdes, o ti rob i Allahut! - Allahu të forcoftë! - dhe ruaju shkallëzimeve të shejtanit, sepse ato janë të shumta dhe kurthet e tij të mëdha. Kujdes dhe kujdes! Mos të të hyjë nga kjo derë!

Dhe dije, - Allahu të mëshiroftë! - se koka e tregtisë e cila nuk ka humbje, është vështrimi i njeriut në të drejtat e Zotit të tij dhe të shohë nëse i ka kryer ato ashtu si duhet? Kjo gjë e çon njeriun në vendet e larta të besnikëve edukatorë, të cilët i flakën zemrat e tyre para Zotit të tyre, të përulura, të nënshtruara, të thyera, por që tek Ai është kurimi i tyre, të varfëra në të cilën varfëri është pasuria e tyre.

Por, dije o ti musliman! Se punët që fshijnë gjynahet nuk janë të tilla, derisa të jenë në përputhje me atë që ka urdhëruar Allahu i Lartësuar dhe në formën që ka sqaruar i Dërguari i Tij (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem).

I Dërguari i Allahut na ka dhënë shembull për këtë gjë, si në hadithin e avdesit, në të cilin ai kushtëzoi përmirësimin e tij.

Ebu Hurejra (radijAllahu ‘anhu) transmeton se i Dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) ka thënë: **“Kush merr avdes dhe e përsos atë, pastaj shkon në xhami dhe i gjen njerëzit t’a kenë mbaruar faljen, Allahu ia jep atij shpërblimin njësoj si ai që është falur me xhemat, pa pakësuar nga shpërblimi i tij asgjë.”** [Transmeton. Muslimi (3/132-133 –En Nevevi)]

Fjalë e përafërt me këtë ka ardhur edhe në hadithin e transmetuar nga Ukbetu ibën Amir (radijAllahu ‘anhu), se i Dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) ka thënë: **“Kush mer avdes dhe e përsos atë, pastaj fal dy rekate në të cilët drejtohet me zemrën dhe fytyrën e tij (përqendrohet në të), Xheneti bëhet i detyrueshëm për të (e meriton atë).”** [Transmeton. Ebu Daudi (564). Hadithi është Sahih-i saktë]

Në këtë temë ka hadith edhe nga Uthman ibën Affani, Zejd ibën Halid el Xhuheni dhe Abdullah ibën Umeri (radij-Allahu ‘anhum).

Përsosja e avdesit nuk mund të jetë veçse ashtu si ka urdhëruar Allahu dhe si e ka sqaruar i Dërguari i Tij (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-

lem), gjë e cila ka ardhur e sqaruar në hadithe të tjera, siç është p.sh. hadithi që transmeton Ebu Ejub el Ensari (radijAllahu ‘anhu), se ka dëgjuar të Dërguarin e Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) të thotë: **“Kush mer avdes ashtu si është urdhëruar dhe falet ashtu si është urdhëruar, atij i falen të gjitha ato që kanë kaluar prej punëve -dhe në një transmetim tjetër: prej gjynaheve të tij.”** [Transmeton. En Nesai (1/90-91), Ibën Maxhe (1396), etj. Hadithi është Hasen - i mirë]

Të gjitha këto bëjnë që pendimi të jetë detyrë e domosdoshme si për gjynahet e mëdha ashtu edhe për të voglat.

Nëse njeriu bën ndonjë vepër të keqe, apo ndonjë gabim, le ta pasojë atë me pendim të sinqertë, që ta fshijë atë. Duke ditur se Allahu është Ai që të jep sukses, Ai është që ka premtuar dhe tek Ai është kthimi dhe përfundimi.

Këtë gradë të lartë e ka sqaruar edhe dijetari i madh es Seffarini, në librin **“Leuamiu el Envar el Behije”- “Shkëlqimi i dritave madhështore”** (1/380-381), ku thotë:

“Siç e thamë më lartë, e sakta dhe e vërteta është se pendimi është detyrë edhe për gjynahet e vogla, ashtu si për të mëdhatë. Thuhet gjithashtu, se për gjynahet e vogla nuk është nevoja të pendohesh, pasi që ato fshihen nëse i largohesh të mëdhave”, siç thotë Allahu i Lartësuar: **“Në qoftë se ju i mënjanoni gjynahet e mëdha që jeni ndaluar t’i kryeni, Ne do t’ju shkarkojmë nga gjynahet e lehta (e vogla) dhe do t’ju pranojmë në një hyrje Madhështore (në Xhenet).”** [En Nisa: 31]

Hafiz Ibën Raxheb (RahimehUllah) thotë: **“Shokët tanë dhe fukahatë e tjerë - dijetarët e jurisprudences, si dhe dijetarët e elokuencës, bindjeve, e të tjerë, e kanë bërë vaxhib - obligim pendimin prej gjynaheve të vogla dhe të mëdha.”**

Edhe Allahu i Lartësuar ka urdhëruar për pendim, pasi ka përmendur gjynahet e vogla dhe të mëdha, në Fjalën e Tij: **“Thuaju besimtarëve që ta ulin shikimin (nga të vështruarit e gjërave të ndaluar) dhe t’i ruajnë vendet turpit ... Thuaju edhe besimtareve të ulin shikimin dhe t’i ruajnë vendet e turpit...”**

“Dhe që të gjithë ju pendohuni tek Allahu që t’ju falë të gjithëve, o besimtarë, që të mund të jeni të fituar.” [En Nur: 30-31]

Madje ka urdhëruar që të pendohesh posaçërisht për gjynahet e vogla, në Fjalën e Tij: **“Oju që keni besuar! Mos të tallet një grup me një grup tjetër... Dhe kushdo që nuk pendohet, atëherë të këtillët janë me të vërtetë keqbërës.”** [El Huxhurat: 11]

Hafizi thotë: **“Ka prej njerëzve që e nuk quajnë obligim pendimin prej gjynaheve të vogla (kishte për qëllim me këtë fjalë, një grup prej Mutezilive)”**

Ndërsa disa prej dijetarëve të mëvonshëm konsiderojnë të obligueshme njërën prej dy gjërave: ose të pendohesh për to (**gjynahet e vogla**), ose të kryesh disa punë të mira që janë fshirëse të tyre.

Ibën Atije, në **“Tefsirin”** e tij thotë; se në faljen e gjynaheve të vogla, si pasojë e kryerjes së detyrave dhe largimit prej gjynaheve të mëdha, ka dy mendime dijetarësh:

I pari: - duke e drejtuar atë tek një grup dijetarësh të fikhut dhe të hadithit - mendojnë prerë se ato fshihen me largimin prej gjynaheve të mëdha, duke u argumentuar me domethënien e drejtpërdrejtë të ajetit Kuranor dhe me hadithin.

I dyti: - e ai është mendimi i dijetarëve të Usulit-bazave të fikhut -, të cilët nuk shohin prerë fshirjen e tyre, por se shpresojnë dhe ka mundësi që të fshihen si pasojë e largimit prej të mëdhave dhe se kjo është në dorë të Allahut të Lartësuar.

Kjo sepse, nëse do të ishte e prerë fshirja e tyre në këtë formë, atëherë gjynahet e vogla do të ishin njësoj me gjërat që janë të lejuara (që as nuk është urdhëruar për to e as nuk është ndaluar prej tyre), për të cilat nuk ka përgjegjësi të drejtpërdrejtë, gjë kjo e cila bie në kundërshtim me qëllimet e Sheriatit dhe shpirtin e tij.

Hafizi (Ibën Raxhebi) thotë: **“Nuk mund të thuhet prerë se ato fshihen në këtë formë, sepse hadithet që shprehin fshirjen e**

tyre me punë të mira kanë kushtëzuar përsosjen e punës, siç ka ardhur për avdesin dhe Salatin-faljen, kështu që nuk mund të realizohet ekzistenca e punës së përsosur, e cila shkakton fshirjen e tyre.”

Mbi këtë kundërshtim mes dijetarëve ngrihet obligueshmëria e të penduarit për gjynahet e vogla.

Dhe meqënëse gjynahet e vogla shndërrohen në të mëdha si pasojë e vazhdueshmërisë në to, atëherë duhet për vepërmirët që t'i ruhen e t'i largohen vazhdueshmërisë së tyre, në mënyrë që të jenë të larguar prej mëkateve të mëdha dhe të punëve të ndyta, duke ditur se Allahu i Lartësuar thotë:

“...Por ajo që është tek Allahu (Xheneti), është më e mirë dhe më e gjatë për ata që besojnë dhe i vënë shpresat tek Zoti i tyre (për gjithçka). Dhe ata që mënjanojnë gjynahet e mëdha dhe el Favahish (zinanë -marrëdhëniet e ulëta të paligjshme imorale) si dhe sa herë që zemërohen, ata falin. Dhe ata që i përgjigjen Thirrjes së Zotit të tyre (për të besuar se Ai është i Vetmi Zot, Allahu, për ta adhuruar vetëm Atë, Një e të Vetëm), edhe e kryejnë faljen e namazit, dhe që i rregullojnë punët me këshillim mes tyre, edhe ata që shpenzojnë nga ato (mirësi) që Ne u kemi dhuruar. Edhe ata që kur u bëhet ndonjë padrejtësi shtypëse (nuk frikësohen), por i japin vetes dhe marrin hak. Shpërblimi për një të keqe është një e keqe e barabartë me të, por kushdo që fal dhe bën pajtim, shpërblimi i tij është tek Allahu. Vërtet që Ai nuk i do Dhaliminët (shtypësit, keqbërësit, politeistët).” [Esh Shura: 36-40]

Këto Ajete kanë përshkruar besimtarët në kryerjen e asaj me të cilën i ka urdhëruar Allahu prej besimit, mbështetjes tek Allahu, kryerjes së faljes, dhënies së sadakasë prej asaj me të cilën i ka furnizuar Allahu dhe përgjigjes së Thirrjes së Allahut në të gjitha kërkesat e Tij, dhe në të njëjtën kohë, ata i largohen gjynaheve të mëdha dhe punëve të ndyta. Të gjitha këto vërtetojnë tek besimtari Takvan - devotshmërinë ndaj Allahut dhe ruajtjen e Tij **(ruajtjen e kërkesave të Tij)...**

Këtu mbaron fjala e Es Seffarinit (RahimehUllah).

Gjërat prej të cilave duhet të pendohesh dhe pa largimin e të cilave, njeriu nuk e meriton të konsiderohet i penduar:

Ato janë dymbëdhjetë lloje të përmendura në Librin e Allahut të Madhëruar, të cilat janë njëkohësisht llojet e haramëve:

Kufri (**mosbesimi, mohimi**), shirku (**idhujtaria**), nifaku (**hipokrizia**), fisku (**shthurja**) dhe isjani (**mosbindja**), ithmi (**gjynahu**) dhe udvani (**agresioni**), fahshaja (**vepra e turpshme**) dhe munkeri (**e neveritshme**), bag'ji (**shtypja padrejtësisht**), mveshja diçkaje Allahut pa dije dhe ndjekja rrugë tjetër përveç Rrugës së besimtarëve.

Këto dymbëdhjetë lloje janë epiqendra e të gjitha atyre që ka ndaluar Allahu i Lartësuar dhe në kufijtë e tyre qëndron ekzistenca e botës me gjithë çka në të (**nëse i shkelin të gjitha ato, atëherë Allahu i zhdok ata siç ka bërë me popujt e mëparshëm**), përveç ndjekësve të Profetëve të Allahut (**nuk i shkatërron ata**).

Sigurisht që njeriu mund të veprojë më shumë se kaq, ose më pak, ose mund të bëjë vetëm një nga ato, mund ta dijë atë dhe mund të mos e dijë.

Ndërsa pendimi i sinqertë është në dhënien fund të gjithave këtyre, mbrojtjen dhe përkujdesjen nga rënia në to.

Por këtë gjë nuk mund t'a bëjë vetëm se ai që i njeh ato dhe ne këtu po i përmendim ato të gjitha, duke përmendur gjithashtu çfarë bën pjesë dhe çfarë nuk bën pjesë më to, me qëllim që të bëhet i qartë kufiri dhe e vërteta e tyre dhe pas kësaj, Allahu është Ai që i jep sukses atij që do dhe nuk ka ndryshim e as fuqi vetëm se me ndihmën e Allahut.

1. Kufri:

Apo mosbesimi, mohimi i Allahut dhe i Ligjeve të Tij.

Ky është dy llojesh: Kufër i madh dhe kufër i vogël: Kufri i madh është ai lloj mosbesimi, i cili e fut vepruesin e tij përgjithmonë në Zjarr. Ai është pesë llojesh:

Kufër përgënjeshtrimi, kufër mendjemadhësie dhe refuzimi me vetëdije, kufër mospërfilljeje dhe kthimi të shpinës, kufër dyshimi dhe kufër hipokrizie.

1. Kufri i përgënjeshtimit është bindja në përgënjeshtimin e Pejgamberëve të Allahut. Ky lloj kufri është i paktë tek mosbesimtarët për shkak se Allahu i Lartësuar i përforcoi të Dërguarit e Tij dhe u dha atyre mrekullira dhe argumente të prera, të cilat vërtetonin besnikërinë e tyre, gjë e cila ua ka ngritur atyre argumentin dhe ua ka hequr justifikimin.

Allahu i Lartësuar thotë për Faraonin dhe popullin e tij: **“Dhe ata i përgënjeshtrojnë ato (Ajetet Tona) padrejtësisht dhe me mospërfillje edhe pse vetë në veten e tyre ishin të bindur për to (për ato Ajete se janë nga Allahu dhe se Musai është i Dërguari i Allahut me të vërtetën, por ata nuk deshën t’i binden Musait dhe urryen të besojnë në mesazhin e tij të besimit në Njësinë e Allahut).”** [En Neml: 14]

Ndërsa të Dërguarit të Tij, Muhamedit (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) i ka thënë:

“...Nuk je ti ai të cilin ata përgënjeshtrojnë, por janë Ajetet e Allahut (Kurani) që Dhalimunët (mosbesimtarët, keqbërësit) mohojnë.” [El En’am: 33]

Nëse ky lloj kufri do të quhej gjithashtu **“përgënjeshttrim”**, do të ishte e saktë, përderisa ai është përgënjeshttrim me gjuhë.

2. Kufri i mendjemadhësisë dhe i refuzimit është ai kufër që i përngjet atij të Iblisit. Ai nuk e përgënjeshtroi urdhërin e Allahut dhe as nuk e mohoi atë, por ai e ktheu atë me refuzim e mendjemadhësi.

Prej këtij lloji është kufri i atij që e mëson besnikërinë e Muhamedit (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) dhe se ai ka ardhur me të Vërtetën, e megjithatë nuk i përulet, por e refuzon dhe hiqet mendjemadh.

Ky lloj kufri është më i shumti te armiqtë e të Dërguarëve të Allahut, siç thotë Allahu i Lartësuar për Faraonin dhe popullin e tij: **“Ata thanë: A të besojmë në dy njerëz si vetë ne dhe duke qenë populli i tyre nën robërinë tonë”** [El Muminun: 47]

Si dhe fjala e popujve të mëparshëm drejtuar pejgamberëve të dërguar tek ata nga Allahu i Lartësuar: **“Ju s’jeni veçse qenie njerëzore si dhe ne”** [Ibrahim: 10]

Gjithashtu, Fjala e Allahut: **“(Populli) Themud e përgënjeshtroi (Pejgamberin e vet) duke kaluar caqet (duke mohuar Besimin e pastër Islam në Një Zot të Vetëm dhe duke ndjekur besimin e tyre në shumë zota, idhuj, dhe duke kryer krime e çdo lloj mëkati).”** [Esh Shems: 11]

Ky është gjithashtu kufri i çifutëve, siç thotë Allahu i Lartësuar: **“Ata të cilëve Ne u dhamë Librat e Parë (çifutët dhe të krishterët) e njohin mjaft mirë atë (Muhamedin) ashtu siç njohin bijtë e tyre.”** [El Bekare: 146]

Ai është gjithashtu kufri i Ebu Talibit, i cili e besoi Muhamedin (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) dhe nuk dyshoi në besnikërinë e tij, por atë e sundoi fanatizmi dhe madhërimi i të parëve të tij, nga feja e të cilëve ai do të largohej dhe do të dëshmonte për kufrin e tyre.

3. Kufri i mospërfilljes dhe kthimit të shpinës është largimi me të dëgjuarit dhe me zemër, nga i Dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem). As nuk e beson atë e as nuk e përgënjeshtrohet, as nuk e miqëson e as nuk e lufton dhe nuk ia vë veshin kurrë asaj me të cilën ai ka ardhur nga Zoti i tij. Siç i tha njëri prej fisit **“Beni Abdu Jalil”** Muhamedit (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem): **“Pasha Allahun! Po të them ty një fjalë: Nëse ti je besnik, atëherë je më i lartë në syrin tim sesa t’a kthej ty, e nëse je gënjeshtar, atëherë je më i ulët sesa të të flas me gojë.”**

4. Kufri i dyshimit është kufri i atij që nuk është i prerë në besimin apo përgënjeshttrimin e tij, por dyshon në çështjen e tij **(Pejgamberit)**.

Por kjo gjëndje nuk vazhdon gjatë, vetëm nëse ai vendos t'i kthejë shpinën argumenteve që vërtetojnë besnikërinë e të Dërguarit të Allahut (sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem), që në vijat e përgjithshme të tyre duke mos i dëgjuar ato dhe duke i kthyer shpinën. E në të kundërt, nëse ai i kthehet atyre dhe i vështron ato, atëherë nuk do të ngelë më dyshim tek ai, sepse ato argumente janë patjetër të vërteta e të besueshme. Argumentimi dhe prova e tyre në vërtetësinë dhe besnikërinë e tij (sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem) janë si argumentimi që është ditë me anë të djellit **(nëse shohim djellin, a ka dyshim që është ditë?!)**.

5. Kufri i hipokrizisë është shfaqja e besimit me gjuhë dhe fshehja e përgënjeshttrimin në zemër.

Ky lloj kufri është vetë nifaku i madh për llojet e të cilit do të flasim më pas, me lejen e Allahut të Lartësuar.

*** Kufri i xhuhudit-i mohimit dhe përgënjeshttrimin është dy llojesh:** Kufër i përgjithshëm, i papërcaktuar dhe kufër i përveçëm, i përcaktuar.

Kufri i përgjithshëm është mohimi i asaj që ka zbritur Allahu përgjithësisht.

Ndërsa kufri i përveçëm dhe i përkufizuar është mohimi i njërit prej obligimeve të Islamit, apo mohimi i ndonjëres prej të ndaluarave të tij **(thënia për atë që është haram: kjo nuk është haram)**.

Gjithashtu, mohimi i ndonjëres prej Cilësive të Allahut me të cilën Ai ka cilësuar Vetën e Tij, apo mohimi i ndonjë njoftimi me të cilin ka njoftuar Allahu, duke e bërë këtë me vetëdije apo për ta kaluar mbi fjalën e atij që e kundërshton në ndonjë çështje.

Ndërsa mohimi i kësaj me pavetëdije apo për shkak të komentimit të gabuar, e justifikon thënësin e saj dhe ai nuk bëhet mosbesimtar për shkak të saj.

Shembull për këtë është hadithi i atij personit që mohoi fuqinë e Allahut mbi të dhe urdhëroi familjen e tij që t'a djegin **(pas vdekjes së tij)** dhe ta hedhin në erë, që ajo ta shpërndajë hirin e tij **(në pamje të parë kjo është punë kufri sepse mohohet Fuqia e Allahut dhe mundësia e Tij për t'a mbledhur hirin e tij e për t'i kërkuar llogari)**, por megjithatë, Allahu ia fali atij dhe e mëshiroi atë për shkak të injorancës së tij, sepse kjo që ai bëri ishte caku i dijes së tij dhe ai nuk e mohoi Fuqinë e Allahut në rikthimin e ringjalljen e tij, duke e luftuar apo përgënjeshtruar atë.

Kufri i vogël:

Ky është ai lloj kufri, vepruesi i të cilit meriton dënimin me Zjarr, por jo përgjithmonë.

Siç është p.sh Fjala e Allahut e cila ka qenë në Kur'an por është hequr me shpallje nga vetë Allahu **(mensuh)** dhe e cila thotë: **“Mos i mohoni prindërit tuaj sepse mohimi i tyre është kufër për ju!”**

Po ashtu fjala e të Dërguarit të Allahut (sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem) që thotë:

“Dy gjëra në popullin tim janë kufër, për atë që i bën: Sharja e prejardhjes (fisit) dhe vajtimi i të vdekurit.”

Ky lloj kufri është edhe komentimi që i ka bërë Ibën Abasi dhe mbarë Sahabët Fjalës së Allahut të Lartësuar: **“Dhe kushdo që nuk gjykon me atë që ka zbritur Allahu, ata janë mosbesimtarë.”** [El Maide: 44]

Ibën Abasi (radijAllahu 'anhu) thotë: **“Nuk është kufër që të nxjerr nga mileti musliman, por nëse e bën atë, ka vepruar një punë kufri, por nuk është si ai që mohon Allahun dhe Ditën e Fundit.”**

Po kështu ka thënë edhe Tausi.

Ndërsa El Atai ka thënë: **“Ai është kufër (vepër kufri) pa kufër (që nuk e nxjerr personin nga feja), dhulm - padrejtësi (vepër e padrejtë) pa dhulm (pa iu mveshur vepruesit të saj ai term) dhe**

fisk (gjynah i madh) pa fisk (pa iu mveshur personit termi fasik)."

Disa të tjerë e kanë komentuar ajetin me fjalën se qëllimi është për ata që e lënë të gjykuarit me Ligjin e Allahut duke e mohuar atë Ligj. Kjo është fjala e Ikrimes, por ky komentim është i largët, sepse vetë mohimi i Ligjit është kufër, pa marrë parasysh nëse ka gjykuar me të apo jo.

Të tjerë e kanë komentuar atë me fjalën se qëllimi është për ata që e lënë të gjithë gjykimin me atë që ka zbritur Allahu.

Thonë: Hyn këtu edhe të gjykuarit me Teuhidin dhe Islamin.

E shumë fjalë të tjera...

E sakta dhe e vërteta në këtë çështje është se të gjykuarit me ligj tjetër përveç Ligjit që ka zbritur Allahu i Madhëruar, i përmban të dy llojet e kufrit, të madhin dhe të voglin, sipas gjëndjes së gjykatësit. Nëse ai beson se të gjykuarit me Ligjin e Allahut në një çështje të caktuar është obligim, por devijon nga ai gjykim duke e thyer këtë urdhër dhe duke besuar se meriton të dënohet, atëherë kufri i tij është i vogël.

Ndërsa, nëse beson se gjykimi me Ligjin e Allahut nuk është obligim dhe se ai është i lirë të zgjedhë, duke qenë i bindur se ai është Ligji i Allahut, atëherë ky është kufër i madh edhe nëse ai nuk e njeh apo nuk e qëllon atë.

Përfundimi është se të gjitha gjynahet janë prej kufrit të vogël i cili është kundër falenderimit të Allahut dhe ky i fundit është puna sipas urdhërave të Allahut dhe bindja ndaj Tij.

Të gjitha veprat janë ose falenderim, ose mosmirënjohje, ose diçka e tretë që nuk hyn as tek e para dhe as tek e dyta, por Allahu e di më mirë!

2. Shirku:

Edhe shirku është dy llojesh: I madh dhe i vogël:

Shirku i madh:

Është ai lloj shirku të cilin Allahu i Lartësuar nuk e fal vetëm se me pendim të plotë dhe ai është që t'i përshkruash shok Allahut dhe t'a duash atë (rivalin) siç duhet Allahu.

Ky është ai lloj shirku që përfshin barazimin e zotërave të idhujtarëve me Zotin e botëve. Për këtë shkak ata i thonë idhujve të tyre në Zjarr:

“Për Allahun! Ne kemi qenë në një humbje të qartë kur iu barazonim me Zotin e botëve.” [Esh Shuara: 97-98]

Edhe pse ata e pohonin që Allahu është i Vetmi Krijues, Zot dhe Sundues i çdo gjëje dhe se zotat e tyre nuk krijojnë gjë dhe nuk furnizojnë askënd, nuk ngjallin as nuk vdesin ndokënd, por ky barazim që ata bënë ishte në dashuri, madhërim dhe adhurim, siç është edhe gjendja e shumicës së idhujtarëve të sotëm në botë, madje të gjithë ata i duan ato që adhurojnë, i madhërojnë dhe i miqësojnë përveç Allahut, madje shumica e tyre i duan zotat e tyre më shumë se Allahun dhe përgëzohen me përmendjen e tyre më tepër se me përmendjen e Allahut.

Shirku i vogël:

Ky lloj i shirkut është syfaqësia dhe zbukurimi para njerëzve, si dhe betimi në tjetër gjë përveç Allahut.

3. Nifaku apo Hipokrizia:

Hipokrizia është një sëmundje e brendshme dhe brerëse me të cilën njeriu mund të jetë mbushur plot dhe nuk e ndjen.

Ajo është një gjë e fshehtë për njerëzit dhe shumë herë edhe për vetë të sprovuarin me të, i cili mund të mendojë se është përmirësues në tokë, ndërsa ai në fakt është prishës.

Hipokrizia është gjithashtu dy llojesh; e madhe dhe e vogël:

Hipokrizia e madhe:

Kjo hipokrizi e fut autorin e saj përgjithmonë në Zjarr, në gropën më të thellë të tij dhe ajo është:

“Shfaqja e besimit në Allahun, melekët, librat, të Dërguarit dhe Ditën e Fundit, në sy të muslimanëve, ndërsa në brendësi i përgënjeshtrojnë të gjitha këto dhe nuk beson se Allahu ka folur me Fjalën e Tij (Kuranin), që e ka zbritur atë te njerëzit, që e ka bërë atë drejtues për njerëzit i cili i udhëzon ata me Lejen e Allahut, që i paralajmëron ata për Dënimin e Tij dhe i frikëson prej tij.”

Prej kushteve të pendimit të munafikut është singeriteti, sepse gjynahu i tij ka pasur lidhje me syfaqësinë dhe dyftyrësinë.

Allahu i Lartësuar thotë: **“Munafikët do të jenë në vendet më të thella të Zjarrit ...”** Pastaj tha: **“Përveç atyre që pendohen, që punojnë mirësi e drejtësi, dhe mbështetn fortë tek Allahu dhe ia kushtojnë besimin e tyre tërësisht me singeritetet vetëm Allahut. Atëherë ata do të jenë me besimtarët dhe besimtarëve Allahu do t’u sigurojë shpërblim të madh.”** [En Nisa: 145-146]

4 - 5. Fisku dhe isjani - Shthurja dhe mosbindja:

Shthurja në Librin e Allahut është dy llojesh:

Shthurje e thjeshtë, e pashoqëruar me diçka tjetër dhe shthurje e përbërë e shoqëruar me mosbindje.

Shthurja e thjeshtë është gjithashtu dy llojesh: Shthurje që është mosbesim në vetvete e cila të nxjerr nga Islami, dhe shthurje që nuk të nxjerr nga Islami.

Shthurja e përbërë është si p.sh. në Fjalën e Allahut: **“Por Allahu e ka bërë besimin të dashur për ju dhe e ka zbukuruar atë në zemrat tuaja, dhe e ka bërë të urretur tek ju mosbesimin (kufirin), shthurjen (fusukun) dhe mosbindjen. Këta janë ata të drejtudhëzuarit.”** [El Huxhurat: 7]

Shthurja e thjeshtë e cila të nxjerr nga Islami është si p.sh. në Fjalën e Allahut që thotë: **“Ai udhëzon shumë njerëz me të dhe humb shumë të tjerë, por nuk humb me të përveç të shthururve. Ata të cilët e thyjnë premtimin e dhënë Allahut...”** [El Bekare: 26-27]

Gjithashtu në Fjalën e Allahut: **“Ne të kemi zbritur ty Argumente të qarta të cilat nuk i refuzon tjetërkush përveç të shthururve.”** [El Bekare: 99]

“Ndërsa ata të shthururit (Fasikunët), vendi i tyre është Zjarri. Sa herë që ata duan të dalin prej tij, kthehen në të...” [Es Sexhde: 20]

Të gjitha këto, janë shthurje që të nxjerrin nga Islami.

Shthurja e thjeshtë e cila nuk të nxjerr nga Islami është si p.sh. në Fjalën e Allahut: **“...Nëse e bëni një gjë të tillë, ajo është shthurje për ju...”** [El Bekare: 282]

Është fjala për detyrimin me dhunë të dëshmitarit dhe shkruesit të aktit të blerjes.

Dhe në Fjalën e Allahut: **“O ju që keni besuar! Nëse iu vjen juve ndonjë i shthurur me ndonjë lajm, atëherë shqyrtojeni atë...”** [El Huxhurat: 6]

Këtu përfitojmë diçka të dobishme: Allahu i Lartësuar nuk ka urdhëruar që të kthehet mbrapsht lajmi i të shthururit dhe të përgënjeshtrohet ai, duke ia kthyer mbrapsht dëshminë, por ka urdhëruar që të shqyrtohet ai lajm, dhe nëse gjenden argumente dhe shenja të tjera që e përforcojnë fjalën e tij, atëherë veprohet sipas argumentit të singertë kushdo qoftë ai që lajmëron për të.

Shthurja për të cilën është i detyrueshëm pendimi, është dy llojesh: Shthurje në vepra dhe shthurje në bindje e besim.

Shthurja në vepra është dy llojesh: E shoqëruar me mosbindje dhe e thjeshtë.

Shthurja në vepra e shoqëruar me mosbindje është bërja e gjunaheve nga të cilat ka ndaluar Allahu. Ndërsa mosbindja është thyerja e Urdhërit të Allahut, siç thotë Allahu: **“Ata nuk e kundërshtojnë Allahun për ato që i urdhëron.”** [Et Tahrim: 6]

Shthurja e thjeshtë lidhet zakonisht me kryerjen e të ndaluarës, ndërsa mosbindja lidhet me thyerjen e urdhërit.

Por atij që bën çdonjërin prej tyre, i thuhet **“i shthurur”** siç thotë Allahu: **“Përveç Iblisit i cili ishte prej xhinëve dhe që u shthur (theu) Urdhërin e Zotit të tij.”** [El Kehf: 50]

Ndërsa devotshmëria është ruajtja prej të dyjave këtyre dhe nëse realizohet ajo, atëherë pendimi prej shthurjes dhe mosbindjes mund të konsiderohet i vlefshëm.

D.m.th. që njeriu të veprojë duke iu bindur Allahut, me Dritë prej Allahut, duke shpresuar shpërblimin e Allahut, si dhe duke lënë thyerjen e Urdhërit të Allahut, me Dritë nga Allahu, duke iu frikësuar dënimit të Allahut.

Shthurja në bindje e besim:

Ky është si shembulli i shthurjes së bidatçinjve të cilët mohojnë shumë prej atyre të cilat i ka pohuar Allahu dhe i Dërguari i Tij (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) për arsye të injorancës së tyre, interpretimit të shtrembër apo imitimit të verbër, si dhe ata që pohojnë dhe themelojnë diçka që nuk e ka themeluar Allahu dhe Dërguari i Tij (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem).

Prej këtyre bidatçinjve mund të përmendim havarixhët, të cilët dalin nga Feja ashtu siç del shtiza nga harku, rafiditë, kaderite, mutezilitë, etj.

Pendimi i këtyre të shthururve në bindje, bëhet duke iu kthyer pasimit dhe ndjekjes vetëm të sunetit, dhe nuk mjafton vetëm kjo, por duhet që të shprehin gabimin në të cilën kanë qenë, sepse pendimi për një gjynah, bëhet duke vepruar të kundërtën e atij gjynahu.

Për këtë arsye, Allahu vuri si kusht për pranimin e pendimit të atyre që fshehnin atë që kishte zbritur Allahu prej provave të qarta dhe Udhëzimit, sqarimin dhe hapjen e tij, sepse gjynahu i tyre ishte të fshehurit e së Vërtetës, kështu që pendimi për të duhej të bëhej duke e sqaruar atë.

Allahu i Lartësuar thotë: **“Ata të cilët fshehin atë që Ne kemi zbritur prej provave të qarta dhe udhëzimit të drejtë, pasi që Ne ua sqaruam atë njerëzve në Libër, ata i mallkon Allahu dhe i mallkojnë mallkuesit. Përveç atyre të cilëve pendohen, veprojnë mirësi e drejtësi dhe e shpallin hapur të vërtetën që e mbanin fshehur. Këtyre Unë do t’ua pranoj pendimin dhe Unë jam Ai i Cili pranoj pendimin, Mëshirëploti.”** [El Bekare: 159-160]

Sigurisht që gjynahu i bidatçiut është më i madh se gjynahu i fshehësit të së Vërtetës, sepse ky fsheh të Vërtetën, ndërsa ai tjetri fsheh të Vërtetën dhe thërret njerëzit në të kundërtën e saj.

Çdo bidatçi është fshehës i së Vërtetës, por jo çdokush që e fsheh të vërtetën është didatçi.

6 - 7. El ithmu dhe el udvanu - Gjynahu dhe agresioni:

Gjynahu dhe agresioni shpeshherë përmenden të ngjitur me njëri-tjetrën. Allahu i Lartësuar thotë: **“Dhe ndihmojeni njëri-tjetrin për punë të mira e devotshmëri ndaj Allahut dhe jo për gjynahe e agresion!”** [El Maide: 2]

Nëse përmendet vetëm njëri nga këto të dy, ai përmban në vetvete edhe tjetrin. Çdo gjynah është aggression, sepse ai është veprim i asaj që ka ndaluar Allahu, ose lënie e asaj për të cilën Ai ka urdhëruar. Kështu që njeriu me gjynahun që bën, ai mësyn urdhërin dhe ndalesën e Allahut.

Gjynahu është çdo gjë e ndaluar në vetvete, si p.sh. gënjeshtria, imoraliteti, pirja e alkoolit etj.

Ndërsa agresioni është tejkalimi në diçka të lejuar në vetvete, por e cila arrin në haram e sipër haramit, siç është përdorimi i dhunës për të marrë një të drejtë tënden tek dikush tjetër. Nëse ai të ka prishur një plaçkë, ti i prish shumëfishin e saj dhe nëse të ka thënë një fjalë të keqe, ti ja kthen me më të rënda se ajo.

Të gjitha këto janë agresione të cilat e shkelin drejtësinë.

Agresioni është dy llojesh: Agresion në të drejtat e Allahut dhe agresion në të drejtat e njerëzve.

Agresioni në të drejtat e Allahut është tejkalimi në ato gjëra të cilat Allahu i ka bërë të lejuara në vetevete, si p.sh. të shkuarit me bashkshorten ose robëreshën tënde, është e lejuar, por tejkalimi i kësaj duke shkuar me të tjera që nuk të lejohen, ky është agresion.

Allahu i Lartësuar thotë: **“...Dhe ata të cilët i ruajnë pjesët e turpshme të trupit të tyre, përveç para grave dhe robëreshave të tyre, gjë për të cilën ata nuk kanë ndonjë gjynah. Por ata që kërkojnë tjetër përveç këtyre, ata janë që i kalojnë caqet!”** [El Muminun: 5-7]

Po kështu është edhe kalimi i caqeve në marrëdhëniet me bashkshortet, nëse bashkohesh me të në kohën kur ajo është e papastër **(me perioda)**, ose nëse e kryen marrëdhënien jo në vendin e lindjes, etj.

Prej agresionit është edhe teprimi në ngrënien e të ngordhurës, në raste të domosdoshme kur vihet jeta në rrezik dhe nuk gjen për të ngrënë përveç saj.

E kështu në të gjitha gjërat e lejuara, nëse e tejkalon në to kufirin e lejimit, atëherë ky është agresion në të drejtat e Allahut.

8 - 9. El fahsha dhe el munker - Vepra e turpshme dhe e neveritshme:

Vepra e turpshme është ajo vepër, turpësia e së cilës është e hapur dhe e njohur tek të gjithë njerëzit dhe për të gjitha mendjet e shëndosha. Për këtë arsye fjala **“fahisheh”** është komentuar, se ajo

është prostitucioni dhe sodomia (**pederastia**), ndërsa Allahu e ka quajtur **“fahisheh”** - turpësi, për shkak të fëlliqësisë së madhe të saj.

Po ashtu edhe fjala e pistë, sharja dhe shpifja quhet turpësi.

Ndërsa vepra e neveritshme është ajo vepër e cila i neverit mendjet dhe natyrshmërinë e njeriut. Ajo është si një erë e rëndë dhe e keqe për hundët, si një pamje e shpifur për sytë dhe si një zë i padëshirueshëm për veshët.

Çdo gjë e cila është e neveritshme për mendjet dhe natyrshmërinë e njeriut, ajo është e turpshme.

Ibën Abasi (radijAllahu ‘anhu) ka thënë: **“Fahishe - e turpshmja - është prostitucioni, ndërsa munker - e neveritshme- është çdo gjë që nuk njihet në sheriat dhe as në sunet.”**

10. Të folurit për Allahun pa pasur dije:

Ky është harami më i madh prej të gjitha këtyre harameve që përmendëm dhe krimi i tij është më i rëndë.

Për këtë arsye është përmendur e katërta në radhë, prej gjynaheve për të cilat janë bashkuar të gjitha sheriatet dhe fetë se ato nuk lejohen në asnjë mënyrë.

Haramet (të ndaluarat) janë dy llojesh: Haram në vetvete i cili nuk lejohet në asnjë mënyrë, dhe haram aksidental i cili ndalohet në disa raste dhe nuk ndalohet në të tjera.

Allahu i Lartësuar, për haramin në origjinë thotë: **“Thuaj (O Muhamed!) Allahu i ka ndaluar të shëmtuarat (të turpshmet), të shfaqura apo të fshehura qofshin ato...”**

Pastaj kaloi në një gjynah më të madh se ky: **“(po ashtu ka ndaluar) gjynahun dhe shtypjen pa të drejtë...”**

Pastaj kaloi në një gjynah edhe më të madh: **“si dhe t’i përshekruani Allahut shok, gjë për të cilën Ai nuk ka dhënë asnjë të drejtë...”**

Pastaj kaloi në një gjynah edhe më të madh se ky: **“si dhe të flisni për Allahun gjëra për të cilat nuk keni asnjë dijeni.”** [El A’raf: 33]

Kështu që, ky është harami më i madh te Allahu dhe krimi më i rëndë, i cili përfshin të gënjyerit mbi Allahun, ndryshimin e Fesë së Tij, refuzimin e asaj që Ai ka pohuar dhe pohimin e asaj që ka mohuar, vërtetimin e asaj që Ai e ka konsideruar të kotë dhe hedhje poshtë të asaj që Ai e ka quajtur të Vërtetë, urrejtjen e atij që Ai do dhe dashurinë për atë që Ai urren, cilësimin e Allahut me diçka që nuk i përshtatet Madhështisë së Tij, në Qënien e Tij, Cilësitë e Tij, Fjalët dhe Veprat e Tij.

Për këtë shkak, selefët e kanë ndaluar me të madhe diçka të tillë dhe kanë tërhequr vërejtjen për t’u ruajtur nga ata njerëz që flasin për Allahun pa dije.

Origjina e shirkut dhe kufrit është pikërisht të folurit për Allahun pa dije, pasi që idhujtari pretendon se idhulli i tij e afron atë tek Allahu, ndërmjetëson tek Ai për të dhe i kryen nevojat, njësoj si ndërmjetësat që futen për tek mbreti. Kështu, çdo idhujtar flet për Allahun pa pasur dije.

Po kështu, të gjitha gjynahet e bidatçinjtë bëjnë pjesë në këtë lloj të gjynaheve dhe pendimi për të nuk mund të vërtetohet, veçse duke u penduar nga të gjitha bidatat.

Por si mund të pendohet prej saj ai që nuk e di se ajo gjë është bidat, apo që mendon se ajo është sunet dhe thërret e nxit në të?!

Ky person nuk mund t’i zbulojë gjynahet e veta për të cilat duhet të pendohet, veçse duke kontrolluar në sunete, duke i shkuar ato nëpër duar dhe duke kërkuar me vullnet nëpër to. Por një person që ndjek bidatin nuk mund t’a gjejsh thuajse kurrë t’a bëjë diçka të tillë, sepse vetë suneti e fshin bidatin dhe ai nuk mund të rezistojë para tij. Nëse lind djelli i sunetit në zemrën e njeriut, ai pret çdo fije

të bidatit në zemrën e tij dhe e largon errësirën e çdo qorrsokaku, sepse errësira nuk mund të ketë fuqi para djellit.

Njeriu nuk mund t'a vërejë dallimin ndërmjet sunetit dhe bidatit, në mënyrë që suneti t'a ndihmojë atë për të dalë nga errësira e bidatit në dritën e sunetit, veçse duke ndjekur Rrugën e të Dërguarit (sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem) dhe duke mërguar me zemrën e tij në çdo kohë te Allahu, duke i kërkuar ndihmë vetëm Allahut me sinqeritet dhe duke ndjekur rrugën e të Dërguarit të Tij (sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem): **“Ai që emigron për te Allahu dhe i Dërguari i Tij, shpërblimi i emigrimit të tij do të jetë te Allahu dhe i Dërguari i Tij!”**

Ndërsa ai që emigron për te diçka tjetër, atëherë ajo gjë është fati dhe pjesa e tij në këtë botë dhe në botën tjetër, ndërsa Allahu është Ndihmuesi më i Mirë!

Kapitulli i gjashtë: Pendimi i bidatçiut.

Dije, o ti pasues i Udhës së Drejtë! Se shejtani kërkon të triumfojë mbi ty, kështu që ruaju prej tij, gjë e cila bëhet duke u larguar plotësisht prej tij, duke u ruajtur, duke qëndruar zgjuar dhe duke qenë i vëmendshëm për atë që ai do.

Ai kërkon të të nxjerrë nga Rruga e Drejtë, ose duke besuar të kundërtën e së Vërtetës me të cilën Allahu ka dërguar të Dërguarin e Tij dhe me të cilën ka zbritur Librat e Tij, ose duke adhuruar Allahun me mënyra e forma për të cilat Ai nuk ka dhënë leje, prej shtesave në Fe të cilat Allahu i Lartësuar nuk i pranon.

Përgjithësisht, këto dy bidate janë të lidhura me njëra-tjetrën dhe rrallë ndodh që të ndahen. Si të thuash, është martuar bidati i fjalëve me bidatin e veprave, dy të sapomartuarit po merreshin me dasmën dhe papritur u çuditën me fëmijët e paligjshëm të cilët

prishin e shkatërrojnë nëpër vendet e Islamit dhe prej të cilëve njerëzit dhe shtetet ankohen te Allahu.

Bidati për Iblisin është më i dashur se gjynahu, për shkak të kundërshtimit të Fesë me të, refuzimit të asaj me të cilën Allahu ka dërguar të Dërguarin e Tij (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) dhe se pasuesi i bidatit, përgjithësisht nuk pendohet për të dhe nuk kthehet prej tij, por thërret njerëzit në të.

Shkakut tjetër është se bidati përfshin edhe të folurit për Allahun pa dijeni, luftimin e drejtpërdrejtë të sunetit, urrejtjen e ithtarëve të tij, përpjekjen për shuarjen e dritës së tij, dashurinë për atë që e ka braktisur Allahu dhe i Dërguari i Tij (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem), e tjera e tjera si këto.

Kështu që, të këqiat e bidateve nuk i shohin veçse ata që kanë sy, ndërsa të verbërit zhyten në errësirën e verbërisë dhe nuk e shohin rrugën e udhëzimit, sepse dëshirat e tyre sundojnë mbi ta.

Nëse njeriu e kalon këtë shkretëtim (qorrsoqak) dhe del prej saj me dritën e Sunetit, mbrohet prej saj duke ndjekur plotësisht rrugën e të parëve të mirë, prej Sahabeve të pastër dhe pasardhësve të tyre me të mirë, atëherë pendimi i tij është i pranuar tek Allahu, ndërsa në të kundërt, pendimi i tij qëndron i mbyllur derisa të lërë bidatin e tij.

I Dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) thotë: **“Allahu e ka mbuluar (penguar) pendimin për çdo ushtrues të bidatit, deri sa t’a lërë bidatin e tij.”** [Hadith Sahih: **“Silsiletul Ehadijth es Sahiha”** i shejh Albanit.]

Disa dijetarë kanë thënë: **“Pendimi i bidatçiut, i cili thërret në një bidat që të çon në humbje, nuk pranohet.”**

Por e vërteta është se pendimi i tij pranohet, sepse Allahu i Lartësuar ka sqaruar se Ai e pranon pendimin e krerëve të kufrit, të cilët janë më të këqinj se krerët e bidatit: **“Luftojini krerët e mosbesimit sepse ata nuk e mbajnë betimin, ashtu që të ndalen (prej asaj që bëjnë në luftimin tuaj).”** [Et Teube: 12]

Por, kushti i këtij pendimi është që personi të sqarojë gabimin e bidatit të cilin ka pas ndjekur, sepse pendimi nga një gjynah është duke bërë të kundërtën e atij gjynahu. Për këtë arsye, Allahu vuri kusht për pendimin e atyre që fshehin të Drejtën që ka zbritur Allahu, që t'a sqarojnë atë të drejtë.

“Ata të cilët fshehin atë që Ne kemi zbritur prej provave të qarta dhe udhëzimit të drejtë, pasi që Ne ua sqaruam atë njerëzve në Libër, ata i mallkon Allahu dhe i mallkojnë mallkuesit. Përveç atyre të cilëve pendohen, veprojnë mirësi e drejtësi dhe e shpallin hapur të vërtetën që e mbanin fshehur. Këtyre Unë do t’ua pranoj pendimin dhe Unë jam Ai i Cili pranoj pendimin, Mëshirëploti.” [El Bekare: 159-160]

Kështu që, vepra e mirë bëhet vetëm me ndjekjen e Sunetit, ndërsa sqarimi bëhet duke sqaruar shkatërrimin dhe prishjen e bidatit që ai ndiqte. Por, gabimi i bidatçiut është më i madh se ai që fsheh të Vërtetën, sepse ky e fsheh të Vërtetën, ndërsa ai e fsheh atë dhe thërret në të kundërtën e saj.

Çdo bidatçi është fshehës i së Vërtetës, dhe jo e kundërta.

Kapitulli i shtatë: Rregullat e pendimit të mosbesimtarit.

Dije, o ti rob i Allahut që kthehesh tek Ai me pendim! Se baza e pranuar te Allahu i Madhëruar është Islami, sepse ai është kreu i të gjithë çështjes dhe kush ndjek rrugë tjetër përveç tij, ai është prej të shkatërruarëve.

Allahu i Lartësuar thotë: **“Feja e pranuar tek Allahu është Islami.”** [Al Imran: 19]

“Ai që kërkon Fe tjetër përveç Islamit, ajo nuk pranohet prej tij dhe në Botën Tjetër, ai do të jetë prej të humburve!” [Al Imran: 85]

Por Allahu, Mirëbërësi dhe Mëshiruesi, nuk e dëshiron mosbesimin për robët e Tij dhe nëse ata i japin fund **(mosbesimit)**, Ai ua pranon atyre dhe ua fal atyre.

Allahu i Lartësuar thotë: **“Thuaju atyre që kanë mohuar (Allahun)! Nëse ata i japin fund (mosbesimit të tyre), atëherë do t’u falet ajo që ka kaluar, por nëse ata kthehen përsëri, atëherë i kanë parë shembujt e atyre të parëve. Luftojini ata deri sa mos të ketë ngatërresë në tokë dhe e gjithë Feja të jetë për Allahun, e nëse ata i japin fund, dihet që Allahu sheh çdo gjë që ata veprojnë!”** [El Enfal: 38-39]

Kështu që, nëse njeriu e pranon Islamin me zemër e gjymtyrë, atij i falet kufri për të cilin u pendua, për shkak të Islamit të tij, pa ndonjë kundërshtim në mesin e dijetarëve.

Transmetohet nga Abdurrahman ibën Shemameh el Mehri, se ka thënë: **“Shkuam te Amër ibën el Asi, i cili ishte në shtratin e vdekjes. Ai qau gjatë dhe ktheu kokën nga muri.”** I biri i tij filloi t’i thoshte: **“O babai im! A nuk të ka përgëzuar ty i Dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) me këtë e këtë?”**

- Ai e ktheu fytyrën nga ai dhe tha: **“Vepra më e mirë që quaj është dëshmia se nuk ka të adhuruar tjetër (me të drejtë) përveç Allahut dhe se Muhamedi është i Dërguari i Allahut, por unë kam kaluar në tre faza (gjendje):**

Në fillim kam qenë i atillë që nuk e ka urreyer të Dërguarin e Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) tjetërkush më shumë se unë dhe as nuk ka dashur t’a vrasë atë tjetërkush më shumë se unë. Nëse do të kisha vdekur në atë gjendje, do të kisha qenë prej banorëve të Zjarrit.

Në kohën kur Allahu i Madhëruar futi Islamin në zemrën time, shkova te i Dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) dhe

i thashë: Shtrihe dorën e djathtë që të të jap besën time! Ai e shtriu atë ndërsa unë e tërhoqa dorën time.”

- Atëherë ai tha: **“Ç’farë ke, o Amër?!”**

- Unë i thashë: **“Doja të vija një kusht.”**

- Ai tha: **“Ç’farë kushti kërkon që të vësh?”**

- Unë i thashë: **“Që të më falet ajo që ka kaluar.”**

- Ai (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) tha: **“A nuk e ke ditur që Islami e fshin çdo gjë që ka qenë para tij, hixhreti (shpërngulja për hir të Fesë) e rrëzon atë që ka qenë para saj dhe Haxhi e rrëzon atë që ka qenë para tij?”**

- **“Pas kësaj, nuk ka pasur më të dashur tek unë se i Dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) dhe syri im nuk ngopej me të nga respekti dhe dashuria, saqë nëse do të më kërkohej t’a përshkruaja atë, unë nuk do të mundja, sepse nuk më ngopej syri nga të vështruarit tek ai. Nëse do të kisha vdekur në atë gjendje, atëherë shpresoja të isha prej banorëve të Xhenetit.**

Më pas ndodhën gjëra për të cilat unë nuk di si kam qenë, kështu që nëse vdes, mos më shoqëroni me vajtime e as me zjarr! Kur të më varrosni hidheni dheun mbi mua me forcë e të shpërndarë, pastaj qëndroni rreth varrit tim, për aq kohë sa theret një deve dhe ndahet mishi i saj, ashtu që të rri pak në shoqërinë tuaj dhe të shoh se me ç’farë do t’u përgjigjem të dërguarëve të Zotit tim (dy melekët e varrit)!” [E ka nxjerrë Muslimi (2/136-137. Nevevi)]

Në këtë temë vlen të sqarojmë tre rregulla kryesore:

1. Gjykimi për atë që vdes mosbesimtar, por që ka bërë disa vepra të mira:

Ata që vdesin mosbesimtarë, por që kanë vepruar disa vepra të mira, Allahu nuk ua humbet ato atyre, por ua shlyen ato në këtë botë:

Allahu i Lartësuar thotë: **“Kush kërkon jetën e kësaj bote dhe stolitë e saj, atyre do t’ua paguajmë plotësisht këtu shpërblimin e veprave të tyre dhe nuk do t’u cënohet aspak! Këta janë ata të cilët nuk do të kenë në botën tjetër asgjë përveç Zjarrit. Kështu veprat e tyre që i kryen atje (në dynja) janë pa asnjë dobi dhe e kotë është ajo që punuan.”** [Hud: 15-16]

Kështu që, atyre nuk do t’u pranohet në Ditën e Kijametit asnjë punë e mirë apo drejtësi që kanë bërë, sepse ata i morën të mirat e punëve të tyre në dynja dhe e takojnë Zotin e tyre të dështuar.

Allahu i Lartësuar thotë: **“Atë ditë, ata që nuk besuan do të vendosen para Zjarrit dhe do t’u thuhet: Ju i morët të mirat (e punëve) tuaja në jetën e dynjasë dhe u dëfryet me to. Sot do të shpërbleheni me dënimin përçmues, për shkak se ju ishit mendjemëdhenj në tokë me pa të drejtë dhe bënit punë të këqia (prej tyre edhe mosbesimi).”** [El Ahkaf: 20]

I Dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) thotë: **“Allahu nuk ia ha (nuk i bën padrejtësi) të mirën besimtarit. Ai i jep për shkak të saj rrizkun, në këtë botë dhe e shpërblen për atë në botën tjetër. Ndërsa mosbesimtarin e ushqen për shkak të punëve të mira në dynja dhe kur të kalojë në botën tjetër, nuk do të ketë ndonjë punë të mirë që të shpërblehet për të.”** [E ka nxjerrë Muslimi (17/149-150)]

2. A përfiton mosbesimtari pasi që bëhet musliman, prej të mirave që ka bërë në kohën e injorancës së tij?

Kur mosbesimtari bëhet musliman dhe vdes në besim, Allahu ia fshin të gjitha të këqiat dhe i shkruan të gjitha të mirat që ka bërë në kohën e injorancës së tij. Këtë gjë e thonë tekstet e qarta dhe të sakta të cilat kanë ardhur nga i besueshmi dhe besniku (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem).

Ebu Seid el Hudri (radijAllahu ‘anhu) thotë: I Dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) ka thënë:

“Kur njeriu bëhet musliman dhe e përmirëson Islamin e tij (me punë të mira), atëherë Allahu i shkruan atij çdo të mirë që ka pas bërë dhe i fshin çdo të keqe që ka pas bërë. Pas kësaj do të jetë shpërblimi: çdo e mirë do të shpërblehet me dhjetë si ajo deri në shtatëqind fish, ndërsa çdo e keqe do të shpërblehet me një të ngjashme, vetëm nëse Allahu e fal atë.” [E transmeton Buhariu, në shënimet e tij (1/98- fet’h) dhe Nesai (8/105-106), me sened të saktë]

3. Nëse mosbesimtari bëhet musliman, por vazhdon të bëjë disa gjynahe dhe nuk pendohet prej tyre në Islamin e tij, ai do të llogaritet për të parat dhe të pasmet:

Është pyetur dijetari i Islamit, Ibën Tejmije (RahimehUllah), për çifutin dhe të krishterin që bëhet musliman; a i ngelin atij gjynahet që ka pas bërë?

– Ai u përgjigj: **“Nëse ai bëhet musliman, si nga ana e jashtme ashtu edhe nga ajo e brendshme (me vepra dhe me zemër), atëherë atij i falet kufri prej të cilit është penduar me Islam, pa asnjë kundërshtim. Ndërsa gjynahet për të cilat ai nuk është penduar, si p.sh. të vazhduarit në një gjynah të caktuar, apo në ndonjë padrejtësi a vepër të turpshme, për të cilat ai nuk është penduar kur është bërë musliman; disa njerëz kanë thënë se ato i falen atij me islamin, por e sakta është se atij i falen ato gjynahe për të cilat është penduar dhe ka kërkuar falje, siç ka ardhur nga i Dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem), se atij i kanë thënë: A do të japim llogari për atë që kemi vepruar në kohën e injorancës?”**

Ai (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) tha: **“Kush përmirësohet në Islam, ai nuk do të japë llogari për atë që ka bërë në kohën e injorancës dhe kush vepron keq në Islam, ai do të japë llogari për të parat dhe të fundit!”**

Të përmirësohesh në Islam do të thotë t'i përmbahesh kryerjes së atyre që ka urdhëruar Allahu dhe të largohesh prej atyre që Ai ka ndaluar. Ky është edhe kuptimi i përgjithshëm i pendimit. Prej këtui, ai që bëhet musliman në këtë mënyrë, atij i falen të gjitha gjynahet.

Kështu ka qenë Islami i të parëve prej muhaxhirinëve, ensarëve dhe ndjekësve të tyre me të mirë.

Dhënia fund e një gjynahu do të thotë pendim prej tij dhe falje të atyre që kanë kaluar, ndërsa ai që nuk i jep fund një gjynahu, nuk është kusht që t'i falet i njëjti gjynah që ka bërë në të kaluarën.

Këtë gjykim e argumenton edhe Fjala e Allahut të Lartësuar, që thotë: **“O ju që keni besuar! Kini frikë Allahun dhe ndërprisni ç'farë ka ngelur nga kamata (këtej e tutje), në qoftë se jeni me të vërtetë besimtarë! Dhe në qoftë se nuk e bëni këtë, atëherë merrni njoftimin për luftë nga Allahu dhe i Dërguari i Tij, por nëse pendoheni, atëherë merrni vetëm vlerën fillestare të pasursë tuaj, kështu që nuk bëni padrejtësi dhe as nuk iu bëjnë padrejtësi.”** [El Bekare: 278-279]

Këto Ajete flasin për kamatën në kohën e injorancës dhe Allahu e ka varur saktësinë e pendimit prej tyre, me lënien e asaj kamate, duke mos iu bërë padrejtësi dhe as mos t'i bëjnë padrejtësi të tjerëve.

Për këtë shkak, i Dërguari i Allahut (sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem) e ndaloi krejtësisht kamatën, në Haxhin e Lamtumirës. Nëse ndokush prej tyre do të refuzonte dhe do t'a merrte kamatën, a do të ndërmjetësonte Islami dhe imani i tij për të?

Përgjigja për këtë është e qartë në Fjalën e Allahut të Madhëruar: **“Në qoftë se nuk e bëni këtë, atëherë merrni njoftimin për luftë nga Allahu dhe i Dërguari i Tij.”** [El Bekare: 279]

Lusim Allahun të na forcojë në Fe dhe të na ruajë nga çdo humbje!

Kapitulli i tetë: Gjendja e njeriut pas pendimit.

Nëse njeriu pendohet prej gjynahut, a kthehet në gradën që ka qenë më parë dhe nga e cila gradë ai gjynah e zbriti atë, apo jo?

Dijetarët kanë rënë në kundërshtim për këtë çështje:

Një grup thotë se ai kthehet në gradën që ka qenë para gjynahut, sepse pendimi e fshin gjynahun plotësisht, sikur të mos kishte ndodhur. Nëse gjynahu e zbriti atë nga grada e tij, atëherë pendimi e ngriti atë përsëri në atë gradë.

Një grup tjetër thotë se ai nuk kthehet më në atë gradë dhe në atë gjendje që ka qenë, sepse ai nuk ka qenë duke qëndruar në vend, por ka qenë në ngjitje e sipër, ndërsa me gjynahun e tij zbriti dhe u rrëzua. Kështu që nëse ai pendohet, atij i zbritet aq sa do të ishte ngjitur, nëse nuk do të bënte gjynahun.

Shembulli i këtij është si ai i dy burrave që ecin në të njëjtën rrugë, por në rrugë e sipër, njërin prej tyre e pengon diçka dhe e vonon nga shoku i tij, i cili vazhdoi rrugën.

Dijetari i Islamit, Ibën Tejmije (RahimehUllah), pasi shtroi këtë kundërshtim tha: **“E sakta është se disa prej atyre që pendohen nuk kthehen më në gradën e tyre të mëparshme, disa të tjera kthehen përsëri dhe disa ngjiten në shkallë më të lartë se ajo, duke u kthyer në më të mirë se para gjynahut. Daudi (alejhis selam) pas gjynahut, kthehej më i mirë nga ç’ishte para tij.**

Kjo gjë është në varësi të gjendjes së të penduarit pas pendimit; seriozitetit dhe vendosmërisë së tij, kujdesit dhe qëndrueshmërisë së tij. Nëse këto janë më të mëdha nga ç’kanë qenë para gjynahut, ai kthehet në më të mirë nga ç’ka ishte dhe në shkallë më të lartë. Nëse janë njësoj si kanë qenë, ai kthehet në të njëjtën gradë dhe nëse janë më të dobëta, ai nuk kthehet më në atë gradë, por zbret nga ajo.”

Kjo fjalë e Ibën Tejmijes (RahimehUllah) është zgjidhja e kundërshtimit në këtë çështje.

Kush është më i mirë; ai që bindet dhe nuk ka bërë kurrë gjynahe, apo ai që bën gjynahe dhe pendohet sinqerisht tek Allahu?

Në këtë çështje ka gjithashtu kundërshtim në mesin e dijetarëve.

Një grup ka zgjedhur atë që nuk ka bërë gjynahe, duke u argumentuar si më poshtë:

Së pari: Krijesa më e plotë dhe më e mirë është ajo që i bindet më shumë Allahut dhe ai që nuk bën gjynahe është më i bindur, kështu që është më i mirë.

Së dyti: Në kohën që gjynahqari merret me gjynahun e tij, ai tjetri ngjitet disa shkallë më shumë, kështu që grada e tij është më e lartë. Më e mira që mund të bëjë ai pas pendimit të tij është që të vazhdojë rrugën për të arritur shokun e tij, i cili edhe ai vazhdon të ecë, atëherë si mundet që t'a arrijë atë?

Së treti: Qëllimi më i madh me pendimin është fshirja e gjynahut të bërë, duke e vënë personin në vendin e atij që nuk e ka bërë atë gjynah, kështu që koha gjatë së cilës ai ishte i zënë me gjynahun, nuk llogaritet as për të dhe as kundra tij, njësoj sikur ajo të mos ishte fare për të. Kështu që si mund të krahasohet rruga e përshkuar prej këtij me atë të atij që ka ecur pa ndalur?!

Së katërti: Allahu mërzitet kur shkelen Urdhërat e Tij, kështu që në kohën kur ky merrej me gjynahe, atëherë pjesa e tij ishte mërzitja, kurse e atij tjetrit pëlqimi.

Nuk ka dyshim që pëlqimi i vazhdueshëm është më i mirë se pëlqimi që pasohet me mërzitje dhe pastaj përsëri me pëlqim.

Së pesti: Gjynahu është në vend të pirjes së helmit, pendimi është ilaçi dhe shërimi i tij, ndërsa bindja është shëndeti. Sigurisht që shëndeti i vazhdueshëm është më i mirë se ai që goditet me sëmundje e cila mund të shkaktojë shkatërrim të përhershëm.

Ndërsa një grup tjetër thotë se ai që pendohet pas gjynahut është më i mirë edhe pse ai tjetri ka më shumë vepra të mira se ky. Argumentimi i tyre është si më poshtë:

Së pari: Adhurimi i atij që pendohet është prej më të dashurave të Allahu i Lartësuar dhe më i nderuari tek Ai. Allahu i Madhëruar i do ata që pendohen dhe nëse pendimi nuk do të ishte gjëja më e dashur tek Ai, nuk do të sprovohej me gjynahe krijesa më e nderuar të Ai, njeriu. Ai, për shkak të dashurisë për pendimin e robit të Tij, e sprovon atë me gjynahe, të cilat e nxisin njeriun të pendohet dhe bëhen shkak për shtimin e dashurisë së Allahut për robin e Tij, sepse për të penduarit, Allahu ka një dashuri të veçantë..

Së dyti: Pendimi tek Allahu ka një vend të cilin nuk e ka asnjë bindje a vepër tjetër e mirë, ndaj për këtë shkak Allahu gëzohet me pendimin e robit të Tij kur pendohet, më shumë nga ç'mund të imagjinohet. I Dërguari (sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem) e ka krahasuar atë gëzim, me gëzimin e atij që gjen kafshën e tij të udhëtimit, në të cilën ka pasur ushqimin dhe teshat e tij, i cili gjendej në një shkretëtirë dhe i humbi shpresat nga mundësia për t'a gjetur, madje edhe për të jetuar. Ky lloj gëzimi nuk është thënë për ndonjë vepër tjetër të mirë përveç pendimit.

Kështu që, njeriu me pendimin e tij arrin gradën e të dashurit të Allahut, sepse Allahu i do ata që pendohen dhe e do njeriun që pasi sprovohet, pendohet shumë dhe kthehet tek Allahu me zemër të thyer.

Së treti: Pendimi në vetvete përmban përulje, thyerje të zemrës dhe nënshtrim para Allahut, gjë e cila është më e dashur tek Allahu, se shumë punë të tjera të dukshme. Madje edhe nëse ato janë më të shumta në sasi sesa pendimi, por përulja dhe thyerja e zemrës janë shpirti i adhurimit, truri dhe palca e saj.

Së katërti: Arritja e përuljes dhe thyerjes së zemrës janë më të plota te ai që pendohet se te ç'dokush tjetër. Për këtë shkak njeriu është më afër Allahut kur ai është në sexhde, sepse ajo është vend për përuljen dhe thyerjen e zemrës para Allahut të Madhëruar.

Kjo gjë është edhe e fshehta e pranimit të duasë (lutjes) së tre personave: Atij që i është bërë padrejtësi, udhëtarit dhe agjëruesit, për shkak të thyerjes së zemrës që gjendet në çdonjërin prej tyre.

Së pesti: Gjynahu mund të jetë më i dobishëm për njeriun sesa shumë vepra të tjera të mira, nëse ai do t'a pasonte atë me pendim.

Ky është edhe kuptimi i fjalës së njërit prej selefëve: **“Njeriu mund të punojë një gjynah dhe të hyjë në Xhenet për shkak të tij, dhe mund të punojë një vepër të mirë e të hyjë në Zjarr për shkak të saj.”**

– I thanë atij: **“Si mund të ndodhë një gjë e tillë?”**

– Ai tha: **“Kur ai bën gjynahun, ai gjynah vazhdon të qëndrojë para syve të tij. Sa herë që ulet e ngrihet, qëndron apo ecën, ai kujton gjynahun e tij, i cili i shkakton atij thyerje të zemrës, pendim dhe kërkim faljeje e keqardhje, duke u bërë kështu shkak për shpëtimin e tij.”**

Ndërsa kur ai bën një vepër të mirë, ajo vazhdon të qëndrojë para syve të tij. Sa herë që ulet e ngrihet, qëndron apo ecën, ai kujton të mirën që ka bërë, e cila mbjell te ai vetkënaqësinë dhe mendjemadhësinë, duke u bërë kështu shkak për shkatërrimin e tij.

Së gjashti: Fjala e Allahut të Lartësuar, ku thotë: **“...Përveç atyre që pendohen, besojnë dhe bëjnë vepra të mira. Atyre Allahu do t'ua shndërrojë të këqiat e tyre në të mira dhe Allahu është Falës i Madh, Mëshirëplotë.”** [El Furkan: 70]

Ky është përgëzimi më i madh për të penduarit, nëse pendimit të tyre u bashkangjitet besim dhe vepër e mirë, të cilat janë domethënia e pendimit.

Ibën Abasi (radijAllahu ‘anhu) ka thënë: Nuk e kam parë të Dërguarin e Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) të gëzohet më shumë sesa është gëzuar kur zbriti ky ajet **(i mësipërm)** dhe ajeti: **“Ne të kemi dhënë ty fitore të qartë, që Allahu të të falë ty gjynahet e tua të kaluara dhe të ardhshme, të plotësojë**

Mirësinë e Tij mbi ty dhe të të udhëzojë ty në Rrugën e Drejtë.”

[El Fet’h: 1]

Së shtati: Çdo e keqe që ka bërë i penduari, ajo i shndërrohet atij në të mirë si rezultat i pendimit të tij, sepse ai është penduar për atë të keqe dhe pendimi prej çdo gjynahu është vepër e mirë. Kështu që, çdo gjynah që ai ka bërë, hiqet me pendimin i cili zë vendin e tij, dhe kjo është punë e mirë, duke iu vendosur kështu, në vend të çdo të keqe një e mirë.

Kjo e mirë mund të jetë e barabartë me të keqen që ka bërë, ose më e madhe apo më e vogël se ajo, në varësi të sinjeritetit në pendim.

I Madhëruar qoftë Allahu, Zoti i botëve, Bujari më i Madh, Bamirësi më i Butë! Nuk ka të adhuruar tjetër përveç Tij dhe Ai është i Gjithëmëshirshmi, Mëshirëploti.

Kapitulli i nëntë: A pranohet pendimi prej një gjynahu nëse vazhdon në një gjynah tjetër.

Mutezilitë thonë: Ai që vazhdon në një gjynah tjetër nuk konsiderohet i penduar, sepse nuk ka dallim mes gjynaheve.

Ndërsa pasuesit e Sunetit, të gjithë ata e kundërshtojnë këtë dhe thonë se pendimi i atij që vazhdon në një gjynah tjetër, të një lloji tjetër nga ai i pari, është i saktë dhe i pranuar.

Argumenti i atyre që e konsiderojnë të saktë këtë pendim është: Përderisa pranohet Islami i atij që pendohet prej kufrit edhe

nëse vazhdon të bëjë ndonjë gjynah për të cilin nuk është penduar, po kështu pranohet pendimi i atij që pendohet nga një gjynah i caktuar edhe nëse vazhdon në një gjynah tjetër.

Një njeriu mund t'i jepet mundësia që të pendohet prej një gjynahu të caktuar dhe nuk i jepet për një gjynah tjetër të ndryshëm nga i pari. Për shembull: Dikush mund të bjerë në zina (**imoralitet**) dhe të pijë alkoolin, kjo gjë para se të martohet. Nëse ai martohet, atij i formohen kushtet për t'u penduar nga zinaja, duke ulur shikimin dhe duke ruajtur pjesët e turpshme të tij. Nëse ky pendohet nga zinaja por nuk pendohet nga pirja e alkoolit, atëherë përfundimi është ose pranimi i pendimit prej zinasë, ose mospranimi i saj, përderisa ai vazhdon të pijë alkoolin. Sipas kësaj të dytës, gjendja e tij pas pendimit prej zinasë është e njëjtë me atë para pendimit, e cila do të thotë të barazosh ndërmjet bërjes së gjynahut dhe lënies së tij! Por këtë gjë nuk e pranon mendja e pastër dhe as ai që ka dije për Allahun, për të Dërguarin e Tij dhe për Fenë e Vërtetë, por ai që pretendon se logjika është gjykatësi, ai vjen me gjëra të çuditshme dhe përgjigjet me gjëra të panjohura më parë.

Imam en Nevevi (RahimehUllah) ka thënë: **“Pendimi prej një gjynahu është i saktë (pranohet) edhe nëse vazhdohet kryerja e një gjynahu tjetër.”**

Ai gjithashtu thotë: **“Njeriu duhet të pendohet prej të gjitha gjynaheve dhe nëse ai pendohet vetëm prej disave, ai pendim pranohet prej tij, sipas dijetarëve të së Vërtetës, por ngel që ai të pendohet nga të tjerat.”**

Kapitulli i dhjetë: A prishet pendimi nëse

përsëritet i njëjti gjynah.

Disa njerëz kanë vënë kusht për pranimin e pendimit, mospërsëritjen e atij gjynahu dhe e konsiderojnë përsëritjen e tij si argument për prishjen e pendimit dhe mospranimin e tij.

Por shumica e dijetarëve janë të mendimit se një gjë e tillë nuk është kusht, por pendimi i saktë qëndron në frenimin prej atij gjynahu, pendimin dhe thyerjen e zemrës (**keqardhjen**) për bërjen e tij dhe vendimin e prerë se nuk do t'a përsërisë herë tjetër. Pas kësaj, nëse ai e përsërit atë gjynah, duke qenë se kur u pendua vendosi që mos t'a përsërisë më atë, ai është njësoj sikur të kishte bërë një gjynah për herë të parë, duke mos iu prishur pendimi i parë prej të njëjtit gjynah.

O ti vëlla musliman! Dije, se kjo çështje është e ndërtuar mbi një bazë, e cila është: Nëse njeriu pendohet për një gjynah të bërë dhe pastaj e përsërit atë, a i kthehet atij e keqja e atij gjynahu, në atë mënyrë që të meritojë dënimin për gjynahun e parë dhe për përsëritjen e tij, nëse ai vdes duke vazhduar t'a bëjë atë, apo ai i pari është fshirë plotësisht dhe dënimi për të nuk i kthehet më, por do të dënohet vetëm për të fundit?

Në këtë çështje ka dy mendime:

Mendimi i saktë është se e keqja e gjynahut të parë nuk kthehet më, edhe nëse ai e përsërit atë, sepse atë gjynah e ka fshirë pendimi dhe është njësoj sikur të mos jetë kryer, sikur të mos ketë qenë, kështu që nuk i kthehet më atij, por ai që i kthehet është gjynahu i ri dhe jo i vjetri.

Argumenti ynë për këtë gjë është si vijon:

1. Për këtë çështje ekziston hadith i prerë nga i Dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem), i cili nuk lë vend për fjalën e askujt prej njerëzve:

Ebu Hurejra (radijAllahu ‘anhu) transmeton prej të Dërguarit (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem), i cili flet për Zotin e tij, në një Hadith Kudsij dhe thotë:

“Një njeri bëri një gjynah, pastaj tha: O Zoti im! Ma fal gjynahun tim! Allahu i Lartësuar thotë: Robi Im bëri gjynah, por e mësoi se ai ka një Zot që i fal gjynahet dhe që dënon për shkak të tyre. Pastaj kthehet dhe bën përsëri gjynah, pastaj thotë: O Zoti im! Ma fal gjynahun tim! Allahu i Lartësuar thotë: Robi im bëri gjynah, por e mësoi se ai ka një Zot që i fal gjynahet dhe që dënon për shkak të tyre. Pastaj kthehet dhe bën përsëri gjynah, pastaj thotë: O Zoti im! Ma fal gjynahun tim! Allahu i Lartësuar thotë: Robi im bëri gjynah, por e mësoi se ai ka një Zot që i fal gjynahet dhe që dënon për shkak të tyre. Puno ç’të duash, sepse Unë t’a kam falur ty!” [E ka nxjerrë Buhariu dhe Muslimi]

Imam en Nevevi, në shpjegimin e Sahihut të Muslimit, nën temën: **“Pranimi i pendimit prej gjynaheve edhe nëse ato përsëriten bashkë me pendimin”**, thotë: **“Kjo çështje ka kaluar me ne, në fillim të Kapitullit të Pendimit dhe këto hadithe të kësaj teme janë të qarta dhe të dukshme në argumentimin e kësaj; sikur gjynahu të përsëritej njëqind herë, një mijë herë apo më shumë, dhe pas çdo gjynahu ai pendohet, pendimi i tij pranohet dhe gjynahet e tij fshihen. Edhe nëse ai pendohet një herë për të gjitha së bashku, pendimi i tij është i saktë.”**

Kuptimi i fjalës së Allahut për atë që e përsëriti gjynahun, në Hadithin e mësipërm: **“Puno ç’të duash, sepse Unë t’a kam falur ty!”**, kuptimi i kësaj është: Meqë ti pas çdo gjynahu pendohesh, Unë t’a kam falur ty!

Them (autori): Ajo që është përmendur në fillim të Kapitullit të Pendimit, në Sahihun e Muslimit, është:

“Nëse ai pendohet sinqerisht, sipas rregullave dhe kushteve të pendimit, pastaj e përsërit atë gjynah, atij i shkruhet gjynahu i dytë dhe nuk i prishet pendimi i parë. Ky është medh’hebi (rruga) e Ehli Sunetit në të dyja këto çështje, ndërsa mutezilitë i kanë kundërshtuar ata. Shokët tanë (prej dijetarëve) kanë thënë: Edhe nëse përsëritet pendimi dhe gjynahu, ai pranohet.”

2. Prej Emrave të Bukur të Allahut është edhe “Et Tevab” (Pranues i Madh i pendimit):

El Halijmi, në shpjegimin e domethënies së këtij Emri të Allahut, thotë: **“Allahu është Ai, i Cili i kthehet robit të Tij me begatitë e Mëshirës së Tij, sa herë që rob i kthehet në bindjen ndaj Tij dhe pendohet për thyerjen e Urdhërit të Tij. Ai nuk ia fshin atij të mirat që ka pas bërë dhe nuk ia ndalon Mirësinë që i ka premtuar atij që i bindet Atij!”**

Ndërsa El Hattabi thotë: **“Ai është i Cili ia fal gjynahun dhe ia pranon pendimin robit të Tij. Sa herë që përsëritet pendimi, përsëritet edhe pranimi.”**

3. Përsëritja e gjynahut nuk është si kufri, i cili i fshin veprat e bëra, pasi që kufri ka natyrë tjetër nga ajo e gjynahut:

Së pari: kufri i fshin të gjitha veprat e mira të mëparshme, ndërsa përsëritja e gjynahut jo.

Së dyti: gjynahu nuk është kufër dhe vepruesi i gjynahut nuk është kafir, as nuk do të qëndrojë përgjithmonë në Zjarr.

Në fakt, ky është drejtimi i pasuesve të epsheve dhe bidatit, prej havarixhëve dhe mutezilive, të cilët thonë se vepruesi i gjynahut të madh do të jetë përgjithmonë në Zjarr, edhe nëse ai ka vepruar më parë mijëra e mijëra vepra të mira.

Sigurisht që të dyja këto drejtime janë të gabuara dhe larg Islamit, pasi që ato kundërshtojnë Kuranin, Sunetin, ixhmain dhe mendjen e shëndoshë.

Allahu i Lartësuar thotë: **“Sigurisht që Allahu nuk bën padrejtësi as sa grimca e atomit, por nëse ka ndonjë vepër të mirë, Ai e dyfishin atë dhe jep prej Tij shpërblim të madh.”** [En Nisa: 40]

Tërheqim vërejtjen këtu për robin e sprovuar dhe që pendohet shumë, se ai duhet të ketë parasysh disa gjëra, prej të cilave po përmendim:

* Ndonëse vazhdimësia e pendimit nuk është kusht për pranimin e atij të kaluarit, por ajo është kusht për saktësinë e plotësimit dhe dobisë së tij, sepse vazhdimësia e pendimit është një lloj qëndrueshmërie për të cilën Allahu ka nxitur që të jetë pas pendimit.

Allahu i Lartësuar thotë: **“Bëhu i qëndrueshëm, ashtu siç je urdhëruar, bashkë me ata që i kthehen Allahut me pendim dhe që janë me ty, dhe mos i kaloni caqet (të ndaluarat)! Ai është Gjithëvështrues i asaj që punoni!”** [Hud: 112]

Gjithashtu, gjejmë shembull të mirë tek Keab ibën Malik (radijAllahu ‘anhu), kur Allahu e shpëtoi atë për shkak të sinqeritetit të tij dhe ia fali atij dhe dy shokëve të tij, të cilët nuk shkuan me të Dërguarin e Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) në ekspeditën e Tebukut.

– Keabi tha: **“O i Dërguari i Allahut! Allahu i Lartësuar më shpëtoi mua për shkak të sinqeritetit tim në fjalë, kështu që prej pendimit tim është që të mos flas veçse të vërtetën, përsa të jem gjallë.”**

– Thotë: **“Betohem në Allahun, se nuk njoh ndokënd që Allahu t’a ketë sprovuar në thënien e të vërtetës, që kur i thashë atë fjalë të Dërguarit të Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem), më shumë se mua. Dhe betohem në Allahun, se unë nuk kam gënjyer asnjëherë, që nga ajo ditë e deri më sot dhe shpresoj nga Allahu të më ruaj edhe në kohën që më ka ngelur në këtë dynja!”**

Prishja e pendimit dhe përsëritja e disa gjynaheve mund të ketë rezultat mospranimin e pendimit të parë dhe fshirje e të mirave që ke bërë.

Kjo gjë ndodh në gjynahet e mëposhtme:

1. Er Rideh - dalja nga Feja dhe vdekja në gjendje kufri e hipokrizie:

Allahu i Lartësuar thotë: **“Ata të cilët refuzojnë (të Vërtetën duke u bërë mosbesimtarë) pas besimit të tyre, pastaj e shtojnë edhe më shumë refuzimin, atyre nuk u pranohet pendimi dhe ata janë të humburit. Ata të cilët kanë refuzuar dhe vdesin duke qenë mosbesimtarë, atyre nuk u pranohet edhe sikur të flijojnë tokën plot me ar. Ata do të kenë dënim të dhembshëm dhe nuk do të ketë kush t’i ndihmojë.”** [Al Imran: 90-91]

2. Vazhdimi në pirjen e alkoolit:

I Dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) ka thënë: **“Kush pi alkool, nuk i pranohet falja për dyzet sabahe (ditë). Nëse ai pendohet, Allahu ia fal atij! Nëse i kthehet përsëri alkoolit, atij nuk i pranohet falja dyzet sabahe dhe nëse pendohet, Allahu ia fal atij! Nëse i kthehet përsëri alkoolit, atij nuk i pranohet falja dyzet sabahe, dhe nëse pendohet, Allahu ia fal atij! Nëse ai kthehet për të katërtën herë, atij nuk i pranohet falja për dyzet sabahe dhe nëse ai pendohet, Allahu nuk ia fal atij dhe do i jap të pijë nga lumi El Hibal.”** [(Sahih) E ka nxjerrë Tirmidhiu dhe Ahmedi. El Hibal është lëngu që del nga pjekja e banorëve të Zjarrit]

Gjithashtu duhet të kihet parasysh nga ai që pendohet se fjala e të Dërguarit të Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem), në Hadithin Kudsij të përmendur më parë: **“Puno ç’të duash, sepse Unë t’a kam falur ty!”**: Në këtë fjalë, nuk nënkuptohet liri dhe leje nga Allahu për kryerjen e gjynaheve dhe krimeve, por ajo tregon se Allahu ia fal atij, gjendja e të cilit është kjo; sa herë që bën gjynah, pendohet.

Përveç kësaj, veçimi i këtij personi me këtë fjalë është bërë sepse Allahu e dinte se ai nuk do të vazhdonte në atë gjynah dhe se ai, sa herë që bënte gjynah, pendohej. Ky është një gjykim i cili përfshin të gjithë ata që janë në të njëjtën gjendje, por për atë njeriun e përmendur në hadith ne mund t'a themi të prerë se Allahu atij ia ka falur gjynahun dhe ia ka pranuar pendimin, njësoj si e themi prerë edhe për pjesëmarrësit në luftën e Bedrit dhe për të gjithë ata të cilët i Dërguari i Allahut (sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem) i ka përgëzuar me Xhenet, apo se i janë falur gjynahet. As i Dërguari i Allahut (sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem) dhe as Sahabet nuk kanë kuptuar nga kjo fjalë se ai e ka të lejuar të bëjë gjynahe dhe të thyejë Urdhërat e Allahut, apo të lirohet nga kryerja e obligimeve. Përkundrazi, këta përpiqeshin më shumë, ruheshin dhe e kishin frikë Allahun më shumë se para përgëzimit, siç kanë qenë dhjetë të përgëzuarit me Xhenet.

Ebu Bekër es Sidiku ruhej shumë dhe ishte shumë i devotshëm ndaj Allahut. Po kështu edhe Umeri. Ata e dinin se përgëzimi i prerë është i kufizuar me kushtet e tij dhe qëndrueshmëria në atë gjendje deri në vdekje. Ashtu si dhe është i kufizuar me largimin e pengesave të kësaj, por askush prej tyre nuk ka kuptuar nga kjo fjalë se ai është i lirë të veprojë ç'të dojë prej veprave **(të këqia e të mira)**.

Kapitulli i njëmbëdhjetë: Pendimi i atij i cili nuk ka mundësi ta kthejë atë hak që ka shkelur.

Kjo mund të përfytyrohet në të drejtat e Allahut dhe në të drejtat e njerëzve.

Së pari: Në lidhje me të drejtat e Allahut mbi njerëzit, si p.sh. lënia e namazit me vetëdije dhe pa arsye justifikuese, duke qenë i ndërgjegjshëm se namazi është i detyrueshëm dhe më pas pendohesh për këtë mangësi.

Në lidhje me këtë çështje, selefët janë ndarë në dy grupe:

Grupi i parë thotë: Pendimi i këtij personi realizohet duke ndërë keqardhje për atë që ka lënë mangut dhe duke u përpjekur që t'i kompensojë ato namaze të detyrueshme që ka lënë pa falur, d.m.th. t'i falë kaza.

Kjo është fjala e katër imamëve të medhhebeve, e disa të tjerëve përveç tyre.

Grupi i dytë thotë: Pendimi i tij realizohet duke vepruar mirë që këtej e tutje, ndërsa kompensimi i atyre që kanë kaluar nuk bën dobi dhe as nuk pranohet prej tij, as nuk e ka të detyrueshme.

Kjo është fjala e dhahirive – atyre që mbështeten në kuptimin e drejtpërdrejtë të teksteve të sheriatit, si dhe e një grupi prej selefëve.

Argumentet e atyre që e konsiderojnë të detyrueshëm faljen e tyre kaza:

Fjala e të Dërguarit të Allahut (sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem): **“Kush ka qenë në gjumë, në kohën e namazit, apo e ka harruar një namaz, atëherë t'a falë atë, kur t'a kujtojë atë!”** [E ka nxjerrë Buhariu (2/70 – Fet'h) dhe Muslimi (684)]

Sipas këtyre, përderisa falja kaza është e detyrueshme për atë që ka qenë në gjumë apo që e ka harruar një namaz, duke qenë se nuk e kanë bërë këtë me qëllim, atëherë për atë që e ka lënë me qëllim është më primare që t'i falë kaza namazet e lëna.

· **Ai kishte për detyrë dy gjëra:** Faljen e namazit dhe kryerjen e saj në kohën e vet. Meqë e ka lënë njërën, atëherë ngel tjetra.

- Nëse njeriu nuk e arrin të gjithë mirësinë e një vepre, atëherë të arrijë prej saj sa të mundë, d.m.th. të falet pas kalimit të kohës së namazit.

- I Dërguari (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) ka thënë: **“Nëse u ngarkoj me diçka, veproni prej saj sa të mundni!”** Kështu që, ky mundet t’a falë namazin pas kohës së tij dhe si rrjedhojë, e ka detyrë të kryejë prej tij sa të mundet.

- Si mund të imagjinohet për sheriatin që të bëjë lehtësim për atë person që e lë namazin me qëllim, duke kundërshtuar Allahun dhe të Dërguarin e Tij (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem), ndërsa në anën tjetër, e bën atë të detyrueshëm për atë që ka qenë në gjumë apo e ka harruar një namaz?!

- I Dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) e vonoi faljen e namazit të ikindisë, në ditën e luftës së Ahzabit, deri pas perëndimit të diellit. Kjo tregon se namazi mund të kryhet edhe pas daljes së kohës së tij, edhe nëse e ke lënë atë me qëllim, qoftë me arsye, si në këtë rast, apo pa arsye. Vonimi i namazit nga koha e tij në këto raste, ndryshon në lidhje me marrjen gjynah apo mosmarrjen dhe jo nëse falja e tij kaza është e detyrueshme apo jo.

- Çdo i penduar e ka rrugën të hapur për t’u penduar, kështu që si mund t’i mbyllet kjo derë dhe t’i hidhet në qafë gjynahi i lënies së namazit?! Kjo nuk përputhet me bazat e sheriatit, me urtësinë, mëshirën dhe përkujdesjen e tij për realizimin e interesave dhe dobive të njerëzve, në këtë botë dhe në botën tjetër.

Këto janë argumentet kryesore me të cilat mund të argumentohen autorët e kësaj fjale.

Argumentet e palës tjetër:

- Nëse një adhurim konkret urdhërohet të kryhet sipas një forme apo kohe të caktuar, atëherë i urdhëruari nuk mund të konsiderohet se e ka zbatuar urdhërin, vetëm nëse e kryen atë ashtu siç është kërkuar prej tij.

- Falja e namazit pas daljes së kohës së tij, është njësoj sikur të falesh në drejtim tjetër nga ai i Kibles, apo sikur të bëje sexhde me faqe në vend të ballit, e kështu.

- Të drejtat e Allahut, të cilat janë të kufizuara me një kohë të caktuar, Allahu nuk i pranon ato veçse në atë kohë të caktuar. Ashtu si nuk pranohen nëse kryhen para hyrjes së kohës, po ashtu nuk lejohen edhe pas daljes së saj.

Ai që thotë: Unë do të agjëroj muajin e Shevalit në vend të Ramazanit, është njësoj si ai që thotë: Unë do të agjëroj muajin Shaban, i cili vjen pas Ramazanit. Por që të dyja këto janë të papranueshme.

- I Dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) ka thënë: **“Kush e lë namazin e ikindisë, atij i fshihen të gjitha punët.”** [E ka nxjerrë Buhariu (2/31-66- Fet’h)]

- Në një transmetim tjetër thuhet: **“Atij që i shpëton pa falur namazi i ikindisë, është njësoj sikur t’i jetë ndarë familja dhe pasuria e tij.”** [E ka nxjerrë Buhariu (2/30 – Fet’h) dhe Muslimi (626)]

Sikur të kishte rrugë për arritjen dhe kompensimin e tij, nuk do t’i fshiheshin të gjitha punët dhe nuk do t’i ndahej familja e pasuria.

- Kjo gjë (**falja e namazit kaza**) nuk është përcjellë nga i Dërguari (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem), i cili thotë: **“Çdo vepër që nuk kryhet sipas çështjes sonë, ajo është e refuzuar.”** [E ka nxjerrë Muslimi (12/16 – Nevevi)]

Kështu që, nëse vërtetohet se kjo vepër është e refuzuar, atëherë del se ajo nuk është e saktë dhe as e vlefshme.

- Argumentimi i tyre me hadithin: **“Kush ka qenë në gjumë, në kohën e namazit, apo e ka harruar një namaz, atëherë t’a falë atë, kur t’a kujtojë atë!”** është i pasaktë, sepse një vepër e mvarur nga një kusht, bie me rënien e tij.

Kështu që, nuk iu ka ngelur veçse të argumentuarit me krahasimin (kijasin) e atij që e ka lënë namazin me qëllim dhe që meriton të dënohet, me atë që e ka lënë atë me arsye të justifikueshme në sheriat, e cila gjë nuk konsiderohet gjynah apo neglizhencë, siç ka ardhur në hadithin e saktë: **“Gjumi nuk është neglizhim, por neglizhimi është kur je zgjuar dhe e vonon namazin, deri sa të hyjë koha e namazit tjetër që vjen pas tij.”** [E ka nxjerrë Muslimi (681)]

A ka në botë, krahasim më të pasaktë e më të kotë se ky?!

Përveç kësaj, ai që ishte në gjumë, nuk e ka vonuar namazin nga koha e tij, sepse koha e tij, në këtë rast është koha në të cilën është urdhëruar që t'a kryejë namazin, d.m.th. kur të zgjohet apo të kujtohet, siç ka thënë i Dërguari i Allahut (sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem): **“Kush ka qenë në gjumë, në kohën e namazit, apo e ka harruar një namaz, atëherë t'a falë atë, kur t'a kujtojë atë, sepse ajo është koha e tij. Allahu i Lartësuar thotë: “Fale namazin në kujtimin Tim.”**” [Ta ha, 14]

Te shumë dijetarë të gjuhës, kuptimi i këtij ajeti është: **“Kur të më kujtosh mua”,** apo **“në kohën kur të më kujtosh.”**

Sipas kësaj, i Dërguari (sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem), kur e ka falur namazin e sabahut, në ditën e el Vadi, të cilin e fali pas lindjes së diellit, nuk e ka falur atë veçse në kohën e tij të vërtetë.

· Fjala juaj: **“Ky është i penduar, si mund t'ia mbyllni atij derën e pendimit dhe t'i hidhni në qafë gjynahin e lënies së namazit?!”**

Allahu na ruajtë nga mbyllja e asaj dere që ka hapur Allahu për të gjithë robërit e tij mëkatarë, derë të cilën nuk ia ka mbyllur askujt, deri në vdekjen e tij, apo deri sa të lindë dielli nga perëndimi i tij!

Por ne po diskutojmë për mënyrën e pendimit të tij dhe realizimin e atij pendimi; a e ka të detyrueshme faljen e namazeve të lëna, apo duhet të vazhdojë me vepra të mira që tani e tutje, ndërsa ato që kanë kaluar të mos llogariten as për të dhe as kundra tij?

Në këtë rast, ai është njësoj si mosbesimtari që bëhet musliman, i cili nuk ka për detyrë të kompensojë të gjitha ato që i kanë kaluar prej urdhërave, qoftë kufri i tij origjinal apo që ka dalë nga Islami pasi që ka qenë musliman, për të cilin janë bashkuar sahabet unanimisht, duke mos kërkuar prej murtedinëve faljen kaza të namazeve të lëna, kur ata u kthyen në Islam.

Kështu që, më parësore për t'u marrë është fjala se pranimi i pendimit të lënësit të namazit, nuk qëndron në kompensimin e namazeve të lëna, duke i falur ato kaza. Dhe Allahu e di më mirë.

Së dyti: Në lidhje me të drejtat e njerëzve

Kjo mund të përfytyrohet në disa çështje:

E para: Një person që vjedh pasuri prej dikujt dhe më pas pendohet, por nuk mundet që t'ia kthejë atë pronarit të saj, apo trashëgimtarëve të tij, ose për shkak se ai nuk i njeh ata, ose se ata kanë vdekur të gjithë, apo për ndonjë shkak tjetër.

Për pendimin e këtij ka kundërshtim.

Një grup thotë se për të nuk ka pendim, deri sa t'ia kthejë të drejtat atyre që i kanë. Nëse nuk e bën këtë, atëherë atij i merret haku në Ditën e Llogarisë, duke marrë prej veprave të mira të tij apo duke e ngarkuar me të këqiat e atij tjetrit. Rrugë tjetër nuk ka, sepse kjo është e drejtë e njeriut dhe Allahu nuk lë gjë pa çuar në vend prej të drejtave të njeriut.

Ndërsa një grup tjetër thotë se dera e pendimit është e hapur për të dhe se Allahu nuk e ka mbyllur për askënd derën e pendimit. Por pendimi i tij është që t'i japë sadaka ato të holla që ka vjedhur, duke qenë zëvendës i pronarëve të tyre në to, d.m.th. sadakaja t'u llogaritet atyre. Ndërsa në Ditën e Llogarisë, ata kanë të drejtë të zgjedhin; nëse e pranojnë sadakanë e dhënë prej tij, apo duan t'i marrin hakun me vepra të mira të marra nga ai, ndërsa ajo sadaka që ai ka dhënë, në këtë rast i llogaritet atij, sepse Allahu nuk e humb sevapin e saj dhe as nuk i bashkon të dyja ato për pronarët e parë.

Kjo është edhe fjala e një grupi prej sahabeve, siç është përcjellë nga Ibën Mesudi, Muavija dhe Haxhaxh ibën esh Shair (radij-Allahu ‘anhum).

Po kështu veprohet edhe me gjënë e gjetur, nëse nuk gjendet pronari i saj pas kërkimit të tij dhe gjetësi nuk dëshiron t’a mbajë atë për vete, atëherë e jep atë sadaka në llogari të pronarit të saj.

E dyta: Nëse dikush lidh marrëveshje me dikë tjetër për një punë që është haram, si p.sh. marrja e pagesës nga imoralja, apo nga këngëtari, ose shitësi i alkoolit, dëshmitari i rrejshëm, etj. Më pas pendohet, duke qenë se ato të holla janë në dorën e tij apo asaj. Si të veprojnë në këtë rast?

Një grup dijetarësh thotë se ato të holla duhet të kthehen te pronari i tyre, sepse ato janë pronë e tij, ndërsa ai tjetri nuk i ka fituar ato me punë të lejuar në sheriat.

Ndërsa një grup tjetër thotë se pendimi i tij bëhet duke i dhënë ato sadaka dhe të mos ia kthejë pronarit të tyre. Kjo është edhe zgjedhja e dijetarit të Islamit, Ibën Tejmije (RahimehUllah) dhe ky është mendimi më i saktë, pasi që pronari i atyre të hollave i dha ato kundrejt një përfitimi të ndaluar, përveç kësaj, si mund t’i lejohet atij të marrë edhe mallin edhe çmimin e tij?

Si mund t’i kthehet atij ajo pasuri, me anë të së cilës ai pati mundësi të kryente haramin dhe me po të njëjtën pasuri, t’i jepet mundësia që ai t’a përsërisë atë haram?!

A nuk është kjo gjë, ndihmesë për në vepra të këqia dhe arrogancë?

A përputhet kjo me drejtësinë e sheriatit; që imoralit t’i kthehen të gjitha ato që pagoi kundrejt shfryrjes së epsheve të tij në haram, duke i marrë ato të holla me të mirë apo me forcë nga ajo me të cilën ai bëri imoralitet?!

Kapitulli i dymbëdhjetë: Të drejtat e njerëzve.

Prej rregullave të pendimit, nëse ai ka lidhje me të drejtat e ndonjë njeriu, janë gjithashtu pikat e mëposhtme:

· I penduari duhet të nxjerrë nga vetja e tij atë hak që i ka shkelur tjetrit; ose duke ia shlyer atë, ose duke i kërkuar që t'ia bëj hallall, pasi që e ka pranuar atë padrejtësi që ka bërë, në sy të tjetrit, edhe nëse ajo e drejtë e shkelur është pasuri, apo krim në trupin e tij apo të ndonjë të afërmi të tij.

I Dërguari i Allahut (sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem) ka thënë: **“Kush i ka bërë vëllait të tij ndonjë padrejtësi në pasuri apo trup, atëherë të kërkojë që ai t'ia bëjë hallall sot, para se të vijë ajo ditë, ku nuk do të ketë dinar e as dirhem, por vepra të mira e të këqia.”**

· Nëse padrejtësia ka qenë duke folur keq për vëllanë tënd, duke e mbajtur me gojë apo duke e akuzuar në nder, atëherë a është kusht për pendimin prej kësaj, të njoftuarit e hollësishëm atij dhe kërkitimi i faljes prej tij, apo mjafton të pohojë se ai ka folur keq për të dhe nuk është kusht tregimi se çfarë ka thënë pikërisht?

Apo nuk është kusht as njëra dhe as tjetra, por mjafton të pendohet tek Allahu, ndërmjet tij dhe Zotit të tij?

Për këtë ka tre mendime në mesin e dijetarëve:

Nga Ahmed i janë përcjellë dy transmetime, njëri thotë se është kusht, ndërsa tjetri thotë jo.

Ndërsa ajo që njihet në medh'hebin Shafii, Hanefi dhe Maliki, është kushtëzimi i njoftimit të tjetrit dhe kërkitimi prej tij që të ta bëjë hallall. Kjo është përmendur në librat e tyre.

Këta janë argumentuar me fjalën e të Dërguarit (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem): **“Kush i ka bërë vëllait të tij ndonjë padrejtësi në pasuri apo trup, atëherë të kërkojë që ai t’ia bëjë hallall sot...”**

Gjithashtu thonë: Në këtë krim janë bashkuar dy të drejta; një e drejtë e Allahut dhe një e drejtë e njeriut. Kështu që, për t’u penduar prej tij, duhet marrë aprovimi i njeriut për zbritjen nga e drejta e tij duke t’a bërë hallall, ndërsa ndërmjet teje dhe Allahut është pendimi.

Për këtë shkak, pendimi i atij që vret një njeri, bëhet duke i dhënë kujdestarit të të vrarit, të drejtën për të vendosur; nëse ai do, kërkon marrjen e gjakut dhe nëse do, ia fal atë. Po kështu edhe pendimi i atij që u pret rrugën njerëzve.

Ndërsa mendimi tjetër është se njoftimi i vëllait tënd për fjalët e këqia që ke thënë për të, shpifjen dhe mbajtjen e tij në gojë, nuk është kusht për pranimin e pendimit, por mjafton të pendohesh tek Allahu dhe më pas t’a përmendësh për mirë atë vëlla në të njëjtat vende dhe tubime, ku ke folur keq për të. Kështu, e ndërron përgojimin e tij me fjalë të mira dhe lëvdata për të, ndërsa akuzimin e tij në nder, e ndërron me përmendjen e pastërtisë dhe pafajësisë së tij, si dhe kërkon falje për të tek Allahu, aq sa e ke përgojuar.

Këtë mendim ka zgjedhur edhe dijetari ynë, Ebu el Abas ibën Tejmije (RahimehUllah).

Thënësit e kësaj fjale janë argumentuar kështu: Njoftimi i tij për fjalët e këqia të thëna për të, është tërësisht negative dhe nuk përmban asnjë lloj dobie e të mire, pasi që atij nuk i shtohet veçse ofendim, rëndim dhe mërzitje, ndërkohë që para dëgjimit të saj, ai ka qenë i qetë. Përveç kësaj, ndodh që pas dëgjimit të atyre fjalëve, të mos i durojë ato dhe të lëndohet fizikisht apo shpirtërisht.

Sigurisht që vepra me pasoja të atilla, nuk është e lejuar në sheriat dhe aq më pak, të jetë e detyrueshme dhe e urdhëruar.

Gjithashtu thonë: Ndodh që njoftimi i tij me ato fjalë, të jetë shkak për lindjen e armiqësisë dhe të luftës ndërmjet tyre, duke e shndërruar kështu përgojimin e shpifjen në një sherr më të madh

se ai, gjë e cila është në kundërshtim me bazat e shariatit, i cili thërret në bashkimin e zemrave, mëshirimin e njëri-tjetrit, butësinë dhe dashurinë me njëri-tjetrin.

Dallimi ndërmjet këtyre lloj të drejtash dhe të drejtave materiale e fizike, qëndron në dy aspekte:

Aspekti i parë: Ai mund të përfitojë prej atyre të hollave, nëse ia kthen ato, kështu që nuk lejohet të fshihen nga ai, sepse ato janë e drejtë e plotë e tij, kështu që duhen dorëzuar tek ai, ndryshe nga përgojimi e shpifja, për të cilat ai nuk ka ndonjë përfitim nëse njoftohet me to, përkundrazi, vetëm dëm e sherr. Pra, këto të dyja nuk mund të krahasohen kurrë me njëra-tjetrën.

Aspekti i dytë: Nëse e njofton atë për disa të holla që i ke marrë atij, apo që i ke gjetur dhe ato janë të atij, nuk e dëmton atë dhe as nuk mbjell tek ai urrejtje e armiqësi, përkundrazi, kjo gjë mund t'a gëzojë atë.

Kjo ndryshon nga të njoftuarit e tij me diçka që i ka nëpërkëmbur nderin për gjithë jetën e tij. Kështu që këto të dyja nuk mund të krahasohen me njëra-tjetrën dhe siç e ke vënë re, ky është mendimi i saktë në këtë çështje, por Allahu e di më mirë.

Kapitulli i trembëdhjetë: Pendimi i atij që shpif për të ndershmen dhe i atij që gënjen.

Pendimin e atij që shpif për të ndershmin, e ka përmendur Ibën el Kajim (RahimehUllah), në librin **“Medarixhu es salikin”**, ku thotë:

“Pendimi i shpifësit bëhet duke përgënjeshtuar veten e tij, sepse kjo është e kundërta e gjynahut që ai ka kryer dhe me të

cilin ka nëpërkëmbur nderin e muslimanit. Pendimi i tij nuk është i vlefshëm vetëm nëse përgënjeshtrohet vetveten e tij, me qëllim që të mohojë turpin që ia ka mveshur viktimës së shpifjes së tij, gjë e cila është qëllimi i pendimit.”

Ndërsa fjala e atyre që thonë se pendimi i tij është të thotë: **“I kërkoj falje Allahut nga shpifja, duke e pranuar se kjo gjë është e ndaluar, kjo fjalë e tyre është e dobët, pasi që në këtë rast, viktima nuk ka asnjë lloj dobie dhe as nuk e rifiton pastërtinë e nderit dhe ndërgjegjes së tij nga ajo shpifje që i është mveshur.”** Kështu që, nuk është realizuar qëllimi i të penduarit nga ky gjynah, pasi që ai përmban dy të drejta;

E drejta e Allahut dhe e drejta e njeriut. E drejta e Allahut është ndalimi nga shpifja për të ndershmin dhe pendimi prej tij është duke kërkuar falje tek Allahu, duke e pranuar se ke bërë gjynah, dhe ajo është e ndaluar, duke u pikëlluar për atë dhe duke vendosur se nuk do t’a përsëritësh më.

E drejta e njeriut, ka të bëjë me hedhjen pluhur mbi nderin e tij, kështu që pendimi prej tij bëhet duke përgënjeshtrohet vetveten. Pra, të penduarit nga ky gjynah, realizohet duke i bashkuar të dyja këto gjëra; kërkimin e faljes nga Allahu dhe përgënjeshttrimin e vetvetes.

Nëse thuhet: Sikur ai të jetë i sinqertë dhe t’a ketë parë imoralitetin me sytë e tij, pastaj e përhap atë, atëherë si mund t’a përgënjeshtrojë vetveten dhe të thotë se ka gënjer, pastaj kjo të jetë prej realizimit të plotë të pendimit të tij?!

Atëherë thuhet: Ky është problemi për shkak të të cilit, autori i asaj fjale ka thënë: **“Pendimi i tij realizohet duke pohuar se shpifja është e ndaluar dhe duke kërkuar falje për të. Këtu është nevoja për të sqaruar gënjeshtren me të cilën ka gjykuar Allahu kundër shpifësit, duke thënë se ai është gënjeshtar tek Allahu, edhe nëse lajmi i tij është në përputhje me realitetin.”**

Për të sqaruar këtë, themi: Me fjalën “gënjeshtër”, janë për qëllim dy gjëra:

E para: Lajmi që nuk është në përputhje me realitetin, dhe ai është dy llojesh: gënjeshtër e qëllimshme dhe gënjeshtër e paqëllimshme. Gënjeshtër e qëllimshme është e njohur, ndërsa gënjeshtër e paqëllimshme është si ajo e Ebu Senabil-it, kur dha gjykim për gruan të cilës i vdes burri, se ajo duhet të presë katër muaj e dhjetë ditë, që t'i lejohet të martohet me dikë tjetër. Por i Dërguari (sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem) tha: **“Ebu Senabil ka gënjer.”** [Ky hadith është i saktë.]

Kjo lloj gënjeshtre është gënjeshtër e paqëllimshme dhe kuptimi i saj është se thënësi i asaj fjale ka gabuar.

E dyta: prej llojeve të gënjeshtres, është ai lajm i cili nuk lejohet të përhapet, edhe nëse ai është i vërtetë dhe në përputhje me realitetin. Shembull për këtë është lajmi i atij që shpif për dikë dhe nuk ka dëshmitar që t'a kenë parë imoralitetin me sytë e tyre, përveç vetes së tij. Ky person është gënjeshtar në gjykimin e Allahut, edhe nëse lajmi i tij është i vërtetë. Për këtë shkak, Allahu i Lartësuar thotë: **“Përderisa ata nuk sollën dëshmitarë, atëherë tek Allahu, ata janë gënjeshtarët.”** [En Nur: 13]

Për këtë person, Allahu ka dhënë vendim që të ndëshkohet me dënimin e trilluesit gënjeshtar, edhe nëse lajmi i tij është i vërtetë.

Sipas kësaj, pendimi i tij nuk mund të realizohet, derisa të pohojë se ai është gënjeshtar tek Allahu, ashtu siç ka thënë Allahu për të. Nëse ai nuk e pohon se është gënjeshtar, përderisa Allahu e ka quajtur gënjeshtar, atëherë ç'pendim mund të ketë për të?!

A nuk është kjo këmbëngulje dhe shfaqje e kundërshtimit për vendimin e Allahut të Lartësuar, me të cilin vendim, Ai ka gjykuar kundër tij?! **“Medarixhu es salikin”** (1/363-365)]

Kapitulli i katërmëdhjetë:

Pendimi i vjedhësit, të cilit i është prerë dora në dënim.

Për pendimin e vjedhësit, të cilit i është prerë dora në dënimin e vjedhjes, ka kundërshtim në mesin e dijetarëve; nëse kthimi i plaçkës së vjedhur është apo jo kusht për realizimin e pendimit?

Ata janë pajtuar se prej kushteve të vlefshmërisë së pendimit të tij, është kthimi i plaçkës së vjedhur, nëse e posedon atë plaçkë. Por ata kanë mendime të ndryshme, për rastin kur ajo plaçkë është konsumuar apo është prishur nga vjedhësi.

Imam Shafiu dhe Ahmedi (RahimehUllah) thonë: **“Për të qenë pendimi i tij sa më i plotë, ai duhet t’ia kompensojë atë që i ka vjedhur pronarit të saj. Kjo është detyrë e domosdoshme për të, qoftë ai i pasur apo i varfër.”**

Ndërsa imam Ebu Hanife (RahimehUllah) thotë: **“Nëse atij i është prerë dora dhe plaçka e vjedhur është konsumuar, atëherë ai nuk e ka të detyrueshme kompensimin e saj dhe as nuk qëndron në të vlefshmëria e pendimit të tij, pasi që prerja e dorës është shpërblimi i përgjithshëm i tij, ndërsa kompensimi është dënim i tepërt, i paligjëruar. Por ndryshon çështja e atij që e posedon ende plaçkën e vjedhur, pasi që pronari i saj e ka gjetur plaçkën e tij dhe marrja e saj prej vjedhësit, nuk konsiderohet dënim i dytë për të, ndryshe nga kompensimi, i cili është gjobë, pas prerjes së dorës së vjedhësit, kështu që nuk mund t’i bashkojmë atij dy dënime, atë të prerjes së dorës dhe atë të kompensimit të plaçkës së vjedhur.”**

Për këtë shkak, Allahu nuk ka përmendur për vjedhësin dhe atë që i lufton muslimanët, dënim tjetër përveç zbatimit të dënimit të caktuar kundra tyre.

Ndërsa autorët e fjalës së parë thonë: Në plaçkën e vjedhur janë bashkuar dy të drejta; e drejta e Allahut dhe e drejta e njeriut. Të dyja këto të drejta janë të ndryshme nga njëra-tjetra, kështu që nuk mund të rrëzohet njëra prej tyre nga tjetra, por duhen çuar në vend që të dyja. Prerja e dorës është e drejtë e Allahut, ndërsa kompensimi i plaçkës së vjedhur është e drejtë e pronarit të saj, për këtë shkak, prerja e dorës nuk mund të kthehet mbrapsht nëse ngrihet çështja te gjykatësi, ndërsa kompensimi mund të rrëzohet, nëse pronari i plaçkës së vjedhur heq dorë nga ajo.

Ndërsa dijetarët e Medines, imam Maliku e të tjerë, zgjodhën një rrugë të mesme, duke thënë: **“Nëse vjedhësi posedon pasuri, atëherë duhet t’a kompensojë plaçkën e vjedhur, edhe pas prerjes së dorës, ndërsa në të kundërt, nëse ai nuk ka pasuri, atëherë nuk kompenzon gjë prej saj.”**

Ky mendim është shumë i mirë, më afër bazave dhe drejtësisë së sheriatit, si dhe më parësor për t’u marrë. Dhe Allahu e di më mirë.

Kapitulli i pesëmbëdhjetë: Pendimi i vrasësit me paramendim.

Dijetarët kanë mendime të ndryshme lidhur me faktin se a ekziston ndonjë gjynah për të cilin nuk ka pendim të pranuar?

Shumica e dijetarëve thonë se pendimi vlen për të gjitha gjynahet. Për çdo lloj gjynahu ka pendim dhe ai pendim i pranohet mëkatarit.

Ndërsa disa të tjerë thonë: Për vrasësin me paramendim nuk ka pendim. Kjo është edhe fjala që njihet nga Ibën Abasi (radijAllahu ‘anhu) dhe njëra prej dy fjalëve të përcjella nga Ahmed (RahimehUllah).

Për këtë gjë, shokët e Ibën Abasit (radij-Allahu ‘anhum) diskutuan me të duke i thënë: A nuk ka thënë Allahu, në suren el Furkan: “dhe nuk vrasin njeri, vrasjen e të cilit Allahu e ka ndaluar, veçse me ndonjë të drejtë...Përveç atyre që pendohen, besojnë dhe veprojnë mirësi e drejtësi. Këtyre, Allahu do t’ua shndërrojë gjynahet në vepra të mira. Allahu është Falës i Madh, Mëshirëplotë.” [El Furkan: 68-70]

Ndërsa Ibën Abasi (radijAllahu ‘anhu) tha: Ky ajet ka për qëllim kohën e injorancës (**paraislamike**), për shkak se disa njerëz kishin vrarë dhe kishin bërë imoralitet, kështu që erdhën te i Dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) dhe i thanë: **“Ajo tek e cila ti na fton është e mirë, nëse do të na njoftoje se për ato vepra të këqia që kemi pas kryer, ka falje.”** Atëherë zbriti Fjala e Allahut të Lartësuar: **“Dhe ata të cilët nuk adhurojnë tjetërkënd me Allahun...”** ajeti i mësipërm. Ky ajet ka zbritur për ata. Ndërsa ajeti në suren en Nisa, që thotë: **“Kushdo që vret qëllimisht një besimtar, shpërblimi i tij është Xhehenemi, ku do të jetë përgjithmonë. Mbi të është edhe Zemërimi e Mallkimi i Allahut, dhe për të është përgatitur ndëshkim i madh.”** [En Nisa: 93]

Kështu që, nëse njeriu e njeh Islamin dhe i mëson ligjet e tij, pastaj vret një besimtar, shpërblimi i tij do të jetë Xhehenemi.

Ndërsa Zejd ibën Thabit, kur zbriti ajeti në suren el Furkan: **“Dhe ata të cilët nuk adhurojnë tjetërkënd me Allahun...”**, tha: **“U habitëm me butësinë e tij dhe pritëm shtatë muaj, deri sa zbriti ajeti i ashpër pas atij të butit, i cili e abrogoi atë.”**

Ai kishte për qëllim me ajetin e ashpër, ajetin e sures en Nisa, ndërsa me ajetin e butë, kishte për qëllim atë të sures el Furkan. Ibën Abasi (radijAllahu ‘anhu) ka thënë: **“Ajeti në suren el Furkan, ka zbritur në Mekë, ndërsa ai i sures en Nisa, ka zbritur në Medine dhe atë nuk e ka abroguar ajet tjetër.”**

Këta thonë: Pendimi për atë që vret një besimtar me paramendim është i pamundur, pasi që për realizimin e tij nuk ka asnjë rrugë, vetëm se me kërkimin e bërjes hallall nga i vrari, ose duke i kthyer atij shpirtin. Kjo, sepse pendimi që lidhet me të drejtën e një njeriu, nuk mund të realizohet veçse me ato të dyja, por që të dyja ato janë

të perealizueshme për vrasësin. Atëherë si mund të jetë i vlefshëm pendimi i tij, që ka të bëjë me të drejtën e një njeriu, tek i cili ai nuk mund të arrijë për t'i kërkuar që t'ia bëjë hallall?!

Kjo nuk është njësoj si vjedhja e pasurisë, kur pronari i saj vdes, pasi që ajo mund t'i kthehet atij duke e dhënë atë sadaka, në llogari të pronarit.

Por, nuk mund të n'a thuhet se shirku është më i madh se vrasja dhe për të ka pendim **(atëherë si nuk mund të ketë pendim për vrasësin)**. E themi këtë sepse shirku është e drejtë vetëm e Allahut dhe pendimi prej tij është i mundshëm, ndërsa në lidhje me të drejtën e njeriut, pendimi qëndron në kthimin e asaj të drejte dhe në bërjen hallall prej tij, gjëra të cilat janë të perealizueshme, në rastin e vrasjes.

Ndërsa shumica e dijetarëve kanë argumentuar me Fjalën e Allahut të Lartësuar: **“Thuaj: “O robët e Mi që keni kaluar caqet kundër vetvetes (me ligësi e gjynahe)! Mos i humbni shpresat nga Mëshira e Allahut, vërtet që Allahu i fal të gjitha gjynahet. Ai është gjithnjë Falësi i Madh, Mëshirëploti.”** [Ez Zumer: 53] Ky ajet është për të penduarin.

Gjithashtu, Allahu i Lartësuar thotë: **“Allahu nuk fal që t'i bëhet atij shok, dhe fal përveç kësaj, atë që Ai do.”** [En Nisa: 48]

Ky ajet është për atë që nuk është penduar për gjynahet e tij, pasi që ajeti ka bërë dallim ndërmjet shirkut dhe gjynaheve të tjera, ndërsa faljen e tyre e ka lidhur me Dëshirën e Allahut.

Gjithashtu, ka ardhur hadith i saktë nga i Dërguari i Allahut (sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem), për atë personin që vrau njëqind vetë, pastaj u pendua dhe pendimi i bëri dobi, pasi që u konsiderua prej banorëve të vendit të mirë, për ku synonte të shkonte. [Ky hadith është i saktë dhe i njohur]

Gjithashtu, i Dërguari i Allahut (sal-lAllahu 'alejhi ue sel-lem) ka përcjellë nga Zoti i tij i Lartëmadhëruar, se ka thënë: **“O biri Adem! Sikur të më vije Mua me gjynahe sa e gjithë toka, pastaj të më takosh Mua dhe të mos më kesh shoqëruar shok,**

atëherë do të të vij me po aq falje.” [Sahih me hadithet e tjera që dëshmojnë për të: **“Sahih kitabi el edhkari ve daifihi”** (1234/968), i vetë autorit]

Ndërsa në hadithin e ndërmjetësimit, i Dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) thotë: **“Nxirrini nga Zjarri të gjithë ata që kanë pasur në zemër, qoftë edhe sa një kokërr elbi besim.”** [Hadith i saktë]

Të gjitha këto tekste e shumë të tjera si ato, dëshmojnë se askush prej njësuësëve të Allahut, nuk do të qëndrojë përgjithmonë në Zjarr.

Ndërsa ajeti në suren en Nisa, është si edhe shumë tekste të tjera prej teksteve të qortimit e paralajmërimit, si p.sh. Fjala e Allahut të Lartësuar: **“Kushdo që kundërshton Allahun dhe të Dërguarin e Tij, vërtet që për të është Zjarri i Xhehenemit ku do të jetë përgjithmonë.”** [El Xhin: 23]

Apo si fjala e të Dërguarit të Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) që thotë: **“Kush e vret veten e tij me një hekur, me atë hekur, ai do të vrasë veten e tij përgjithmonë në Zjarrin e Xhehenemit.”** [Hadith i saktë dhe i njohur]

E shumë tekste të tjera të ngjashme me këto, për komentimin e të cilave dijetarët janë ndarë në disa mendime:

Disa thonë se ato duhen kuptuar ashtu si kanë ardhur, në kuptimin e drejtpërdrejtë të tyre, d.m.th. se njerëzit, të cilëve iu përshtaten ato cilësi, do të jenë përgjithmonë në Zjarr. Kjo është fjala e havarixhëve dhe mutezilive.

Vetë këta janë kundërshtuar në lidhje me ta:

Havarixhët thonë se vepruesit e atyre gjynaheve janë kafira, sepse nuk mund të qëndrojë përgjithmonë në Zjarr, veçse kafirat.

Ndërsa mutezilitë thonë se ata nuk janë kafira, por fasikun – të prishur, që do të qëndrojnë përgjithmonë në Zjarr.

Kjo, nëse ata nuk pendohen për ato gjynahe të mëdha.

Një grup tjetër thotë: Ky kërcënim është për ata që e konsiderojnë të lejuar atë gjynah, pasi që ai është kafir, ndërsa ai që e kryen atë vepër, duke qenë i bindur se ajo është haram, ai nuk përfshihet në këtë kërcënim, edhe pse atë e përfshin hyrja në Zjarr fillimisht.

Imam Ahmed i e ka refuzuar këtë fjalë dhe ka thënë: **“Nëse dikush e konsideron të lejuar atë gjynah, por megjithatë ai nuk e kryen atë, ai është kafir në çdo rast, ndërsa i Dërguari (sal-lallahu ‘alejhi ue sel-lem) ka thënë: “Kush vepron kështu e kështu...”**

Një grup tjetër thotë: Ky është kërcënim, moskryerja e të cilit nuk është mangësi, por lavdi dhe bujari.

Një grup tjetër thotë: Këto tekste e të tjera si ato, në të cilat përmenden veprat që meritojnë të dënohen në Zjarr, nuk është e domosdoshme që meritimi i një vendimi, të zbatohet patjetër, pasi që vendimi zbatohet në rast se plotësohen shkaqet e tij dhe nëse nuk ekziston ndonjë pengesë për zbatimin e tij.

Qëllimi i këtyre teksteve është të njoftuarit se filan vepër është shkak për të merituar filan dënim. Por ekzistojnë argumente të tjera të cilat argumentojnë për pengesat e zbatimit të atij vendimi; disa prej tyre janë argumente të përfituara nga unanimiteti i sahabeve dhe disa të tjera, nga vetë tekstet Kuranore apo Profetike.

Pendimi, p.sh. është pengesë për zbatimin e atij vendimi dhe ai është përfituar nga bashkimi i fjalës së dijetarëve, unanimisht. Ndërsa teuhidi, apo njësimi i Allahut është pengesë e përfituar nga tekstet e përcjella me tevatur – nga numër shumë i madh transmetuesish dhe ato nuk mund të kthehen mbrapsht, apo të interpretohen ndryshe.

Po kështu edhe veprat e mira të mëdha, janë pengesë për zbatimin e atij vendimi. Po ashtu edhe sprovat e mëdha që e kapin njeriun dhe të cilat janë fshirëse të gjynaheve, janë gjithashtu pengesë. Po ashtu edhe zbatimi i dënimit të caktuar në këtë botë, është pengesë për dënimin e përjetshëm, sipas vetë teksteve Profetike.

Të gjitha këto nuk mund të shfuqizohen, por duhet që ato tekste të vërehen nga të dyja këndvështrimet.

Prej këtu është ngritur barazpeshimi ndërmjet të mirave dhe të këqijave, duke marrë parasysh shkaqet që meritojnë dënim dhe nga ana tjetër, pengesat e zbatimit të atij dënimi, duke zbatuar atë që anon më shumë në peshojë.

Thonë: Prej këtu mësohet ndarja e krijesave në ato që do të hyjnë në Xhenet dhe që nuk do të hyjnë në Zjarr, si dhe e kundërta. Po kështu edhe ai që hyn në Zjarr dhe më pas del prej tij, pasi të ketë qëndruar në të aq kohë sa ka qenë i merituar qëndrimi në të.

Ai që e arrin këtë gradë besimi, është e pamundur që të vazhdojë në kryerjen e veprave të këqia, edhe nëse ato janë kryer prej tij, madje shumë herë, por ai posedon dritën e besimit, i cili e urdhëron atë që ta ripërtërisë gjithnjë pendimin, duke u kthyer tek Allahu me të gjithë numrin e frymëmarrjeve të tij. Personi i atillë është krijesa më e dashur tek Allahu i Lartësuar.

Këto ishin disa prej fjalëve të njerëzve në lidhje me këtë çështje dhe më afër të vërtetës është kjo e fundit, megjithatë Allahu e di më mirë.

Ata janë kundërshtuar gjithashtu, për vrasësin që pendohet dhe dorëzohet, pastaj vritet me ligjin e larges së gjakut; a ngel ndonjë e drejtë për të vrarin mbi të, apo jo?

Disa thonë se nuk ngel për të vrarin ndonjë e drejtë, sepse zbatimi i ligjit të gjakut mbi të është falje për të, ndërsa trashëgimtarët e të vrarit e kanë marrë të drejtën e tyre, dhe në këtë rast ata janë në vend të tij, kështu që është njësoj sikur ai t'a kishte marrë atë të drejtë me veten e tij.

Disa të tjerë thonë: Të vrarit i është bërë padrejtësi dhe ka humbur jetën e tij, dhe ai nuk e ka kthyer padrejtësinë që i është bërë, ndërsa të afërmit e tij kanë marrë vetëm hakun e tyre dhe shërimin e zemrave të tyre. Kështu që, çfarë dobie ka pasur i vrari prej kësaj dhe çfarë haku ka marrë ai nga vrasësi i tij?!

Këta thonë: Në vrasje gjenden tre të drejta; e drejta e Allahut, e drejta e të vrarit dhe e drejta e të afërmëve.

E drejta e Allahut nuk çohet në vend veçse me pendim.

E drejta e të afërmit është marrë nga marrja e gjakut dhe ai ka qenë i lirë të zgjedhë ndërmjet tre gjërave: marrjes së gjakut, faljes pa ndonjë kompensim, ose faljes me kompensim.

Nëse ai ia fal atij, ose i merr kompensim kundrejt faljes së tij, kjo gjë nuk mund t'a rrëzojë të drejtën e vetë të vrarit. Po kështu edhe nëse i afërmi e merr gjakun e të vrarit, pasi që vetë i vrari është një nga tre palët që kanë të drejta në atë vrasje, kështu që, si mund të rrëzohet e drejta e të vrarit, ndërsa dy të tjerat të shkojnë në vend?!

Ata thonë: Po sikur i vrari të kishte mundësi e të thoshte: Mos e vrisni, sepse dua t'ia marr hakun tim në Ditën e Kijametit, ndërsa ata t'a vrisnin; a mund të rrëzohej e drejta e tij, përderisa vetë ai nuk e ka rrëzuar atë?!

Këto argumente, siç e vë re, janë të forta dhe nuk mund të kthehen veçse me argumente më të forta apo të barabarta me to.

Kështu që, mendimi i saktë në këtë çështje është të thuhet:

Nëse vrasësi pendohet tek Allahu dhe e dorëzon veten e tij te i afërmi i të vrarit, që ai të marrë hakun e të afërmit të tij, atëherë rrëzohen dy të drejta, por ngel edhe një e drejtë tjetër, ajo e të vrarit, të cilit Allahu nuk ia humb të drejtën, por nga plotësimi i pendimit të vrasësit, Allahu e kompenson të vrarin. Kjo, pasi që dëmi që i është shkaktuar atij, nuk mund të kurohet me vrasjen e vrasësit të tij, ndërsa nga ana tjetër, pendimi i fshin gjynahet, kështu që, ky kompensonet për padrejtësinë që i është bërë, ndërsa ky tjetri nuk dënohet, për shkak të pendimit të tij.

Kështu që, ky është si shembulli i kafirit që lufton Allahun dhe të Dërguarin e Tij, nëse ai kafir vret një musliman në luftë dhe më pas bëhet musliman dhe e përmirëson islamin e tij, Allahu e kompenson atë dëshmorin e vrarë dhe ia fal këtë për shkak të islamit të tij, duke mos e dënuar për vrasjen e muslimanit me pa të

drejtë. D.m.th. se pendimi i shkatërron ato gjynahe që kanë qenë më parë, ashtu siç i shkatërron islami ato që kanë qenë më parë.

Prej këtui, nëse vrasësi e dorëzon veten e tij dhe nënshtrohet, ndërsa kujdestari apo trashëgimtari i të vrarit ia fal atij gjakun, dhe ai vetë pendohet tek Allahu me pendim të çiltër, atëherë Allahu i Lartësuar e pranon pendimin e tij dhe e kompenson të vrarin.

Kjo është ajo ku mund të arrijë studimi i dijetarit dhe përpjekja e tij, ndërsa vendimi më pas, i takon Allahut të Lartësuar: **“Zoti yt do të gjykojë mes tyre me Ligjin e Tij. Ai është i Gjithëfuqishmi, i Gjithëdituri.”** [En Neml: 78]

Kapitulli i gjashtëmbëdhjetë: Prej bidateve që bëhen në pendim.

Prej bidateve që bëjnë disa njerëz, të cilët duan të pendohen prej gjynaheve janë:

1. Pendimi para ndonjë shejhu, gjë të cilën e kanë shpikur Sufitë, të cilët pretendojnë se ai është ndërmjetës ndërmjet njeriut që kërkon të pendohet dhe Zotit të botëve. Sigurisht që kjo gjë është prej shirkut, sepse pendimi nuk bëhet veçse tek Allahu, njësoj si edhe adhurimet e tjera: falja, agjërimi, zekati etj.

2. Pendimi për veprat e mira që ke bërë:

Ky lloj pendimi nuk lejohet kurrë tek asnjë prej muslimanëve, madje ai që pendohet për kryerjen e veprave të mira me vetëdije, ai është ose kafir ose i prishur, në të kundërt, ai është injorant. Kjo për shkak se veprat e mira janë ushqim për besimin, dhe që të

pendohesh nga besimi do të thotë të kthehesh nga ai, të bëhesh mosbesimtar.

Këta janë ngatërruar me gjendjen e atyre të parëve të cilët pendoheshin për lënien e veprave të pëlqyeshme dhe kryerjen e disa veprave të papëlqyeshme, duke kujtuar se ata pendoheshin nga kryerja e veprave të mira dhe moskryerja e gjynaheve!

3. Ndarja e pendimit në tre grada: të thjeshtë, të mesëm dhe të veçantë:

Disa mendojnë se pendimi i popullit të thjeshtë është që të bëjë sa më shumë adhurime dhe vepra të mira.

Pendimi i njerëzve të mesëm është që të pendohet për kryerjen e gjynaheve.

Ndërsa pendimi i njerëzve të veçantë është që të pendohet nga humbja e kohës.

Kush e mendon pak këtë fjalë, nuk i gjen asaj asnjë bazë në Librin e Allahut, apo në sunetin e të Dërguarit të Tij (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem).

Madje Fjala e Allahut për pendimin është përgjithësuese, siç thotë Allahu i Lartësuar: **“Dhe që të gjithë ju pendohuni tek Allahu, që t’iu falë të gjithëve, o besimtarë, ashtu që të jeni të shpëtuar!”** [En Nur: 31]

Ndërsa i Dërguari i Allahut (sal-lAllahu ‘alejhi ue sel-lem) thotë: **“O ju njerëz! Pendohuni tek Allahu! Unë pendohem tek Allahu njëqind herë në ditë.”** [Eka nxjerrë Muslimi:17/24 – Sherhu i En Neveviut]